

Uzasadnienie

Głównym celem zmian wprowadzanych projektowaną ustawą jest odbudowa prestiżu kształcenia zawodowego w Polsce, poprzez poprawę jakości i efektywności kształcenia w szkołach i placówkach. Proponowane rozwiązania uwzględniają mechanizmy włączania wszystkich kluczowych partnerów kształcenia zawodowego w działania służące systematycznemu dostosowywaniu tego kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Przyjęta przez Rząd RP *Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju* potwierdza konieczność dopasowania systemu kształcenia zawodowego do potrzeb nowoczesnej gospodarki. Rozwój polskiej gospodarki oraz zmiany zachodzące na rynku pracy wzmacniają popyt na wysoko kwalifikowaną kadrę.

Kształcenie zawodowe, które obok szkolnictwa wyższego ma największy wpływ na przygotowanie nowoczesnych kadr dla polskiej gospodarki, musi sprostać wyzwaniom, jakie wynikają z sytuacji społeczno-gospodarczej:

- ze względu na zmiany demograficzne polski rynek pracy jest obecnie i będzie w przyszłości zasilany coraz mniejszą liczbą młodych ludzi,
- systematycznie poprawiające się wskaźniki ekonomiczne kraju oraz najniższe od lat bezrobocie ogólne przyczyniają się do odczuwanego przez rynek deficytu pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami, na rynku pracy coraz trudniej o fachowców – to obecnie rynek pracownika,
- bezrobocie absolwentów dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych i techników utrzymuje się na wysokim poziomie (odpowiednio około: 40% i 30%).

W odpowiedzi na te wyzwania zweryfikowano dotychczasowe przepisy dotyczące kształcenia zawodowego pod kątem udziału w procesie kształcenia wszystkich interesariuszy, w tym: szkół, ich organów prowadzących, pracodawców oraz ministrów właściwych dla poszczególnych zawodów. Szczegółnej analizie zostały poddane możliwości wzmocnienia wpływu firm oraz organizacji zrzeszających przedsiębiorstwa na funkcjonowanie kształcenia zawodowego, np. na tworzenie oferty kształcenia zawodowego, uruchamianie kształcenia w zawodach, realizację przez uczniów praktycznej nauki zawodu w rzeczywistych warunkach pracy, doskonalenie nauczycieli kształcenia zawodowego.

Z badania realizowanego w przedsiębiorstwach w Europie, w tym w Polsce, prowadzonego przez Eurostat i GUS wynika, że w roku 2015 jedynie 7,5% przedsiębiorstw w Polsce zatrudniających 10 i więcej pracowników prowadziło wstępne szkolenie zawodowe. W UE średnio 30,5% przedsiębiorstw prowadziło takie szkolenie, w tym 63,6% w Niemczech i 50,9% w Holandii. We wszystkich państwach UE, w tym również w Polsce, takie szkolenie częściej prowadziły większe przedsiębiorstwa (zatrudniające 250 i więcej pracowników). Jednakże odsetek takich przedsiębiorstw w Polsce, wynoszący 10,7%, był najniższy w UE

(średnia w UE dla dużych przedsiębiorstw to 58,8%, w Niemczech – 93,3%, we Francji – 80,9%).

Różnicom w zaangażowaniu pracodawców w kształcenie zawodowe w krajach Unii Europejskiej towarzyszą wyraźne różnice w organizacji kształcenia zawodowego. Pomimo tych różnic priorytetem wszystkich państw członkowskich jest upowszechnianie kształcenia praktycznego w rzeczywistych warunkach pracy, tj. u pracodawców. Kraje członkowskie UE, w których funkcjonuje tzw. kształcenie dualne (Niemcy, Dania, Austria), odnotowują niski poziom bezrobocia wśród młodzieży. Zaangażowanie pracodawców w kształcenie zawodowe jest skutecznym narzędziem służącym przeciwdziałaniu bezrobociu wśród młodych ludzi.

Zmiany organizacyjno-prawne wprowadzane projektowaną ustawą oraz związane z nimi zmiany programowe przyczynią się do:

- rozwoju szkolnictwa odpowiadającego potrzebom poszczególnych branż,
- zwiększenia wpływu pracodawców, firm oraz organizacji zrzeszających przedsiębiorstwa na funkcjonowanie kształcenia zawodowego,
- promocji szkolnictwa branżowego wśród uczniów i ich rodziców.

Zweryfikowanie dotychczasowego systemu szkolnictwa zawodowego w Polsce oraz nacisk na rozwój wysokiej jakości szkolnictwa branżowego pozwoli na zwiększenie efektywności kształcenia w zawodach, a tym samym przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności kształcenia zawodowego wśród uczniów i ich rodziców.

W centrum proponowanych od roku szkolnego 2019/2020 zmian jest uczeń – wszystkie działania szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe powinny być skoncentrowane na tym, aby absolwenci szkoły posiadali pełne kwalifikacje zawodowe potwierdzone stosownymi dokumentami wydanymi w wyniku złożonych egzaminów. Ponadto absolwent powinien zostać przygotowany do uzyskania niezbędnych dla przyszłego pracodawcy uprawnień lub kwalifikacji rynkowych albo osiąść w trakcie nauki dodatkowe umiejętności niezbędne do wykonywania na przyszłym stanowisku pracy.

Zapewnienie adekwatności kształcenia do potrzeb rynku pracy nie jest możliwe bez współpracy szkoły z pracodawcami, którzy posiadają największą wiedzę na temat zapotrzebowania na kwalifikacje i zawody. Szkoły uruchamiając kształcenie w danym zawodzie powinny nawiązać współpracę z pracodawcą właściwym dla tego zawodu lub branży, w ramach umowy, porozumienia lub listu intencyjnego.

Ustawowo zagwarantowano, że system oświaty w zakresie kształcenia zawodowego wspierają pracodawcy, organizacje pracodawców, samorządy gospodarcze lub inne organizacje gospodarcze, stowarzyszenia lub samorządy zawodowe oraz sektorowe rady do spraw kompetencji.

Jednostki samorządu terytorialnego otrzymają zwiększoną subwencję oświatową na szkoły kształcące w zawodach, na które jest wyższe zapotrzebowanie na rynku pracy, wskazane w prognozie zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego. Prognoza ta będzie określana przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w drodze obwieszczenia i będzie uwzględniała dane Instytutu Badań Edukacyjnych

opracowane w szczególności na podstawie statystyki publicznej, danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Systemu Informacji Oświatowej oraz po zasięgnięciu opinii rad sektorowych do spraw kompetencji i rady programowej do spraw kompetencji, o których mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Dzięki takiemu mechanizmowi kształcenie w tych szkołach będzie odbywało się w zawodach potrzebnych na rynku pracy.

Uczeń – to również młodociany pracownik, kształcący się w branżowej szkole I stopnia. Niezbędne jest podjęcie współpracy pracodawcy ze szkołą, w której ten młodociany pracownik realizuje kształcenie zawodowe teoretyczne oraz kształcenie ogólne. Oba te podmioty są odpowiedzialne za kształcenie ucznia – młodocianego pracownika, który w tej formie realizuje obowiązek nauki. Pracodawcy, którzy kształcą młodocianych pracowników w zawodach, w których występuje zwiększone zapotrzebowanie na pracowników otrzymają wyższe dofinansowanie kosztów tego kształcenia.

Uczeń technikum będzie mógł na podstawie umowy z pracodawcą realizować staż uczniowski. Uczestnictwo w stażach uczniowskich umożliwi uczniowi naukę zawodu w rzeczywistych warunkach pracy, poznanie zakładu pracy oraz zaznajomienie się z konkretnymi stanowiskami pracy. Pracodawcy natomiast umożliwi poznanie i przygotowanie potencjalnego pracownika. Koszty świadczeń pieniężnych, które uczeń otrzyma podczas stażu zostaną wliczone pracodawcy w koszty uzyskania przychodu.

Uczeń wybierający kształcenie w szkole policealnej będzie kształcił się w zawodach przypisanych co do zasady do V poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Aby uczeń osiągnął sukces niezbędny jest dobrze przygotowany nauczyciel zawodu - doskonalący systematycznie swój warsztat pracy w trakcie odbywania, organizowanych przez dyrektora szkoły, obowiązkowych staży branżowych. W efekcie szkoleń branżowych nauczyciele będą cyklicznie podnosić swoje umiejętności i kompetencje, poszerzać swoją wiedzę na temat nowych technologii oraz funkcjonowania przedsiębiorstw w danej branży. W ten sposób kwalifikacje nauczycieli zawodu będą regularnie podnoszone, co przełoży się na jakość prowadzonego kształcenia.

Ponadto szkoły uzyskają możliwość bardziej elastycznego dostosowania oferty kształcenia do potrzeb uczących się osób dorosłych, poprzez prowadzenie krótszych form kursowych w postaci kursów umiejętności zawodowych.

Szkoły i placówki prowadzące kształcenie zawodowe będą mogły gromadzić na specjalnie wydzielonym rachunku dochody uzyskiwane z prowadzonej w ramach kształcenia w danym zawodzie działalności usługowej oraz z tytułu uzyskiwanych darowizn na cele tego kształcenia.

Zmiany w szkolnictwie branżowym planowane od roku szkolnego 2019/2020 koncentrują się również na usprawnieniu i zwiększeniu efektywności egzaminów zawodowych. Egzaminy te z jednej strony powinny weryfikować jakość procesu kształcenia, a z drugiej stanowić przepustkę do sukcesu na rynku pracy. Skuteczność kształcenia zawodowego powinna być mierzona liczbą absolwentów, którzy uzyskują kwalifikacje zawodowe. Warunkiem otrzymania stosownego dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe

jest nie tylko dobre przygotowanie uczniów, ale także przystąpienie do egzaminu, które dotychczas nie było obligatoryjne. Wpisany w proponowane zmiany obowiązek przystąpienia do egzaminu zawodowego może przyczynić się do wzmocnienia działań podejmowanych przez szkołę, nakierowanych na zapewnienie wysokiej jakości kształcenia. Obowiązkowy egzamin zawodowy potwierdzi efektywność procesu kształcenia, pozwalając na dokonanie rzetelnej i kompleksowej oceny faktycznego stanu kształcenia zawodowego w Polsce.

Kuratorzy oświaty wezmą odpowiedzialność za koordynację organizacji doksztalcenia teoretycznego uczniów będących młodocianymi pracownikami. Rozwiązanie to ma na celu optymalne wykorzystanie sieci podmiotów realizujących to zadanie, tak aby młodociani pracownicy mogli kształcić się jak najbliżej miejsca zamieszkania. Niezbędna będzie przy tym synchronizacja organizacji turnusów, zwłaszcza w przypadku zawodów, dla których brak będzie możliwości zorganizowania turnusu na danym terenie oraz w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami, dla których niezbędne będzie dostosowanie warunków kształcenia.

Ponadto w odpowiedzi na zmiany związane z tempem życia i dostępnością do nowych technologii, które pociągają za sobą nowe zagrożenia społeczne, w tym dla zdrowia dzieci i młodzieży, zaproponowano rozwiązania służące wzmocnieniu opiekuńczej funkcji szkoły.

Projektowane rozwiązania związane są również z rosnącym zapotrzebowaniem na wsparcie wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw lub nauczanych w innych formach przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą. Objęcie awansem zawodowym nauczycieli ww. podmiotów ma na celu ułatwienie powrotu do pracy w Polsce. Z kolei zmiana nazwy „szkolnych punktów konsultacyjnych” na „szkoły polskie” pozwoli na oddanie faktycznej roli, jaką pełnią te jednostki w środowiskach polonijnych.

Pozostałe zmiany mają charakter doprecyzowujący i porządkujący obecnie istniejące rozwiązania.

1. Zmiany w kształceniu zawodowym.

1.1 Modyfikacja warunków wprowadzania zawodów do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Zmiany w klasyfikacji zawodów i podstawach programowych.

Projekt zakłada zastąpienie dotychczasowych dwóch odrębnych delegacji ustawowych, na podstawie których minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa klasyfikację zawodów szkolnictwa zawodowego (art. 46 ust. 1) oraz podstawę programową kształcenia w zawodach (art. 47 ust. 1 pkt 2) jedną delegacją do określenia przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania rozporządzenia w sprawie zawodów szkolnictwa branżowego (projektowany art. 46 ust. 1).

Wprowadzenie zaproponowanego rozwiązania spowoduje, że minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, określając w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego nowy zawód będzie jednocześnie określał podstawę programową dla tego zawodu. Dzięki temu

rozwiązaniu minister właściwy do spraw oświaty i wychowania będzie miał możliwość szybszego niż dotychczas reagowania na wnioski ministrów właściwych dla zawodów związanych z zapotrzebowaniem nowoczesnej gospodarki oraz potrzeb rynku pracy. Pozwoli to również uniknąć oczekiwania, które miało miejsce dotychczas, gdy nowy zawód był już wprowadzony do klasyfikacji, a dyrektorzy szkół i inne zainteresowane podmioty nie znały podstawy programowej kształcenia w tym zawodzie.

Nowe rozporządzenie w sprawie zawodów szkolnictwa branżowego będzie określało:

- 1) ogólne cele i zadania kształcenia w zawodach;
- 2) klasyfikację zawodów szkolnictwa branżowego;
- 3) podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, podzielone na branże, z których każda branża będzie stanowiła odrębny załącznik i zawierała podstawy programowe do kształcenia w zawodach przyporządkowanych do danej branży;
- 4) możliwości nabywania dodatkowych umiejętności zawodowych związanych z nauczaniem zawodem, rozumianych jako dodatkowe umiejętności, dla których zostaną określone zestawy celów kształcenia i treści nauczania w formie oczekiwanych efektów kształcenia, lub kwalifikacje rynkowe wpisane do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

W celu zapewnienia większej przejrzystości podstaw programowych kształcenia w zawodach dla każdego zawodu zostanie opracowana podstawa programowa stanowiąca odrębną całość.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania będzie dokonywał zmian w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego na wniosek ministra właściwego w zakresie zawodu, z uwzględnieniem klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy w zakresie nazwy i symbolu cyfrowego zawodu.

Projektowany przepis określa również nową strukturę zmodyfikowanej klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego uwzględniającą podział zawodów na branże, a także precyzyjnie określa elementy wniosku ministra właściwego dla danego zawodu o dokonanie zmian w tej klasyfikacji.

W związku z tym, że kształcenie zawodowe powinno odpowiadać potrzebom rynku pracy minister właściwy dla zawodu składając wniosek o wprowadzenie nowego lub zmianę w zakresie zawodu lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, będzie zobowiązany dołączyć aktualne dane dotyczące potrzeb rynku pracy w zakresie tego zawodu lub kwalifikacji. Będzie również zobowiązany określić potencjalne miejsca realizacji praktycznej nauki zawodu oraz potencjalne miejsca przeprowadzenia egzaminu zawodowego w części praktycznej.

Wychodząc naprzeciw potrzebie poszerzenia oferty kształcenia zawodowego dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi projekt wprowadza, w przypadku wniosku o wprowadzenie lub zmianę zawodu lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, obowiązek określenia przez ministra właściwego dla zawodu możliwości kształcenia w zawodzie o charakterze pomocniczym lub uzasadnienie braku takiej możliwości.

Właściwi ministrowie będą mogli wspomagać materialnie i organizacyjnie szkoły i placówki kształcące w danym zawodzie nie tylko w zakresie zajęć praktycznych, ale w całym procesie realizacji kształcenia zawodowego, w tym stosowania nowoczesnych technik i technologii w procesie kształcenia zawodowego w odniesieniu do potrzeb rynku pracy.

Zmodyfikowano postanowienie dotyczące braku możliwości wpisania zawodu do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego w przypadku, gdy obejmuje on wszystkie kwalifikacje wyodrębnione w tym zawodzie tożsame z wszystkimi kwalifikacjami wyodrębnionymi w innym zawodzie określonym w klasyfikacji.

Dotychczas obowiązujące brzmienie tego przepisu mogło uniemożliwić wprowadzenie do klasyfikacji zawodu jednokwalifikacyjnego, skonstruowanego na bazie jednej z kwalifikacji wyodrębnionych w już istniejącym zawodzie.

Projekt poszerza również krąg podmiotów uprawnionych do występowania z wnioskami do właściwych ministrów o wprowadzenie nowego zawodu do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego o organizacje pracodawców, samorządy zawodowe oraz sektorowe rady do spraw kompetencji. Podmioty te będą również uprawnione do występowania z propozycją ustanowienia kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie.

W związku ze zmianą struktury rozporządzenia w sprawie zawodów szkolnictwa branżowego oraz faktem, że do wystąpienia z inicjatywą w zakresie zawodów właściwi są ministrowie reprezentujący wszystkie resorty, dalsze utrzymanie obowiązku wydawania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach w porozumieniu odpowiednio z ministrem właściwym do spraw rolnictwa lub ministrem właściwym do spraw środowiska, określonej w art. 53 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe, nie znajduje uzasadnienia.

Planowany termin wejścia w życie rozporządzenia w sprawie zawodów szkolnictwa branżowego to 1 września 2019 r., przy czym, stosownie do przepisów przejściowych zawartych w art. 82 – art. 84 projektu ustawy:

- 1) w odniesieniu do uczniów branżowych szkół I stopnia, dotychczasowego czteroletniego technikum, pięcioletniego technikum oraz szkół policealnych, którzy rozpoczną kształcenie począwszy od roku szkolnego 2019/2020 będzie miała zastosowanie klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego oraz podstawy programowe kształcenia w zawodach wydane na podstawie zmienionego art. 46 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe;
- 2) w odniesieniu do uczniów branżowych szkół I stopnia, dotychczasowego czteroletniego technikum oraz szkół policealnych, którzy rozpoczęli kształcenie przed rokiem szkolnym 2019/2020 będzie miała zastosowanie klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego oraz podstawa programowa kształcenia w zawodach wydane na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów ustawy Prawo oświatowe;
- 3) w odniesieniu do uczniów, którzy ukończyli kształcenie w branżowej szkole I stopnia, jako absolwenci dotychczasowego gimnazjum i rozpoczęli kształcenie w branżowej szkole II stopnia w semestrze I w roku szkolnym 2020/2021 i 2021/2022 będzie miała zastosowanie klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego oraz podstawa

programowa kształcenia w zawodach wydane na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów ustawy Prawo oświatowe;

- 4) w odniesieniu do uczniów branżowej szkoły II stopnia, którzy rozpoczęli kształcenie w semestrze I począwszy od roku szkolnego 2022/2023 będzie miała zastosowanie klasyfikacja zawodów szkolnictwa branżowego oraz podstawy programowe kształcenia w zawodach wydane na podstawie zmienionego art. 46 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe;
- 5) wnioski złożone przez właściwych ministrów o wprowadzenie lub zmianę w zakresie zawodu do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego nierozpatrzone przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy zmieniającej ustawę Prawo oświatowe, będą rozpatrywane zgodnie z dotychczas obowiązującymi przepisami. Wnioski te będą stanowiły podstawę do wprowadzenia zawodu do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.

Ponadto, zawody już wprowadzone do obowiązującej klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego zostaną wprowadzone do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, a ewentualna zmiana w zakresie zawodu lub niewprowadzenie zawodu do nowej klasyfikacji zostaną uzgodnione przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania z ministrem właściwym dla danego zawodu.

1.2 Wprowadzenie możliwości uzyskania przez uczniów dodatkowych umiejętności w zawodach zwiększających szanse na zatrudnienie.

Jednym z głównych celów działalności szkół prowadzących kształcenie zawodowe powinno być przygotowanie absolwentów do aktywnego funkcjonowania na rynku pracy. Absolwent szkoły zawodowej powinien legitymować się pełnymi kwalifikacjami zawodowymi oraz powinien zostać przygotowany do uzyskania niezbędnych dla przyszłego pracodawcy uprawnień lub kwalifikacji rynkowych albo posiadać w trakcie nauki dodatkowe umiejętności przydatne na przyszłym stanowisku pracy.

Dlatego też, w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe wprowadza się możliwość (art. 47 ust. 1 pkt 3 lit. e ustawy – Prawo oświatowe) przeznaczenia godzin stanowiących różnicę między sumą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego określonych w ramowych planach nauczania a minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie określonej w podstawie programowej kształcenia w tym zawodzie szkolnictwa branżowego na realizację umiejętności wykraczających poza podstawę programową. Godziny te będą mogły być przeznaczone na:

- przygotowanie uczniów do uzyskania dodatkowych uprawnień zawodowych przydatnych do wykonywania określonego zawodu, których zdobycie jest określone odrębnymi przepisami: np. operatora wózków widłowych, dodatkowych uprawnień SEP, itp.,
- przygotowanie uczniów do uzyskania kwalifikacji rynkowej określonej w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji,
- nabywanie przez uczniów dodatkowych umiejętności zawodowych związanych z nauczaniem zawodem, zwiększających szanse na zatrudnienie, rozumianych jako dodatkowe umiejętności, dla których zostaną określone zestawy celów kształcenia i treści

- nauczania w formie oczekiwanych efektów kształcenia, które zostaną określone w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie zawodów szkolnictwa branżowego,
- utrwalanie przez uczniów materiału objętego programem nauczania dopuszczonym do użytku w danej szkole.

Dyrektor szkoły będzie mógł ująć w programie nauczania zawodu dopuszczonym do użytku w danej szkole, wszystkie lub wybrane z ww. możliwości realizacji tych godzin, w zależności od potrzeb i możliwości uczniów lub potrzeb pracodawców współpracujących ze szkołą.

W tym celu również, w art. 20 niniejszego projektu ustawy, wprowadzono zmianę w ustawie z o transporcie kolejowym, w wyniku której dostosowane zostały przepisy tej ustawy do art. 10 dyrektywy 2007/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie przyznawania uprawnień maszynistom prowadzącym lokomotywy i pociągi w obrębie systemu kolejowego Wspólnoty (Dz. Urz. UE L 315 z 03.12.2007, str. 51), który zezwala na wydawanie licencji osobom, które ukończyły 18 lat z zastrzeżeniem, że licencje takie będą ważne jedynie na terytorium państwa członkowskiego, które je wydało.

Tym samym w ustawie o transporcie kolejowym nastąpi obniżenie minimalnego wieku wymaganego do uzyskania licencji maszynisty z 20 do 18 lat przez osoby uczące się w zawodach, w których podstawa programowa zawiera treści z zakresu budowy pojazdów kolejowych, prowadzenia ruchu kolejowego i sygnalizacji kolejowej. Dotyczyć to będzie uczniów techników kształcących się w zawodach kolejowych począwszy od roku szkolnego 2019/2020, którzy wraz z ukończeniem szkoły będą mogli uzyskać licencję maszynisty. Dzięki takiemu rozwiązaniu absolwenci technikum bezpośrednio po zakończeniu nauki będą mogli podjąć pracę w zawodzie i szkolić się dalej w celu uzyskania świadectwa maszynisty.

Ponadto, aby umożliwić uczniom kształcącym się w zawodach, których podstawa programowa kształcenia w zawodzie przewiduje uzyskanie umiejętności kierowania pojazdem silnikowym (np. w zawodzie kierowca mechanik), w art. 31 niniejszego projektu ustawy, zawarto propozycję zmiany art. 21 ust. 1 i 3 ustawy o kierujących pojazdami, która ma na celu likwidację minimalnego wieku określonego dla osoby zamierzającej przystąpić do szkolenia na prawo jazdy. W przepisach tych wprowadza się rozwiązanie, w myśl którego kurs na prawo jazdy będzie mógł rozpocząć uczeń kształcący się w zawodzie, którego podstawa programowa kształcenia w zawodzie przewiduje uzyskanie umiejętności kierowania pojazdem silnikowym wraz z początkiem nauki w tej szkole.

W celu podjęcia nauki w szkole, w której podstawa programowa przewiduje uzyskanie umiejętności kierowania pojazdem silnikowym, kandydat do szkoły jest obowiązany wykazać brak przeciwwskazań zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdami oraz do pracy na stanowisku kierowcy. Obowiązkowe badania lekarskie i psychologiczne dla kandydatów do szkół pozwolą na uniknięcie sytuacji, w której uczeń podejmie naukę w zawodzie, którego nie będzie mógł wykonywać ze względu ograniczenia zdrowotne.

Zmiana art. 76 ust. 2 i art. 83 ust. 2 ustawy o kierujących pojazdami zwolni kandydatów do szkół i uczniów z konieczności ponoszenia kosztów poddania się ww. badaniom. O ile w przypadku badania lekarskiego, jak dotychczas, koszty jego przeprowadzenia będzie pokrywał marszałek województwa, o tyle w przypadku badania psychologicznego koszty jego

przeprowadzenia pokryje organ prowadzący. Zmiany w ustawie o kierujących pojazdami wejdą w życie w dniu 1 stycznia 2019 r. , tak aby kandydaci rekrutujący się do szkół na rok szkolny 2019/2020 zobowiązani byli do odbycia badań o których mowa w tej ustawie. Dzięki takiemu rozwiązaniu możliwe będzie m.in. wprowadzenie do podstawy programowej kształcenia w zawodzie kierowca mechanik przygotowania uczniów do uzyskania uprawnień do kierowania pojazdami w zakresie prawa jazdy kategorii C.

W związku z możliwością przygotowania się ucznia szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe do potwierdzenia kwalifikacji rynkowej, w art. 39 niniejszego projektu ustawy, proponuje się również zmiany ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, które mają głównie na celu powiązanie szkół prowadzących kształcenie zawodowe z ofertą kwalifikacji rynkowych zawartych w ZSK. Propozycje te przyczynią się więc do zwiększenia integracji szkolnictwa zawodowego z potrzebami rynku pracy i stanowią odpowiedź na pojawiającą się na rynku pracy rozbieżność pomiędzy popytem na kwalifikacje i podażą kwalifikacji.

Przede wszystkim proponuje się dodanie do ustawy o ZSK przepisów umożliwiających uzyskiwanie kwalifikacji rynkowych włączonych do ZSK uczniom szkół prowadzących kształcenie zawodowe, którzy wymagane dla danej kwalifikacji rynkowej umiejętności przyswoją w trakcie nauki w szkole, wykorzystując na to czas przewidziany w ramowym planie nauczania na treści dodatkowe, nieujęte w podstawie programowej kształcenia w tym zawodzie szkolnictwa branżowego, uzupełniające treści nauczane w szkole (zmiany w art. 15 i art. 20 ustawy o ZSK). Przepis ten oferuje więc uczniom możliwość przygotowania do uzyskania danej kwalifikacji rynkowej w szkole prowadzącej kształcenie zawodowe oraz jej wykorzystania w celu potwierdzania dodatkowych umiejętności określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy o ZSK.

Pośrednią konsekwencją powyższej zmiany jest dodanie przepisu art. 122a w ustawie - Prawo oświatowe, który daje możliwość podpisania przez szkołę branżową umowy z instytucją certyfikującą na jednokrotne przystąpienie przez wskazanych w umowie uczniów (lub absolwentów - nie krócej niż rok po zakończeniu kształcenia) do nieodpłatnej walidacji i certyfikowania kwalifikacji rynkowej.

Powyższej propozycji, przystąpienia przez uczniów do nieodpłatnej walidacji i certyfikowania kwalifikacji rynkowej, towarzyszy zaproponowany w art. 46 ust. 2 ustawy o ZSK mechanizm rekompensaty dla instytucji certyfikującej w postaci obniżenia kwartalnej opłaty 3% przychodu z opłat za walidację i certyfikowanie o równowartość opłat, z których będą zwolnieni uczniowie i absolwenci szkół branżowych.

1.3 Modyfikacja warunków uruchamiania przez szkołę kształcenia w danym zawodzie. Opiniowanie kierunków kształcenia.

Obecnie, dyrektor szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe, w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę ustala zawody, w których kształci szkoła, po zasięgnięciu opinii powiatowej i wojewódzkiej rady rynku pracy, co do zgodności z potrzebami rynku pracy (art. 68 ust. 7 ustawy – Prawo oświatowe). Wydawane opinie nie są wiążące oraz są wydawane bezterminowo. W praktyce - wnioski zaopiniowane przez powiatową radę

są następnie przedkładane do zaopiniowania przez radę wojewódzką, co wydłuża proces opiniowania. Zdarza się również, że opinie rad są sprzeczne.

Dlatego też, w celu usprawnienia procesu opiniowania oraz nadania odpowiedniej rangi opinii, mającej szczególne znaczenie dla potrzeb uruchamiania kształcenia w nowym zawodzie w danej szkole proponuje się, aby:

- 1) dyrektor szkoły miał obowiązek zasięgnięcia opinii tylko jednej rady rynku pracy – wojewódzkiej rady rynku pracy. W przypadku wydawania opinii marszałek województwa powinien zapraszać do udziału w posiedzeniach wojewódzkiej rady rynku pracy przedstawiciela pracodawców, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego, innej organizacji gospodarczej, stowarzyszenia lub samorządu zawodowego, , lub sektorowej rady do spraw kompetencji właściwych dla opiniowanego zawodu, dyrektora szkoły występującej z wnioskiem oraz przedstawiciela kuratora oświaty;
- 2) wojewódzka rada rynku pracy, przed wydaniem opinii o uruchomieniu kształcenia w nowym zawodzie w danej szkole, mogła zasięgać opinii powiatowej rady rynku pracy;
- 3) opinia wydana przez wojewódzką radę rynku pracy uwzględniła prognozę zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy, która będzie określana przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w drodze obwieszczenia i będzie uwzględniała dane Instytutu Badań Edukacyjnych opracowane w szczególności na podstawie statystyki publicznej, danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Systemu Informacji Oświatowej.

Delegacja upoważniająca ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania tego obwieszczenia została zawarta w dodanym ust 8 i 9 art. 28 w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zmienianej w art. 23 niniejszego projektu ustawy.

Prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego stanowi odpowiedź na potrzeby wynikające z modernizacji systemu kształcenia zawodowego w kierunku optymalnego dopasowania do wymagań zmieniającego się rynku pracy na poziomie krajowym i wojewódzkim. Ma na celu wspomaganie celowego i adekwatnego kształcenia branżowego, a tym samym przyczynianie się do spadku bezrobocia wśród absolwentów szkół prowadzących kształcenie zawodowe w Polsce.

Dostępne obecnie narzędzia monitorujące bilans bieżącej podaży i popytu na profesje odnoszą się do aktualnego stanu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, nie uwzględniając jednak przy tym trendów społecznych i gospodarczych, a w szczególności długofalowych strategii i planów inwestycyjnych w zakresie rozwoju polskiej gospodarki.

Narzędzie analityczne opracowane przez Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie w sposób kompleksowy wykorzystuje ogół czynników wpływających na kształtowanie się podaży i popytu na pracę w perspektywie długofalowej, w celu stworzenia prognozy zapotrzebowania na zawody na okres 5 lat, uwzględniając różne dostępne źródła danych ekonomicznych, demograficznych i edukacyjnych na poziomie ogólnokrajowych i regionalnym, w przekroju branżowym. Analiza danych z wielu różnych źródeł daje

możliwość bardziej precyzyjnego prognozowania zapotrzebowania na zawody, umiejętności i kwalifikacje w danych branżach.

Szkoły kształcące w zawodach, na które, zgodnie z prognozą, jest wyższe zapotrzebowanie na rynku pracy, będą otrzymywały zwiększoną subwencję oświatową. Prognoza ta po raz pierwszy zostanie uwzględniona w podziale subwencji ogólnej między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na 2020 przy różnicowaniu kwot ustalanych na uczniów objętych kształceniem zawodowym (art. 123 niniejszego projektu ustawy).

Dzięki takiemu mechanizmowi jednostkom samorządu terytorialnego będzie zależało na stworzeniu odpowiednich warunków do współpracy szkół z pracodawcami/firmami/biznesem, tak aby kształcenie w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, dla których są organami prowadzącymi odbywało się w zawodach potrzebnych na rynku pracy.

- 4) opinia wydana przez wojewódzką radę rynku pracy była ważna przez okres 5 lat. Potem będzie konieczność zasięgnięcia nowej opinii o zasadności dalszego kształcenia zawodzie w danej szkole;
- 5) szkoła niepubliczna przed uruchomieniem kształcenia w nowym zawodzie w danej szkole zobowiązana była również zasięgnięcia opinii wojewódzkiej rady rynku pracy;
- 6) wojewódzka rada rynku pracy wydawała opinię w zakresie planowanego eksperymentu pedagogicznego dotyczącego zawodu nieujętego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

Nie będzie natomiast wymagana opinia wojewódzkiej rady rynku pracy w zakresie uruchamiania oddziałów wielozawodowych (branżowa szkoła I stopnia – uczniowie będący młodocianymi pracownikami). Ponadto szkoła posiadająca pozytywną opinię o zawodzie, dla którego istnieje zawód pomocniczy, nie musiała występować o opinię w przypadku uruchomienia kształcenia w zawodzie pomocniczym;

Ww. zmiany zostały również uwzględnione w art. 25 niniejszego projektu ustawy, w którym dokonano zmiany w art. 22 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w zakresie dotyczącym zadań wojewódzkiej rady rynku pracy.

W związku z powyższymi zmianami zaprojektowano również, w art. 86 niniejszego projektu ustawy, przepis przejściowy, zgodnie z którym, opinie wojewódzkich rad rynku pracy i powiatowych rad rynku pracy wydane przed dniem 1 stycznia 2019 r. zachowują moc do dnia 31 sierpnia 2022 r., a wnioski o uzyskanie opinii wojewódzkich oraz powiatowych rad rynku pracy złożone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, rozpatruje się zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

Ponadto, opinia wojewódzkiej rady rynku pracy nie będzie wymagana w przypadku szkół, które od roku szkolnego 2019/2020 będą kontynuowały kształcenie w zawodach, których nazwa i symbol cyfrowy tego zawodu określonego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, są tożsame z nazwą i symbolem cyfrowym zawodu określonego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, w brzmieniu dotychczasowym.

Opinia wojewódzkiej rady rynku pracy wydawana po 1 stycznia 2019 r. będzie musiała uwzględniać prognozę zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego, która zostanie określona przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w drodze obwieszczenia

Priorytetem wprowadzanych zmian jest obecność pracodawców na każdym etapie procesu kształcenia zawodowego począwszy od określania potrzeb w zakresie nowych zawodów i umiejętności, poprzez zaprojektowanie kształcenia w tych zawodach i umiejętnościach, realizację kształcenia praktycznego przy ścisłym udziale pracodawców, weryfikację efektów kształcenia na egzaminie zawodowym, aż po zatrudnienie absolwentów szkół. Dlatego też, oprócz uzyskania opinii wojewódzkiej rady rynku pracy przed uruchomieniem kształcenia w danym zawodzie dyrektor szkoły będzie zobowiązany nawiązać współpracę z pracodawcą właściwym dla zawodu i branży (patrz. pkt. 1.4).

Proponuje się również, w dodanym ust. 3a w art. 8 ustawy – Prawo oświatowe, poszerzenie listy podmiotów, które mogą zakładać i prowadzić publiczne szkoły zawodowe oraz publiczne placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego o wszystkich ministrów właściwych do spraw zawodów określonych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego - kształcące wyłącznie w zawodach, dla których są właściwi. Już teraz taką możliwość mają ministrowie właściwi do spraw: kultury i dziedzictwa narodowego, rolnictwa, środowiska, gospodarki morskiej, żeglugi śródlądowej, rybołówstwa. W ten sposób minister właściwy do zawodów, które na jego wniosek są wprowadzane do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego będzie mógł kształcić uczniów w tych zawodach w szkole, dla której będzie organem prowadzącym, a co za tym idzie będzie miał bezpośredni wpływ na jakość tego kształcenia – na kadre nauczycielską zatrudnioną w szkole, wyposażenie szkoły niezbędne do realizacji praktycznej nauki zawodu oraz będzie mógł zapewnić współpracę z pracodawcami.

1.4 Wzmocnienie udziału pracodawców w kształceniu zawodowym, w tym w realizacji praktycznej nauki zawodu dla uczniów szkół.

Współpraca szkół z pracodawcami. Umowy, porozumienia i listy intencyjne.

Nowe szkolnictwo branżowe (branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, technika i szkoły policealne) ma bazować przede wszystkim na współpracy z pracodawcami. Dobrze zorganizowane i ściśle współpracujące z pracodawcami szkoły to przede wszystkim szansa dla regionów i społeczności lokalnych.

W projektowanej ustawie znalazła odzwierciedlenie kluczowa rola pracodawców w kształceniu zawodowym. W art. 3 ustawy – Prawo oświatowe dodano ust 1a, w którym określono, że system oświaty w zakresie kształcenia zawodowego wspierają także pracodawcy, organizacje pracodawców, samorządy gospodarcze lub inne organizacje gospodarcze, stowarzyszenia lub samorządy zawodowe, oraz sektorowe rady do spraw kompetencji.

Wprowadzono również przepis (w art. 68 ust. 7 ustawy – Prawo oświatowe) zobowiązujący dyrektora szkoły do nawiązania współpracy z pracodawcą właściwym dla zawodu i branży, przed wprowadzeniem nowego zawodu do kształcenia w szkole. Współpraca ta, realizowana w ramach umowy, porozumienia lub listu intencyjnego, może polegać w szczególności na:

- tworzeniu klas patronackich,
- przygotowywaniu propozycji programu nauczania dla zawodu przez pracodawcę,
- realizacji kształcenia zawodowego, w tym praktycznej nauki zawodu, we współpracy z pracodawcą,
- wyposażeniu warsztatów lub pracowni szkolnych,
- organizacji egzaminów zawodowych,
- doskonaleniu nauczycieli kształcenia zawodowego,
- realizacji doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego.

Wszystkie działania szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe powinny być skoncentrowane na tym, aby absolwenci szkoły posiadali pełne kwalifikacje zawodowe potwierdzone stosownymi dokumentami wydanymi w wyniku złożonych egzaminów. Ponadto absolwent powinien zostać przygotowany do uzyskania niezbędnych dla przyszłego pracodawcy uprawnień lub kwalifikacji rynkowych albo zdobyć w trakcie nauki dodatkowe umiejętności przydatne na przyszłym stanowisku pracy.

Nie jest to możliwe bez współpracy szkoły z pracodawcami – gdyż to pracodawcy wiedzą najlepiej, jakiego potrzebują pracownika. Pracodawca, jako współpracujący ze szkołą lub realizujący wspólnie program nauczania zawodu może brać również udział w zebraniach rady pedagogicznej. W posiedzenia rady pedagogicznej mogą również brać udział z głosem doradczym, przedstawiciele organizacji pracodawców, stowarzyszeń zawodowych, samorządu gospodarczego lub innych organizacji gospodarczych oraz sektorowych rad do spraw kompetencji (w art. 69 ustawy – Prawo oświatowe).

Obowiązek dla dyrektora szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe do nawiązania współpracy z pracodawcą będzie miał zastosowanie w roku szkolnym 2019/2020 i 2020/2021 do szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach, a od roku szkolnego 2022/2023 i w kolejnych latach szkolnych do wszystkich szkół prowadzących kształcenie zawodowe. Obowiązek ten nie dotyczy branżowych szkół II stopnia, gdyż tam kształcenie zawodowe odbywa się na kwalifikacyjnych kursach zawodowych w wielu zawodach (art. 87 niniejszego projektu ustawy).

Praktyczna nauka zawodu.

Projektowane zmiany dotyczą również realizacji przez szkołę prowadzącą kształcenie zawodowe zadań związanych z organizacją praktycznej nauki zawodu. Szkoła prowadząca kształcenie zawodowe powinna realizować kształcenie zawodowe w oparciu o współpracę z pracodawcami, a praktyczna nauka zawodu powinna odbywać się w jak największym wymiarze w rzeczywistych warunkach pracy.

W związku z tym, w art. 120 ustawy – Prawo oświatowe:

- w ust. 1 doprecyzowano, gdzie może być realizowana praktyczna nauka zawodu, podkreślając jednocześnie, że może odbywać się w jednostkach zapewniających rzeczywiste warunki pracy, w tym u pracodawców oraz w indywidualnych gospodarstwach rolnych, a także w centrach kształcenia zawodowego,
- w dodanym ust. 1a zaprojektowano przepis regulujący realizację praktycznej nauki zawodu za granicą. Określono, że praktyczna nauka zawodu za granicą może być realizowana na podstawie umów międzynarodowych lub porozumień o współpracy bezpośredniej zawieranych przez szkoły, jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej lub w ramach programów edukacyjnych Unii Europejskiej,
- w ustępie 3 określono, że przepisu dotyczącego odbywania praktycznej nauki zawodu na podstawie umowy zawartej pomiędzy szkołą a podmiotem przyjmującym na praktyczną naukę zawodu nie stosuje się do staży uczniowskich, które zostały określone w art. 120a,
- dodano ust. 3a mający na celu uniemożliwienie powierzania prowadzenia praktycznej nauki zawodu osobom skazanym za umyślne przestępstwo, który określa, że praktyczną naukę zawodu może prowadzić osoba, która nie była karana za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości, przestępstwo przeciwko rodzinie i opiece,
- w ustępie 4, który stanowi delegację dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania rozporządzenia określającego m.in. warunki i tryb organizowania praktycznej nauki zawodu, dodano, że przedmiotowe rozporządzenie powinno zawierać również ramowy program kursu pedagogicznego dla instruktorów praktycznej nauki zawodu.

W dotychczasowych przepisach w sprawie praktycznej nauki zawodu nie zostały określone wymagania dotyczące programu kursu pedagogicznego dla instruktorów praktycznej nauki zawodu. Przepisy stanowią jedynie, że program kursu pedagogicznego powinien zostać zatwierdzony przez kuratora oświaty i powinien obejmować łącznie, co najmniej 70 godzin zajęć z psychologii, pedagogiki i metodyki oraz 10 godzin praktyki metodycznej.

Staż uczniowski – kształcenie dualne w technikum.

Praktyczna nauka zawodu w technikum realizowana jest w formie: zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Zajęcia praktyczne w technikum mogą odbywać się u pracodawców, na zasadach dualnego systemu kształcenia, na podstawie umowy zawartej między dyrektorem szkoły a pracodawcą przyjmującym uczniów (tylko 8% uczniów technikum realizuje kształcenie dualne w ten sposób). Praktyki zawodowe mogą być realizowane u pracodawców na podstawie umowy między szkołą i pracodawcą (w 85% tak są realizowane). W oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy tylko uczniowie (branżowej szkoły I stopnia) - młodociani pracownicy, mogą uczyć się zawodu w rzeczywistych warunkach na podstawie umowy z pracodawcą.

W celu umożliwienia uczniom technikum uzyskiwania doświadczenia i nabywania umiejętności praktycznych niezbędnych do wykonywania pracy w rzeczywistych warunkach pracy na podstawie umowy zawartej między nimi a pracodawcą, w projektowanym art. 121a ustawy – Prawo oświatowe wprowadzono możliwość odbywania przez uczniów technikum

w okresie nauki stażu uczniowskiego. W trakcie stażu uczniowskiego uczeń będzie realizował wybrane zagadnienia z programu nauczania w zakresie praktycznej nauki zawodu realizowanego w szkole, do której uczęszcza lub wykraczające poza ten program.

Szkoła, która dzięki podjętej współpracy z pracodawcą/firmą umożliwi uczniom realizację stażu uczniowskiego powinna stać się bardziej atrakcyjna dla uczniów (kandydatów) oraz ich rodziców. Uczestnictwo w stażach uczniowskich umożliwi uczniowi naukę zawodu w rzeczywistych warunkach pracy, poznanie zakładu pracy oraz zaznajomienie się z konkretnymi stanowiskami pracy. Pracodawca natomiast będzie miał możliwość pozyskania potencjalnego pracownika w pełni przygotowanego do podjęcia pracy na danym stanowisku.

Dlatego też przedmiotowa ustawa wprowadza przepisy umożliwiające zawarcie umowy o staż uczniowski pomiędzy pracodawcą przyjmującym ucznia na staż, a uczniem lub rodzicami niepełnoletniego ucznia. Zakres zagadnień realizowanych w czasie stażu jest ustalany z dyrektorem szkoły. W przypadku, gdy staż uczniowski obejmuje wybrane zagadnienia z programu nauczania, dyrektor szkoły może zwolnić ucznia z obowiązku odbycia praktycznej nauki zawodu w całości lub w części na podstawie zaświadczenia od pracodawcy. Staż uczniowski może być odbywany odpłatnie lub nieodpłatnie, a wysokość miesięcznego świadczenia pieniężnego nie może przekraczać wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2017 r., poz. 847).

W projekcie zawarto delegację dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia warunków, jakie musi spełniać staż uczniowski, aby dyrektor szkoły mógł zwolnić ucznia w całości lub w części z obowiązku odbycia praktycznej nauki zawodu. Ponadto w rozporządzeniu zostaną również określone obowiązki szkoły, której uczeń realizuje staż oraz obowiązki pracodawcy przyjmującego ucznia na staż. Regulacje te będą miały na względzie konieczność zapewnienia właściwej jakości realizowanego stażu uczniowskiego.

Umowa o staż uczniowski nie może dotyczyć pracy szczególnie niebezpiecznej w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie ustawy - Kodeks pracy oraz nie może być zawarta na okres dłuższy niż okres nauki w technikum. Natomiast podmiot przyjmujący na staż uczniowski zapewnia uczniowi, bezpieczne i higieniczne warunki odbywania stażu uczniowskiego na dotyczących pracowników zasadach określonych w odrębnych przepisach, w tym w zależności od rodzaju świadczeń i zagrożeń związanych z odbywaniem tego stażu - odpowiednie środki ochrony indywidualnej.

W projektowanych przepisach określono również wymiar godzin stażu uczniowskiego, który w przypadku uczniów w wieku do lat 16 nie może przekraczać 6 godzin, a uczniów w wieku powyżej 16 lat - 8 godzin. W uzasadnionych przypadkach wynikających ze specyfiki funkcjonowania ucznia niepełnosprawnego w wieku powyżej 16 lat, dopuszczono możliwość obniżenia dobowego wymiaru godzin stażu uczniowskiego do 7 godzin. Określono również, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość przedłużenia dobowego wymiaru godzin stażu uczniowskiego dla uczniów w wieku powyżej 18 lat, nie dłużej jednak niż do 12 godzin. Przedłużenie dobowego wymiaru godzin zajęć praktycznej nauki zawodu jest możliwe tylko u tych podmiotów przyjmujących na staż

uczniowski, gdzie przedłużony dobowy wymiar czasu pracy wynika z rodzaju pracy lub jej organizacji. Staż uczniowski może być organizowany w systemie zmianowym, z tym, że w przypadku uczniów w wieku poniżej 18 lat nie może wypadać w porze nocnej.

Projektowane rozwiązanie przewiduje również, że okres odbytego stażu uczniowskiego będzie się zaliczał się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Podstawę zaliczenia okresu odbytego stażu uczniowskiego stanowi zaświadczenie wydane przez podmiot przyjmujący na staż uczniowski. W związku z tym zaprojektowano delegację dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia wzoru tego zaświadczenia.

Ponadto, w celu pomniejszenia kosztów pracodawcy, który przyjmie na staż uczniowski ucznia technikum i z tytułu odbywania stażu wypłaci mu świadczenie pieniężne, zaproponowano, aby koszty te były wliczone w koszty uzyskania przychodu pracodawcy.

W związku z wprowadzonymi regulacjami zaprojektowane zostały również zmiany w:

- 1) art. 9 projektu niniejszej ustawy – w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych;
- 2) art. 10 niniejszego projektu ustawy - w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych;
- 3) art. 16 niniejszego projektu ustawy - w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- 4) art. 19 niniejszego projektu ustawy - w ustawie o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

Praktyczna nauka zawodu uczniów - młodocianych pracowników.

W związku z wprowadzeniem obowiązku przystępowania wszystkich uczniów, w tym uczniów - młodocianych pracowników do egzaminu zawodowego albo egzaminu czeladniczego, niezbędne jest podjęcie współpracy pracodawcy ze szkołą, w której ten młodociany pracownik realizuje kształcenie zawodowe teoretyczne oraz kształcenie ogólne. Oba te podmioty są odpowiedzialne za kształcenie ucznia – młodocianego pracownika, który w tej formie realizuje obowiązek nauki. Dlatego też, w projekcie zaproponowano (w dodanym ust. 6a w art. 130 ustawy – Prawo oświatowe), aby do klasy I publicznej branżowej szkoły I stopnia młodociani pracownicy byli przyjmowani na podstawie umowy z pracodawcą na realizację programu nauczania w zawodzie dopuszczonego do użytku w szkole.

Regulacje dotyczące umowy zawieranej między pracodawcą, zamierzającym realizować kształcenie praktyczne ucznia – młodocianego pracownika a dyrektorem szkoły, w której ten uczeń będzie realizował kształcenie ogólne i kształcenie zawodowe teoretyczne, zostaną określone w przepisach wydanych na podstawie art. 191 § 3 i art. 195 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Niezbędne jest, aby dyrektor szkoły i pracodawca współpracowali w zakresie realizacji szkolonego programu nauczania w zawodzie. Dlatego też, umowa będzie określała zakres kształcenia zawodowego realizowanego w szkole oraz u pracodawcy wynikający z programu nauczania dopuszczonego do użytku w szkole oraz liczbę dni w tygodniu, w których zajęcia praktyczne odbywają się u pracodawcy. Będzie również określała prawa i obowiązki stron.

Do umowy zostanie dołączony program nauczania dla danego zawodu. I tak np.: dyrektor szkoły powinien akceptować wyznaczonych instruktorów praktycznej nauki zawodu, nadzorować realizację programu nauczania oraz wspierać pracodawcę w działaniach wychowawczych. Natomiast pracodawca powinien zapewnić warunki do realizacji praktycznej nauki zawodu, przekazywać do szkoły informację o ocenie, jaką uzyskał młodociany oraz powiadamiać szkołę o ewentualnym naruszeniu przez młodocianego regulaminu pracy.

Powyższe regulacje mają na celu lepsze przygotowanie ucznia – młodocianego pracownika do egzaminu zawodowego lub czeladniczego oraz zwiększenie szansy na ukończenie przez niego szkoły i uzyskanie kwalifikacji zawodowych, co następnie umożliwi:

- podjęcie przez niego pracy i aktywny udział w rynku pracy,
- dalsze kształcenie w szkole branżowej II stopnia, a co za tym idzie podniesienie zarówno kwalifikacji zawodowych jak również uzyskanie wykształcenia średniego branżowego – zwiększenie szansy na awans w pracy w związku z podwyższeniem kwalifikacji zawodowych i poziomu wykształcenia,
- docelowo – możliwość podejścia do egzaminu maturalnego i jego zdanie – co otwiera drogę na studia.

Uczeń, który kończy ośmioletnią szkołę podstawową, co do zasady ma skończone 15 lat lub ukończy 15 lat w roku kalendarzowym, w którym skończy tę szkołę. W celu umożliwienia absolwentowi szkoły podstawowej, który w dniu ukończenia tej szkoły nie ukończył jeszcze 15 lat, spełnianie obowiązku nauki poprzez realizowanie przygotowania zawodowego u pracodawcy, jako młodocianemu pracownikowi, w art. 4 niniejszego projektu ustawy, zaproponowano zmianę w art. 190 i art. 191 ustawy Kodeks Pracy. Zgodnie z projektowanym przepisem, osoba, która ukończyła ośmioletnią szkołę podstawową, niemająca 15 lat, może być zatrudniona na zasadach określonych dla młodocianych pracowników w roku kalendarzowym, w którym kończy 15 lat.

Równocześnie, zaproponowano również, aby osoba, która w trakcie nauki w ośmioletniej szkole podstawowej ukończyła 18 lat mogła być również zatrudniona na zasadach dla młodocianych pracowników, ale tylko w roku kalendarzowym, w którym kończy szkołę. Ma to znaczenie zwłaszcza dla uczniów z niepełnosprawnościami, którzy dzięki takiemu rozwiązaniu, pomimo ukończonych 18 lat, uczniowie ci będą mogli kontynuować kształcenie, realizując przygotowanie zawodowe u pracodawcy jako młodociani pracownicy.

W związku z wprowadzeniem możliwości realizowania zadań dotyczących przygotowania teoretycznego młodocianych pracowników w formie turnusów przez różne podmioty (zmiana omówiona w pkt. 1.11), a dotychczas mogły to zadanie realizować wyłącznie publiczne i niepubliczne ośrodki kształcenia i doskonalenia zawodowego, zachodzi konieczność koordynowania realizacji tego zadania na terenie województwa tak, aby uczniowie mogli uczestniczyć w turnusach organizowanych jak najbliżej ich miejsca zamieszkania i nie musieli realizować kształcenia na drugim końcu kraju. Jest to również niezmiernie ważne w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami. Dlatego też, w art. 51 ustawy – Prawo oświatowe, poszerzono zadania kuratora oświaty o zadanie polegające na koordynowaniu organizacji kształcenia teoretycznego uczniów będących młodocianymi pracownikami.

Dzięki temu optymalnie zostanie wykorzystana sieć podmiotów realizujących to zadanie. Kuratorzy oświaty będą również współpracowali ze sobą przy realizowaniu tego zadania, zwłaszcza w przypadku zawodów, dla których brak będzie możliwości zorganizowania turnusu na danym terenie oraz w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami, dla których niezbędne będzie dostosowanie warunków kształcenia. Niezbędna będzie zatem, wymiana doświadczeń pomiędzy kuratorami oświaty, synchronizacja organizacji turnusów, w tym opracowanie harmonogramów. Dzięki takiemu rozwiązaniu, dyrektorzy szkół oraz pracodawcy będą mogli planować swoje zadania, a uczeń - młodociany pracownik będzie mógł się kształcić w oparciu o zsynchronizowany plan zajęć i nauki zawodu i pracy u pracodawcy.

Zwiększenie dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników w zawodach deficytowych.

Na podstawie obowiązujących przepisów zawartych w art. 122 ustawy – prawo oświatowe, pracodawcom, którzy zawarli umowę o pracę z młodocianym pracownikiem na naukę zawodu przysługuje dofinansowanie kosztów kształcenia, które, przy okresie kształcenia wynoszącym 36 miesięcy wynosi do 8 081zł.

Celem zmian wprowadzanych niniejszą ustawą jest w szczególności dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. Dlatego też proponuje się zwiększenie kwoty dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników w tych zawodach, w których występuje rzeczywiste zapotrzebowanie na pracowników na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. Proponuje się – w dodanym ust. 2a w art. 122 ustawy – Prawo oświatowe, zwiększenie tego dofinansowania do kwoty 10 000 zł.

Zawody, na które występuje zapotrzebowanie na rynku pracy zostaną wskazane w prognozie zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego, która zostanie określona przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w drodze obwieszczenia (art. 23 pkt 2 niniejszego projektu ustawy).

Wraz z wprowadzoną zmianą, umożliwiającą zwiększenie kwoty dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia młodocianego pracownika, w art. 120 niniejszego projektu ustawy został ustalony maksymalny limit wydatków w zakresie wysokości kwoty dofinansowania kosztów kształcenia jednego młodocianego pracownika na lata 2019 – 2028. Minister właściwy do spraw pracy monitoruje wykorzystanie limitów wydatków na to zadanie oraz, w razie potrzeby, wdraża mechanizm korygujący.

Zmiany w przepisach podatkowych.

W związku z potrzebą dodatkowego wsparcia kształcenia zawodowego zaproponowano wprowadzenie zmian w przepisach podatkowych, które stworzą preferencje podatkowe dla przedsiębiorców (osoby prawne lub osoby fizyczne) przekazujących darowizny dla publicznych szkół prowadzących kształcenie zawodowe i publicznych placówek kształcenia ustawicznego oraz publicznych centrów kształcenia zawodowego.

Obecnie darowizna, która jest przekazana na rzecz szkół finansowanych ze środków publicznych nie podlega odliczeniu od dochodu. Przedsiębiorcy mogą pomniejszyć dochód o wartość przekazanej darowizny na cele pożytku publicznego, ale tylko określonej grupie podmiotów, o której mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego

i o wolontariacie - łącznie do wysokości nieprzekraczającej 10% dochodu, a w przypadku osób fizycznych łącznie do wysokości nieprzekraczającej 6 % dochodu.

W celu umożliwienia odliczania od dochodu, darowizn przekazywanych dla publicznych szkół prowadzących kształcenie zawodowe i placówek, o których mowa w art. 2 pkt 4 ustawy Prawo Oświatowe, niezbędne było dokonanie zmian w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych i podatku dochodowego od osób fizycznych (art. 9 i art. 10 niniejszego projektu ustawy).

W projekcie ustawy zaproponowano, w przypadku osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą, zmianę przepisu art. 18 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, z uwzględnieniem możliwości odliczania podatku łącznie do wysokości nieprzekraczającej 10% dochodu. Natomiast w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zaproponowano zmianę przepisu art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, z uwzględnieniem możliwości odliczania podatku łącznie do wysokości nieprzekraczającej 6% dochodu.

1.5. Organizacja kształcenia w branżowej szkole II stopnia oraz szkole policealnej.

Branżowe szkoły II stopnia

W projekcie (w art. 1 pkt. 4f niniejszego projektu ustawy) zdefiniowano szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, jako szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w zawodach określonych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, do których są przyjmowane:

- w przypadku pięcioletniego technikum i trzyletniej branżowej szkoły I stopnia – osoby niepełnoletnie oraz dzieci i młodzież objęte kształceniem specjalnym,
- w przypadku branżowej szkoły II stopnia i szkoły policealnej, osoby niepełnoletnie oraz osoby pełnoletnie.

Ponieważ do branżowej szkoły II stopnia będą przyjmowani absolwenci trzyletniej branżowej szkoły I stopnia, a więc co do zasady osoby mające ukończone 18 lat lub takie, które ukończą 18 lat w roku, w którym przyjmowane są do szkoły proponuje się odejście od wskazania, czy jest to szkoła dla młodzieży czy dla dorosłych. Proponuje się natomiast, aby kształcenie w tej szkole mogło się odbywać w formie dziennej (kształcenie odbywa się 5 dni w tygodniu) lub w formie stacjonarnej (kształcenie odbywa się 3-4 dni w tygodniu w dowolnych godzinach w ciągu dnia) lub w formie zaocznej (kształcenie odbywa się, co 2 tygodnie przez 2 dni) – definicje poszczególnych form, w jakich może odbywać się kształcenie zostały zawarte w art. 4 pkt 29a - 29c ustawy – Prawo oświatowe. Szkoła będzie mogła dopasować formę kształcenia w zależności od potrzeb uczniów, np. uczniów już pracujących.

Nie zachodzi również obawa, że uczniowie niepełnoletni, kształcący się branżowej szkole II stopnia będą się uczyli z osobami dużo starszymi od siebie, ponieważ do klasy pierwszej publicznej branżowej szkoły II stopnia będą przyjmowani absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy ukończyli tę szkołę w okresie 5 lat szkolnych poprzedzających rok szkolny, na który ubiegają się o przyjęcie do publicznej branżowej szkoły II stopnia.

W szkołach dla dorosłych kształcenie będzie mogło odbywać się tak jak dotychczas tylko w formie stacjonarnej lub zaocznej.

Organizacja kształcenia w branżowej szkole II stopnia będzie również odmienna niż w branżowej szkole I stopnia, a mianowicie kształcenie w tej szkole będzie się odbywać dwutorowo: kształcenie ogólne uczniów zgodnie z ramowym planem nauczania dla branżowej szkoły II stopnia, natomiast kształcenie zawodowe będzie odbywać się na kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Taka organizacja kształcenia umożliwi funkcjonowanie oddziałów prowadzących kształcenie w kilku zawodach, a tym samym funkcjonowanie klas wielozawodowych, podobnie jak w przypadku branżowej szkoły I stopnia w odniesieniu do młodocianych pracowników.

W branżowej szkole II stopnia uczniowie będą realizowali kształcenie zawodowe na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, w którym będą mogli uczestniczyć jednocześnie osoby niebędące uczniami szkoły. Dzięki takiemu rozwiązaniu zwiększy się prawdopodobieństwo utworzenia grupy kształcącej się w danej kwalifikacji. Ramowy plan nauczania opracowany dla branżowej szkoły II stopnia będzie wskazywał, że kształcenie zawodowe realizowane jest na kwalifikacyjnym kursie zawodowym zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych oraz rozporządzenia w sprawie zawodów szkolnictwa branżowego. W związku z powyższym proponuje się zmianę brzmienia delegacji dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (art. 47 ust 1 pkt. 3 ustawy – Prawo oświatowe) do określenia ramowych planów nauczania dla poszczególnych typów szkół, w ten sposób, że tygodniowy, a w przypadku szkół prowadzących zajęcia w formie zaocznej – semestralny, wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w przypadku branżowej szkoły II stopnia nie obejmuje wymiaru obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego.

Na semestr pierwszy publicznej branżowej szkoły II stopnia będą przyjmowani kandydaci, którzy ukończyli branżową szkołę I stopnia w okresie 5 lat szkolnych poprzedzających rok szkolny, na który ubiegają się o przyjęcie do szkoły. W przypadku równorzędnych wyników uzyskanych na pierwszym etapie postępowania rekrutacyjnego lub jeżeli po zakończeniu tego etapu dana szkoła nadal dysponuje wolnymi miejscami, na drugim etapie postępowania rekrutacyjnego są brane pod uwagę m. in. kryteria: w przypadku kandydata niepełnoletniego - o których mowa w art. 131 ust. 2 oraz w art. 134 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe, a w przypadku kandydata pełnoletniego takie same kryteria, które dotyczą kandydatów do szkół dla dorosłych (art. 135 ustawy – Prawo oświatowe).

Ponadto, projektowane przepisy, w art. 85 niniejszego projektu ustawy, przewidują możliwość, aby w latach szkolnych 2020/2021–2025/2026 na semestr pierwszy publicznej branżowej szkoły II stopnia byli również przyjmowani absolwenci dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej, którzy ukończyli tę szkołę w okresie 5 lat szkolnych poprzedzających rok szkolny, na który ubiegają się o przyjęcie do publicznej branżowej szkoły II stopnia, a w przypadku kandydatów, którzy rozpoczęli kształcenie w dotychczasowej zasadniczej szkole zawodowej w roku szkolnym 2012/2013 – w okresie 6 lat szkolnych, którzy:

- posiadają świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej,

- posiadają zaświadczenie o zawodzie nauczanym w zasadniczej szkole zawodowej, którego zakres odpowiada pierwszej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie nauczanym w branżowej szkole II stopnia, do której ubiega się o przyjęcie,
- posiadają zaświadczenie lekarskie zawierające orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu, wydane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy

oraz spełniają pozostałe kryteria ustalone dla kandydatów, którzy są absolwentami branżowej szkoły I stopnia.

Ponadto, dla absolwentów branżowej szkoły I stopnia będących absolwentami dotychczasowego gimnazjum i dla absolwentów branżowej szkoły I stopnia będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej w roku szkolnym 2022/2023 organizuje się odrębne oddziały, gdyż będą się kształcili w oparciu o różne podstawy programowe kształcenia ogólnego. Natomiast kształcenie zawodowe będzie realizowane w oparciu o podstawę programową szkolnictwa branżowego (art. 173 ust.3 ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe, zmienianej w art. 41 niniejszej ustawy). Ma to na celu umożliwienie absolwentom doczasowego gimnazjum dokończenie kształcenia ogólnego oraz przestąpienie do matury na dotychczasowych zasadach.

Absolwenci dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej będą również uczęszczać w roku szkolnym 2022/2023 do oddziałów branżowej szkoły II stopnia zorganizowanych dla absolwentów branżowej szkoły I stopnia będących absolwentami dotychczasowego gimnazjum (art. 85 ust. 10 niniejszego projektu ustawy).

Zasady klasyfikowania i promowania uczniów w branżowej szkole II stopnia będą analogiczne jak obecnie obowiązujące w szkołach dla dorosłych: klasyfikowanie i promowanie będzie się odbywać po każdym semestrze na podstawie egzaminów semestralnych przeprowadzanych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Będzie również możliwość zwalniania ucznia z zajęć praktycznych i praktyk zawodowych na podstawie zaświadczenia od pracodawcy. Niepełnoletnich uczniów branżowej szkoły II stopnia będą dotyczyły te same przepisy, co niepełnoletnich uczniów szkół dla dorosłych (art. 44z i 44za ustawy o systemie oświaty).

Tak zorganizowana branżowa szkoła II stopnia będzie atrakcyjną formą podwyższenia poziomu wykształcenia do średniego branżowego (w dwa lata, w przeciwieństwie do LO dla dorosłych) przy równoczesnym uzyskaniu kwalifikacji zawodowych na poziomie technika. Należy podkreślić, że określony w przepisach poziom wykształcenia, co najmniej średniego lub średniego branżowego jest warunkiem uzyskania dyplomu technika. Ponadto absolwent tej szkoły będzie mógł przystąpić do egzaminu maturalnego, a następnie kontynuować naukę na studiach.

Szkoły policealne

Podobnie jak w przypadku branżowej szkoły II stopnia, w projekcie proponuje się również, aby szkoła policealna funkcjonowała bez podziału na szkołę dla młodzieży i szkołę dla dorosłych, lecz jako szkoła, w której kształcenie, w zależności od zawodu będzie mogło

być prowadzone w formie dziennej lub w formie stacjonarnej lub w formie zaocznej. Rekrutacja będzie analogiczna do obecnej rekrutacji do szkół policealnych dla dorosłych. Do szkoły policealnej przyjmowane są osoby posiadające, co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe, zatem biorąc pod uwagę, że nauka w liceum ogólnokształcącym trwa 4 lata, a na osiągnięcie wykształcenia średniego branżowego potrzeba 6 lat, do szkoły policealnej będą przyjmowane osoby pełnoletnie (lub takie, które ukończą 18 lat w roku, w którym przyjmowane są do szkoły).

Klasyfikowanie i promowanie będzie analogiczne jak w przypadku obecnego klasyfikowania i promowania w szkołach policealnych dla dorosłych (art. 44z i 44za ustawy o systemie oświaty).

Co do zasady w szkole policealnej będzie prowadzone kształcenie w tych zawodach, które w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego nie będą przypisane do kształcenia w technikum. Wyjątki zostaną określone w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.

Ponadto kształcenie na kwalifikacyjnych kursach zawodowych w kwalifikacjach wyodrębnionych w zawodach kształconych w szkole policealnej będzie możliwe wyłącznie dla osób posiadających, co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe.

Przewiduje się, że absolwent szkoły policealnej, który zda egzamin zawodowy uzyska tytuł „dyplomowanego specjalisty”.

W związku z projektowanymi zmianami w kształceniu w szkołach policealnych, w katalogu kwalifikacji pełnych w art. 8 ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, zmienianej w 39 niniejszego projektu ustawy, zostanie wyodrębniony przepis (jako pkt 7a) dotyczący 5 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) dla dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe po ukończeniu tych szkół (z zastrzeżeniem możliwości określenia innego poziomu w klasyfikacji zawodów). Propozycja ma charakter systemowy i zmierza do wypełnienia faktyczną treścią możliwości uzyskania kwalifikacji pełnych na poziomie 5 Polskiej Ramy Kwalifikacji. W podobnym kierunku zmiernają prace nad projektem ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (druk nr 2447), który nowelizując przepisy ustawy o ZSK wprowadza tytuł dyplomowanego specjalisty i dyplomowanego specjalisty technologa a fakt uzyskania świadectwa dyplomowanego specjalisty i świadectwa dyplomowanego specjalisty technologa potwierdza nadanie kwalifikacji na poziomie 5 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Obecnie jedynie dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego, dyplom ukończenia nauczycielskiego kolegium języków obcych i dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych potwierdza nadanie kwalifikacji na poziomie 5 Polskiej Ramy Kwalifikacji, przy czym kształcenie prowadzone jest obecnie tylko w ostatnim z wymienionych kolegiów.

Niniejszy projekt w art. 91- art. 98 zawiera również przepisy zobowiązujące organy prowadzące szkoły policealne do podjęcia działań mających na celu dostosowanie działalności szkół policealnych do przepisów niniejszej ustawy, a w szczególności dotyczące dostosowania statutu szkoły do przepisów niniejszej ustawy (do dnia 30 listopada 2019 r.) oraz zmiany nazwy szkoły (do dnia 9 sierpnia 2019 r.).

Uczniowie i słuchacze, którzy rozpoczęli naukę przed dniem 1 września 2019 r. kontynuują naukę na podstawie dotychczasowych przepisów.

1.6. Wzmocnienie potencjału szkół.

Umożliwienie szkołom organizacji krótszych form kursowych (kursów umiejętności zawodowych).

W obecnym stanie prawnym katalog pozaszkolnych form kształcenia został określony przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w drodze rozporządzenia, na podstawie upoważnienia zawartego w art. 117 ustawy – Prawo oświatowe.

W celu umożliwienia prowadzenia przez szkoły prowadzące kształcenie zawodowe innych pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego, poza kwalifikacyjnymi kursami zawodowymi, w niniejszym projekcie ustawy, wskazano i zdefiniowano formy pozaszkolne, w których prowadzone jest kształcenie ustawiczne oraz wskazano podmioty, które mogą prowadzić kształcenie w poszczególnych formach. Są to: kwalifikacyjny kurs zawodowy, kurs umiejętności zawodowych, kurs kompetencji ogólnych, turnus dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników oraz inny kurs, umożliwiający uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Zgodnie z wprowadzonymi regulacjami, publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe będą mogły prowadzić tak jak dotychczas kwalifikacyjny kurs zawodowy, a ponadto również kurs umiejętności zawodowych i turnus dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników - w zakresie zawodów, w których te szkoły kształcą, oraz w zakresie branż, do których są przypisane te zawody. Ponadto, kurs umiejętności zawodowych został poszerzony o możliwość realizacji programu nauczania, który uwzględnia efekty kształcenia właściwe dla dodatkowych umiejętności zawodowych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Dzięki temu również uczniowie szkół prowadzących kształcenie zawodowe będą mogli nabyć dodatkowe umiejętności przydatne w przyszłej pracy.

Dzięki wprowadzeniu tego rozwiązania zostanie wzmocniony potencjał szkół prowadzących kształcenie w zawodach poprzez poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty tych szkół zarówno dla swoich uczniów, jak również dla osób spoza szkoły, oraz zostanie w pełni wykorzystana wykwalifikowana kadra, wyposażenie szkoły oraz zostanie poszerzona współpraca z pracodawcami.

Wszystkie z tych form będą mogły prowadzić publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego oraz centra kształcenia zawodowego.

Określony w obowiązujących przepisach katalog podmiotów uprawnionych do prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych nie uległ zmianie. Kwalifikacyjne kursy zawodowe prowadzone przez podmioty prowadzące działalność oświatową, o której mowa w art. 170 ust. 2 nie podlegają nadzorowi pedagogicznemu prowadzonemu przez kuratora oświaty,

a zatem nie można stwierdzić prawidłowości ich zorganizowania, kwalifikacji osób prowadzących zajęcia i realizacji kształcenia stosownie do wymagań określonych przepisami prawa. Natomiast placówki i centra, zarówno publiczne jak i niepubliczne podlegają nadzorowi pedagogicznemu kuratora oświaty. Mając na względzie, zapewnienie jakości kształcenia prowadzonego w pozaszkolnych formach kształcenia przez wszystkie podmioty, zaproponowano aby podmioty prowadzące działalność oświatową, o której mowa w art. 170 ust. 2, mogły prowadzić kwalifikacyjne kursy zawodowe, ale tylko w tym przypadku, gdy będą posiadały na dany kurs akredytację kuratora oświaty.

Akredytacja będzie wymagana od 1 września 2020 r. na każdy kwalifikacyjny kurs zawodowy, który będzie prowadzony przez te podmioty w oparciu o podstawę programową programową szkolnictwa branżowego, natomiast kwalifikacyjne kursy zawodowe, które są prowadzone na dotychczasowych zasadach bez akredytacji, podmioty te będą mogły prowadzić do 31 grudnia 2020 r.- stosownie do przepisu art. 78 niniejszego projektu ustawy.

Przepisy zostały również uzupełnione o regulacje dotyczące możliwości pobierania opłat za kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych oraz o przypadki, w jakich osoba o niskich dochodach może się ubiegać o zwolnienie z tej opłaty.

Wprowadzenie obowiązku dla jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej szkołę utworzenia wydzielonego rachunku.

W projekcie ustawy, w art. 29, wprowadzono obowiązek dla organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego do utworzenia na wniosek dyrektora szkoły/placówki prowadzącej kształcenie zawodowe wydzielonego rachunku, o którym mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych.

W przepisach wskazano źródła, z których dochody będą gromadzone na rachunku, tj.:

- ze spadków, zapisów i darowizn przekazywanych na cele kształcenia zawodowego w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej,
- z działalności wykraczającej poza zakres działalności podstawowej, określonej w statucie, polegającej między innymi na świadczeniu usług w ramach kształcenia zawodowego.

W projekcie wskazano, że środki z wydzielonego rachunku mogą zostać przeznaczone na sfinansowanie wydatków bieżących, na cele kształcenia zawodowego realizowanego przez szkoły lub placówki prowadzące kształcenie w zawodach. Wyraźnie natomiast określono, że dochody z wydzielonego rachunku nie mogą zostać wykorzystane na finansowanie wynagrodzeń osobowych, z wyjątkiem wynagrodzeń nauczycieli prowadzących zajęcia na kursach umiejętności zawodowych.

W projekcie określono kompetencje jednostki samorządu terytorialnego, która będzie zobowiązana do określenia źródeł gromadzenia dochodów na rachunku, przeznaczenia środków z rachunku oraz do określenia sposobu i trybu sporządzania planu finansowego środków w wydzielonego rachunku.

Celem wprowadzenia takiego rozwiązania było umożliwienie szkołom gromadzenia dochodów uzyskiwanych w ramach praktycznego kształcenia zawodowego (np. usługi

gastronomiczne, mechaniczne, fryzjerskie itp.) i sfinansowania z tych środków wydatków bieżących, w szczególności kosztów pomocy dydaktycznych, sprzętu, materiałów na potrzeby szkoły lub placówki. Rozwiązanie to spowoduje rozwój szkół prowadzących kształcenie zawodowe podnosząc ich prestiż i zachęcając uczniów kończących szkołę podstawową do wyboru tych szkół.

Taką możliwość szkoły te będą miały od dnia 1 stycznia 2020 r.

1.7. Dostosowanie struktury placówek umożliwiających uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wprowadzanych zmian.

W systemie oświaty funkcjonują obecnie trzy rodzaje placówek (placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego i ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego, umożliwiające uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Rodzaje oraz zadania publicznych placówek określone zostały w przepisach w sprawie kształcenia ustawicznego: centrum kształcenia ustawicznego, centrum kształcenia praktycznego i publiczne ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego.

Wszystkie te placówki mogą prowadzić kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych, z tym, że turnusy doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników może prowadzić wyłącznie ośrodek. W skład centrum kształcenia ustawicznego mogą wchodzić szkoły dla dorosłych, natomiast specyfiką centrum kształcenia praktycznego jest realizowanie zadań z zakresu praktycznej nauki zawodu, wynikających z programu nauczania dla danego zawodu, polegających w szczególności na prowadzeniu:

- zajęć praktycznych dla uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, w zakresie całego lub części programu nauczania dla danego zawodu,
- zajęć uzupełniających dla młodocianych pracowników z zakresu praktycznej nauki zawodu niezrealizowanych u pracodawcy.

Z danych Systemu Informacji Oświatowej wynika, że tylko 49 ze 167 centrów kształcenia praktycznego funkcjonuje samodzielnie, pozostałe funkcjonują w zespołach szkół, w zespołach szkół i placówek albo w zespołach placówek – razem z publicznymi ośrodkami doksztalcania i doskonalenia zawodowego. W systemie oświaty funkcjonuje tylko 5 niepublicznych placówek kształcenia praktycznego. Podobna sytuacja występuje w przypadku ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego – 72 z 209 publicznych ośrodków funkcjonują samodzielnie, a pozostałe w różnych zespołach. W systemie funkcjonują 152 niepubliczne ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego, z czego 150 funkcjonuje samodzielnie, a 2 w zespołach szkół i placówek.

W związku z powyższym w projekcie zaproponowano, aby w systemie oświaty funkcjonowały tylko dwa rodzaje placówek umożliwiających uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych: dotychczasowa placówka kształcenia ustawicznego oraz centrum kształcenia zawodowego. Publiczna placówka kształcenia ustawicznego została niniejszą ustawą (art. 4 pkt. 23 ustawy – Prawo oświatowe) zdefiniowana jako centrum kształcenia ustawicznego.

Nowa placówka - centrum kształcenia zawodowego będzie prowadziła kształcenie ustawiczne we wszystkich pozaszkolnych formach kształcenia wymienionych w zmienianym niniejszą ustawą art. 117 ustawy - Prawo oświatowe.

Natomiast publiczne centrum kształcenia zawodowego będzie ponadto realizowało zadania z zakresu praktycznej nauki zawodu, wynikające z programu nauczania dla danego zawodu – czyli zadanie realizowane obecnie, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie upoważnienia zawartego w art. 117 ustawy – Prawo oświatowe, przez publiczną placówkę kształcenia praktycznego, jaką jest centrum kształcenia praktycznego.

W celu optymalizacji zadań realizowanych przez publiczne placówki: centrum kształcenia ustawicznego oraz centrum kształcenia zawodowego wprowadzono możliwość posiadania przez nie filii, które będą podporządkowane organizacyjnie odpowiednio publicznemu centrum kształcenia ustawicznego lub publicznemu centrum kształcenia zawodowego, co znajduje odzwierciedlenie w dodanym art. 94 a ustawy Prawo oświatowe.

Zadania publicznych placówek kształcenia ustawicznego i publicznych centrów kształcenia zawodowego, warunki, organizację i tryb prowadzenia kształcenia ustawicznego w poszczególnych formach pozaszkolnych, sposoby potwierdzania efektów kształcenia uzyskanych w wyniku ukończenia kształcenia realizowanego w poszczególnych formach pozaszkolnych, wzory dokumentów wydawanych po ukończeniu kształcenia realizowanego w formach pozaszkolnych oraz inne kwestie związane z realizacją zadań przez te placówki określi minister właściwy do spraw oświaty i wychowania na podstawie delegacji zawartej w art. 117 ust. 5 ustawy – Prawo oświatowe.

Wśród projektowanych przepisów ustawy, w art. 48 – art. 72 niniejszego projektu ustawy, znalazły się rozwiązania prawne dotyczące przekształcania placówek kształcenia praktycznego i ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego - zarówno publicznych, jak i niepublicznych.

W projekcie zaplanowano, że z dniem 1 września 2019 r. dotychczasowe ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego oraz placówki kształcenia praktycznego stają się centrami kształcenia zawodowego. Dotychczasowe statuty ośrodków doksztalcania zawodowego i placówek kształcenia praktycznego zachowują moc nie dłużej niż do dnia 30 listopada 2019 r. Określono również przepisy dotyczące dotychczasowego mienia ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego oraz placówek kształcenia praktycznego – mienie to staje się mieniem centrów kształcenia zawodowego. Ponadto centra kształcenia zawodowego przejmują uprawnienia, obowiązki, zobowiązania i inne wierzytelności dotychczasowych placówek kształcenia praktycznego i ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego.

Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej dotychczasową publiczną placówkę kształcenia praktycznego lub publiczny ośrodek doksztalcania i doskonalenia zawodowego zobowiązany będzie w terminie od dnia 1 września 2019 r. do dnia 30 listopada 2019 r., stwierdzić przekształcenie w centrum kształcenia zawodowego w drodze uchwały, która stanowi akt założycielski centrum kształcenia zawodowego.

Projektowane przepisy obejmują również przypadki, gdy dotychczasowe publiczne centrum kształcenia praktycznego i dotychczasowy publiczny ośrodek kształcenia i doskonalenia zawodowego funkcjonują w:

- 1) zespole publicznych placówek w skład, którego wchodzi jedynie te placówki - wtedy ten zespół staje się centrum kształcenia zawodowego;
- 2) zespole publicznych szkół lub placówek, w skład którego wchodzi również inne publiczne placówki – wtedy zarówno placówka kształcenia praktycznego jak i ośrodek kształcenia i doskonalenia zawodowego, stają się publicznym centrum kształcenia zawodowego. W tym przypadku nie jest wymagane rozwiązanie zespołu lub wyłączenie z zespołu publicznych placówek.

W przypadku dotychczasowej publicznej placówki kształcenia praktycznego lub publicznego ośrodka kształcenia i doskonalenia zawodowego prowadzonych przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną przyjęto analogicznie, że ta placówka lub ośrodek z dniem 1 września 2019 r. może stać się centrum kształcenia zawodowego o ile osoba prowadząca szkołę w terminie do dnia 30 czerwca 2019 r. przedłoży organowi jednostki samorządu terytorialnego, który wydał zezwolenie na ich założenie, dokumenty określone w projektowanej ustawie. W przypadku nieprzedłożenia dokumentów w ww. terminie dotychczasowa publiczna placówka kształcenia praktycznego lub publiczny ośrodek kształcenia i doskonalenia zawodowego ulega likwidacji. Spełnienie tego warunku jest również konieczne, jeśli zmiana zezwolenia dotyczy zespołu placówek lub zespołu szkół i placówek, w skład których wchodzi dotychczasowa placówka kształcenia praktycznego lub dotychczasowy ośrodek kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Przepisami przejściowymi objęto również niepubliczne placówki kształcenia praktycznego oraz niepubliczne ośrodki kształcenia i doskonalenia zawodowego, które mogą stać się niepublicznym centrum kształcenia zawodowego, o ile osoba prowadząca, w terminie do dnia 30 czerwca 2019 r., przedłoży organowi jednostki samorządu terytorialnego, który dokonał wpisu do ewidencji placówek niepublicznych, dokumenty określone w projektowanej ustawie. W przypadku nieprzedłożenia dokumentów w ww. terminie wpis do ewidencji podlega wykreśleniu.

Projektowane przepisy dotyczą również możliwości przekształcenia dotychczasowej publicznej placówki kształcenia praktycznego albo dotychczasowego publicznego ośrodka kształcenia i doskonalenia zawodowego w filię centrum kształcenia zawodowego. W tym celu rada powiatu, w terminie do dnia 31 marca 2019 r. może podjąć uchwałę w sprawie przekształcenia dotychczasowej placówki kształcenia praktycznego albo dotychczasowego ośrodka kształcenia i doskonalenia zawodowego w centrum kształcenia zawodowego, któremu jest podporządkowana filia lub filie. Taką możliwość ma również osoba prawna i osoba fizyczna prowadząca dotychczasową publiczną placówkę kształcenia praktycznego i dotychczasowy publiczny ośrodek kształcenia i doskonalenia zawodowego, jeśli złoży wniosek o zmianę zezwolenia wraz z wymaganymi dokumentami w terminie do dnia 28 lutego 2019 r. Przy czym należy zauważyć, że w opinii projektodawcy, po 1 września 2019 r., tworzenie i likwidacja filii centrum kształcenia zawodowego powinno odbywać się na podstawie przepisów art. 89 ustawy – Prawo oświatowe.

Zaprojektowane przepisy dotyczą również uczestników kursów organizowanych przez przekształcane jednostki oraz zatrudnionych w nich nauczycieli, wicedyrektorów i dyrektorów. Z dniem 1 września 2019 roku:

- 1) uczestnicy form pozaszkolnych organizowanych przez dotychczasowe placówki kształcenia praktycznego i dotychczasowe ośrodki doksztalania i doskonalenia zawodowego stają się uczestnikami form pozaszkolnych organizowanych przez centrum kształcenia zawodowego;
- 2) nauczyciele zatrudnieni w dotychczasowych placówkach kształcenia praktycznego, dotychczasowych ośrodkach doksztalania i doskonalenia zawodowego lub dotychczasowych zespołach placówek (w skład których wchodzi jedynie te placówki) stają się nauczycielami centrum kształcenia zawodowego –powinni być poinformowani o zmianach, na piśmie, przez swojego dyrektora w terminie do dnia 15 maja 2019 r.;
- 3) dyrektor (wicedyrektor i nauczyciele zajmujący inne stanowiska kierownicze) dotychczasowej placówki kształcenia praktycznego i dotychczasowego ośrodka doksztalania i doskonalenia zawodowego zajmuje to stanowisko do końca okresu, na jaki mu to stanowisko powierzono.

Zaprojektowane przepisy dotyczą również stanowisk kierowniczych przekształcanych dotychczasowych placówek kształcenia praktycznego albo dotychczasowych ośrodków doksztalania i doskonalenia zawodowego w centrum kształcenia zawodowego, któremu będzie przyporządkowana filia lub filie.

Tym samym zmianom organizacyjnym zgodnie z przepisami niniejszej ustawy podlegają dotychczasowe placówki kształcenia praktycznego, dotychczasowe ośrodki doksztalania i doskonalenia zawodowego oraz zespoły tych placówek prowadzone przez ministrów.

1.8. Zmiany zasad udzielania akredytacji na kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych.

Wszystkie wprowadzane w projekcie zmiany mają na celu poprawę jakości kształcenia zawodowego i dostosowanie tego kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. Dotyczy to nie tylko kształcenia prowadzonego w szkołach, ale również w pozaszkolnych formach kształcenia. Dlatego też wprowadzane są zmiany w systemie akredytacji przyznawanej przez kuratora oświaty na kształcenie ustawiczne prowadzone w formach pozaszkolnych, która stanowi potwierdzenie spełniania określonych wymogów i zapewnienie wysokiej jakości prowadzonego kształcenia.

Główna zmiana polega na tym, że akredytacja będzie przyznawana na konkretną pozaszkolną formę kształcenia prowadzoną przez dany podmiot, a nie na całość prowadzonego przez ten podmiot kształcenia. Często zdarza się, że firma prowadząca różnego rodzaju szkolenia, po uzyskaniu akredytacji na jeden z kursów, reklamuje się jako „placówka posiadająca akredytację kuratora oświaty”, co sugeruje, iż akredytacja dotyczy całej oferty edukacyjnej. Wprowadza tym samym w błąd potencjalnych uczestników kursów „nieakredytowanych”.

Dookreślono, że akredytację przyznaje kurator oświaty właściwy ze względu na miejsce prowadzenia kształcenia ustawicznego w danej formie pozaszkolnej, oraz że akredytację

przyznaje się na okres 5 lat. Projektowane przepisy określają wymagania, jakie musi spełnić placówka lub centrum, aby mogła uzyskać akredytację. Akredytację będzie mogła uzyskać placówka lub centrum, która:

- 1) posiada co najmniej trzyletnie doświadczenie w prowadzeniu kształcenia ustawicznego w formie lub formach pozaszkolnych;
- 2) opracowuje i stosuje system zapewniania jakości prowadzonego kształcenia ustawicznego oraz systematycznie go doskonali;
- 3) zapewnia bazę wyposażoną w środki dydaktyczne – w zakresie prowadzonego kształcenia ustawicznego w danej formie pozaszkolnej;
- 4) zapewnia wykwalifikowaną kadrę – w zakresie prowadzonego kształcenia ustawicznego w danej formie pozaszkolnej;
- 5) zapewnia program nauczania, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 117 ust. 5 – w zakresie prowadzonego kształcenia ustawicznego w danej formie pozaszkolnej;
- 6) zapewnia warunki do realizacji praktycznej nauki zawodu – w przypadku ubiegania się o akredytację na kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 1 i 2;
- 7) zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki realizacji kształcenia ustawicznego w danej formie pozaszkolnej;
- 8) udostępnia materiały metodyczno-dydaktyczne – w zakresie prowadzonego kształcenia ustawicznego w danej formie pozaszkolnej.

Wprowadzono również przepis zobowiązujący kuratora oświaty do prowadzenia wykazu pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego, na kształcenie w których przyznał akredytację. Wykaz ten będzie podawany do publicznej wiadomości na stronie internetowej kuratorium oświaty.

W związku z wprowadzanymi zmianami, w art. 78 niniejszego projektu ustawy, został określony przepis przejściowy dotyczący akredytacji kuratora oświaty, która została przyznana przed dniem 1 września 2019 r., tj. przed planowanym dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zgodnie z którym akredytacja ta zachowuje moc do zakończenia kształcenia ustawicznego w danej formie pozaszkolnej, jednak nie dłużej niż - do dnia 31 grudnia 2020 r.

1.9. Wprowadzenie obowiązku przystępowania przez uczniów do egzaminów zawodowych.

Zmiany w szkolnictwie branżowym planowane od roku szkolnego 2019/2020 koncentrują się również na usprawnieniu i zwiększeniu efektywności egzaminów zawodowych. Z jednej strony weryfikują one jakość procesu kształcenia, a z drugiej stanowią przepustkę do sukcesu na rynku pracy. Skuteczność kształcenia zawodowego może być mierzona liczbą absolwentów, którzy uzyskują kwalifikacje zawodowe. Warunkiem otrzymania stosownego dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe jest nie tylko dobre przygotowanie uczniów, ale także przystąpienie do egzaminu, które dotychczas nie było obligatoryjne.

Mając na uwadze zwiększenie szans absolwentów zawodów szkolnictwa branżowego na podjęcie pracy zgodnie z nabytymi kwalifikacjami, od 1 września 2019 r. proponowane jest wprowadzenie obowiązku przystępowania uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe odpowiednio do egzaminu zawodowego przeprowadzanego przez okręgowe komisje egzaminacyjne albo do egzaminu czeladniczego przeprowadzanego przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (w przypadku ucznia – młodocianego pracownika kształcącego się u pracodawcy będącego rzemieślnikiem). Wprowadzenie obowiązku przystąpienia do egzaminu zawodowego będzie warunkiem ukończenia szkoły lub promocji do następnej klasy, po spełnieniu pozostałych, dotychczasowych warunków określonych w przepisach prawa oświatowego.

Wyniki zdawalności egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe na poziomie 76% dotyczą jedynie osób przystępujących do egzaminu. Obecnie jedynie około 45% uczniów rozpoczynających naukę w technikum kończy szkołę uzyskując dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Przy ogromnych nakładach na kształcenie zawodowe (około 9 mld rocznie, w tym 7,2 mld z subwencji oświatowej), liczba osób kończących edukację z dyplomem zawodowym jest w niektórych zawodach wręcz znikoma – nie przekracza kilku procent wszystkich kształcących się w danym zawodzie. Dla przykładu w latach 2012–2017 (a więc przez 6 lat) okręgowe komisje egzaminacyjne wydały:

- 19 120 dyplomów w zawodzie technik informatyk (rocznie kształci się ok. 95 000 uczniów),
- 4 531 dyplomów w zawodzie technik mechatronik (rocznie kształci się ok. 20 000 uczniów).

Wprowadzenie obowiązkowego egzaminu zawodowego spowoduje, że szanse ucznia technikum lub branżowej szkoły na zakończenie edukacji z dokumentem potwierdzającym kompetencje będą większe. Szacuje się, że dzięki wprowadzeniu obowiązku w najbliższych 10 latach egzamin pozwoli potwierdzić łącznie ponad 5 mln kwalifikacji. Oznacza to szansę potwierdzenia dodatkowych 3 mln kwalifikacji w stosunku do niecałych 2 mln, które zostałyby potwierdzone przy założeniu obecnego poziomu przystępowalności do egzaminu.

Zakładając, że w ciągu najbliższych 10 lat do egzaminu przystąpiłoby około 1 mln 200 tys. zdających, około 912 tys. z nich uzyskałoby kwalifikacje (76%). Wprowadzenie obowiązku może zwiększyć liczbę zdających o 2 mln osób, co oznacza szansę na uzyskanie kwalifikacji przez dodatkowe 1 mln 200 tys.

Obowiązkowy egzamin zawodowy może przyczynić się do wzmocnienia działań ze strony szkoły nakierowanych na zapewnienie wysokiej jakości kształcenia, a szkoły nie będą mogły już w żaden sposób „zniechęcać” uczniów do przystąpienia do egzaminu zawodowego, w obawie o niższe wyniki.

Obowiązkowy egzamin zawodowy potwierdzi efektywność procesu kształcenia, pozwalając na dokonanie rzetelnej i kompleksowej oceny faktycznego stanu kształcenia zawodowego w Polsce. Umożliwi to identyfikację rzeczywistych słabych stron kształcenia, wymagających interwencji ze strony odpowiednio ministra lub organów nadzorujących / prowadzących.

Wynikająca z podstaw programowych wiedza uczniów i młodocianych pracowników powinna być w pełni porównywalna, niezależnie od miejsc nabywania umiejętności zawodowych. Dlatego też w pracach zespołów przygotowujących propozycje zadań i arkuszy egzaminacyjnych oraz materiałów egzaminacyjnych zarówno dla części pisemnej, jak również do części praktycznej egzaminu zawodowego będą mogli brać udział pracownicy szkół wyższych lub przedstawiciele pracodawców (w art. 9a ust. 2 dodany pkt 1a – ustawy o systemie oświaty).

Ponadto, w projekcie zaproponowano (w art. 7 niniejszego projektu ustawy) zmianę przepisów art. 3 ustawy o rzemiośle polegającą na poszerzeniu składu komisji egzaminacyjnych izb rzemieślniczych powoływanych do przeprowadzania etapu praktycznego egzaminu czeladniczego, do którego będą przystępowali młodociani pracownicy, którzy kształcili się w zawodach szkolnictwa branżowego, o egzaminatora wybieranego z list egzaminatorów okręgowych komisji egzaminacyjnych. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie spójności systemów egzaminacyjnych weryfikujących wiedzę teoretyczną i umiejętności zdobywane przez uczniów oraz młodocianych pracowników w różnych miejscach i formach, ale w tych samych zawodach. Obecnie zawody nauczane w branżowej szkole I stopnia są zawodami jednokwalifikacyjnymi. Egzamin zawodowy, zatem, podobnie jak egzamin czeladniczy, obejmuje wiedzę z zakresu całego zawodu.

Wprowadzenie obowiązku przystąpienia przez uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe do egzaminu zawodowego albo do egzaminu czeladniczego wpłynie na poprawę jakości i rzetelne nauczanie w szkołach, zaskutkuje szkoły do prowadzenia kształcenia zawodowego na jak najwyższym poziomie oraz spowoduje konieczność zapewnienia sesji dodatkowej dla osób, które z różnych przyczyn nie mogły przystąpić do egzaminu w terminie głównym.

Głównym źródłem finansowania kosztów kształcenia zawodowego jest subwencja oświatowa. Uwzględniając specyfikę kształcenia w poszczególnych zawodach, w algorytmie podziału subwencji dotyczącej szkolnictwa zawodowego w roku 2018 wprowadzono zróżnicowanie wag algorytmu ze względu na kosztochłonność kształcenia w zawodach. Średnia kwota subwencji naliczona jednostkom samorządu terytorialnego na ucznia szkół prowadzących kształcenie w zawodach (niebędących szkołami specjalnymi) w 2018 r. wynosiła 6 682 zł i w porównaniu z rokiem 2017 (6 527 zł) wzrosła o 155 zł.

Wprowadzenie obowiązku przystąpienia do egzaminu zawodowego przez ucznia przyczyni się do prawidłowego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na kształcenie zawodowe w zakresie przygotowania do egzaminu zawodowego. Obowiązek przystąpienia do egzaminu zawodowego zmobilizuje również zdających do lepszego przygotowania się do egzaminów i w konsekwencji ukończenia szkoły wraz z dyplomem zawodowym, który na rynku pracy stanowić będzie potwierdzenie posiadanych kwalifikacji.

Szczegółowe uzasadnienie rozwiązań zaproponowanych w projekcie dotyczących zmiany:

1) art. 3 pkt 21 ustawy o systemie oświaty:

Zmiana nazewnictwa i wprowadzenie w miejsce:

– egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie – egzaminu zawodowego,

- świadectwa potwierdzającego kwalifikację w zawodzie – certyfikatu kwalifikacji zawodowej,
- dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe – dyplomu zawodowego.

Zmiana ma na celu bardziej przejrzysty odbiór na rynku pracy wydawanych przez system oświaty dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji zawodowych;

- 2) art. 9a ust. 2 ustawy o systemie oświaty (jawność zadań wybranych kwalifikacjach w części praktycznej egzaminu zawodowego):

Rozszerzono zadania Centralnej Komisji Egzaminacyjnej o ustalanie zasad przygotowywania propozycji zadań i arkuszy egzaminacyjnych oraz materiałów egzaminacyjnych, w tym również określenie przypadków, w których w przygotowaniu tych propozycji zadań i arkuszy egzaminacyjnych oraz materiałów egzaminacyjnych biorą udział pracownicy szkół wyższych lub przedstawiciele pracodawców, a także ogłaszanie komunikatu w sprawie listy kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, z których zadania egzaminacyjne w części praktycznej egzaminu zawodowego są jawne, wraz z podaniem miejsca udostępnienia tych zadań do publicznej wiadomości. Jawność zadań egzaminacyjnych w części praktycznej egzaminu zawodowego w wybranych kwalifikacjach:

- pozwoli na otrzymywanie zwrotnej informacji na temat ich jakości merytorycznej od szerokiego grona osób zainteresowanych,
- wpłynie na poprawę wyposażenia, doposażenie warsztatów i pracowni szkolnych.

- 3) art. 9c ustawy o systemie oświaty:

Rozszerzono zadania okręgowych komisji egzaminacyjnych o przekazywanie dyrektorom szkół, placówek i centrów, pracodawcom lub podmiotom prowadzącym kwalifikacyjne kursy zawodowe informacji o egzaminatorach wyznaczonych do przeprowadzenia części praktycznej egzaminu zawodowego.

Ponadto rozszerzono katalog osób, które mogą zostać egzaminatorami w zakresie egzaminu zawodowego o przedstawicieli samorządu gospodarczego, innej organizacji gospodarczej, sektorowej rady do spraw kompetencji.

Jednocześnie dodano trzeci z warunków do spełnienia w przypadku ubiegania się o wpis do ewidencji egzaminatorów w zakresie przeprowadzania egzaminu zawodowego, w postaci posiadania co najmniej sześcioletniego stażu pracy w zawodzie, w zakresie którego dana osoba ubiega się o wpis do ewidencji egzaminatorów.

Rozszerzenie katalogu ma na celu zapewnienie dostępu do pełnienia funkcji egzaminatora przez szersze grono osób.

Jednocześnie dyrektorowi okręgowej komisji egzaminacyjnej dodano zadanie dotyczące zawierania z asystentami technicznymi umowy określającej zakres ich obowiązków oraz wysokość wynagrodzenia.

W art. 9c wprowadzono również regulację, zgodnie z którą nauczyciele będący egzaminatorami albo asystentami technicznymi, biorący udział w przeprowadzaniu części praktycznej egzaminu zawodowego, której rezultatem końcowym wykonania zadania lub

zadań egzaminacyjnych jest wyrób lub usługa, z którymi dyrektor okręgowej komisji egzaminacyjnej zawarł umowy, są zwolnieni od pracy w szkole, w której są zatrudnieni, na czas niezbędny do przeprowadzenia tego egzaminu, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia. Dyrektor szkoły zwalania od pracy w szkole nauczyciela będącego egzaminatorem wyznaczonym przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej. W ten sposób nauczyciele nie będą musieli, jak miało to miejsce w niektórych przypadkach, brać urlopu bezpłatnego na czas pełnienia funkcji egzaminatora;

4) art. 9ca ustawy o systemie oświaty:

Wprowadzono regulację rozszerzającą listę okoliczności, w których minister właściwy do spraw oświaty może skreślić arbitra z listy arbitrow.

W obecnym stanie prawnym minister właściwy do spraw oświaty i wychowania na wniosek dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej może skreślić arbitra z listy arbitrow w przypadku, gdy arbiter, bez uzasadnienia, dwukrotnie odmówił wykonania zadań związanych z rozpatrzeniem odwołania od wyniku weryfikacji sumy punktów z części pisemnej egzaminu maturalnego albo egzaminu zawodowego, lub przekroczył termin wyznaczony przez dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej na rozpatrzenie odwołania.

Odwołanie od wyniku weryfikacji sumy punktów z części pisemnej egzaminu rozpatruje Kolegium Arbitrażu Egzaminacyjnego, w skład którego wchodzi dwóch arbitrow wpisanych na listę arbitrow, wskazanych przez dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Instytucja arbitrażu egzaminacyjnego funkcjonuje od 2017 r. Zdarzały się przypadki, kiedy arbiter decydował o przyznaniu zdającym punktów za dane rozwiązanie, pomimo tego, że było ono niezgodne z zasadami oceniania rozwiązania tego zadania. Natomiast art. 44zzz ust. 18 (dotyczy egzaminu maturalnego) i art. 44zzzt ust. 18 (dotyczy egzaminu zawodowego) ustawy o systemie oświaty zobowiązuje arbitrow do podejmowania rozstrzygnięć w odniesieniu do zadania lub zadań będących przedmiotem odwołania, przestrzegając zasad oceniania rozwiązań tych zadań. Stwarza to sytuację, w której rozwiązania zadania lub zadań niektórych zdających były oceniane według zupełnie innych kryteriów niż w przypadku pozostałych zdających.

W tej sytuacji dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej powinien mieć możliwość poinformowania ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania o takich działaniach arbitra i zgłoszenia wniosku o skreślenie tego arbitra z listy arbitrow. Stąd też proponuje się dodanie w art. 9ca ust. 10 ustawy o systemie oświaty pkt 3, zgodnie z którym na wniosek dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej minister właściwy do spraw oświaty i wychowania będzie mógł skreślić z listy arbitra, który podejmując rozstrzygnięcie w odniesieniu do zadania będącego przedmiotem odwołania, nie przestrzega przyjętych zasad oceniania rozwiązań tego zadania.

Proponuje się, aby przepis obowiązywał od 1 stycznia 2019 r.;

5) art. 9e ustawy o systemie oświaty:

Dodano ust. 4 określający, iż przepisów dotyczących zachowania tajemnicy nie stosuje się do zadań egzaminacyjnych w części praktycznej egzaminu zawodowego, ze względu na fakt, iż zadania te będą podane do publicznej wiadomości;

6) art. 44zd ust. 4b ustawy o systemie oświaty:

Proponowane rozwiązanie pozwoli skorzystać ze zwolnienia z obowiązku przystąpienia do egzaminu maturalnego również posiadaczowi świadectw bądź certyfikatów, co oznacza, że z tego uprawnienia absolwent będzie mógł skorzystać w roku przystąpienia do egzaminu maturalnego po raz pierwszy, a nie dopiero za rok, posiadając dyplom w formie dokumentu papierowego;

7) art. 44zzzb ustawy o systemie oświaty:

Zmiana wynika z wprowadzenia obowiązku przystąpienia do egzaminu zawodowego dla uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, a więc uczniów branżowych szkół I stopnia i techników oraz słuchaczy branżowych szkół II stopnia i szkół policealnych. Ponadto ze względu na obowiązek przystąpienia do egzaminu zawodowego wprowadzono przepis nakładający na dyrektora szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe obowiązek informowania uczniów i słuchaczy o obowiązku przystąpienia do egzaminu zawodowego odpowiednio w danym roku szkolnym lub danym semestrze.

Jednocześnie wprowadzono regulacje dotyczące obowiązku przystąpienia do egzaminu czeladniczego przez ucznia branżowej szkoły I stopnia będącego młodocianym pracownikiem, odbywającego przygotowanie zawodowe u pracodawcy będącego rzemieślnikiem;

8) art. 44zzzd ustawy o systemie oświaty (od 2020r. część pisemna egzaminu on-line):

Z przepisu usunięto możliwość przeprowadzania części pisemnej egzaminu zawodowego z wykorzystaniem arkuszy egzaminacyjnych i kart odpowiedzi. Wprowadzono tym samym zasadę przeprowadzania części pisemnej egzaminu zawodowego z wykorzystaniem elektronicznego systemu przeprowadzania egzaminu zawodowego. Termin wdrożenia zmiany, tj. od 1 września 2020 r. uzależniony jest od stanu wyposażenia w komputery i dostępu do Internetu w szkołach. Zmiana ta umożliwi zaplanowanie harmonogramu egzaminów zawodowych w taki sposób, że CKE w komunikacie w sprawie harmonogramu przeprowadzania egzaminu zawodowego, wskazywać będzie przedział czasu, w trakcie którego dyrektor szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe ustali terminy przeprowadzenia egzaminu;

9) art. 44zzzfa ustawy o systemie oświaty:

W projektowanych zmianach proponuje się uczniowi, który kształci się w zawodzie szkolnictwa branżowego, dla którego przewidziano zawód o charakterze pomocniczym, możliwość przystąpienia do egzaminu zawodowego w zawodzie, w którym się kształci albo w zawodzie o charakterze pomocniczym przewidzianym dla danego zawodu.

Przepis ten został zaprojektowany, jako konsekwencja wprowadzenia obowiązku przystąpienia do egzaminu zawodowego tak, aby umożliwić uczniom posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim, możliwość przystąpienia do egzaminu w zawodzie pomocniczym, mimo iż kształcili się w zawodzie „podstawowym”. Takie rozwiązanie

zwiększy szanse tym osobom na uzyskanie kwalifikacji zawodowych i wejście na rynek pracy;

10) art. 44zzzga ustawy o systemie oświaty:

W związku z wprowadzonym obowiązkiem przystąpienia uczniów do egzaminu zawodowego zapewniono uczniom i słuchaczom, którzy z przyczyn losowych lub zdrowotnych, w terminie głównym nie przystąpili do części pisemnej lub części praktycznej egzaminu zawodowego albo przerwali egzamin zawodowy z części pisemnej lub części praktycznej, możliwość przystąpienia do egzaminu z tej części pisemnej lub części praktycznej tego egzaminu w terminie dodatkowym. Decyzje w tej sprawie podejmuje dyrektor okręgowej komisji egzaminacyjnej.

Jednocześnie wprowadzono przepis umożliwiający dyrektorowi okręgowej komisji egzaminacyjnej, na udokumentowany wniosek dyrektora szkoły, zwolnienie ucznia lub słuchacza z obowiązku przystąpienia do egzaminu zawodowego lub jego części ze względu na szczególne przypadki losowe lub zdrowotne, uniemożliwiające przystąpienie do części pisemnej lub części praktycznej egzaminu zawodowego w terminie dodatkowym;

11) pkt 43 dotyczący art. 44zzzia ustawy o systemie oświaty:

W projekcie uregulowano także wprost sytuacje asystentów technicznych uczestniczących w przeprowadzaniu części praktycznej egzaminu zawodowego, której rezultatem końcowym wykonania zadania lub zadań egzaminacyjnych jest wyrób lub usługa. Asystentem technicznym może być nauczyciel lub osoba niebędąca nauczycielem, wskazana przez odpowiednio dyrektora szkoły, placówki i centrum, pracodawcę lub podmiot prowadzący kwalifikacyjny kurs zawodowy. W konsekwencji do zadań dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej, określonych w art. 9c ust. 2 uso, dodano zadanie dotyczące zawierania z asystentami technicznymi umowy określającej zakres ich obowiązków oraz wysokość wynagrodzenia;

12) art. 44zzzn ustawy o systemie oświaty:

Doprecyzowano przepis, określający, iż część praktyczną egzaminu zawodowego, której rezultatem końcowym jest wyrób lub usługa, obserwują i oceniają obecni w sali egzaminacyjnej egzaminatorzy wpisani do ewidencji egzaminatorów w zakresie przeprowadzania egzaminu zawodowego wyznaczeni przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej;

13) art. 44zzzo ustawy o systemie oświaty (uśredniony wynik na dyplomie):

Dostosowano przepis regulujący ustalanie wyników egzaminu zawodowego do zmiany art. 44zzzd, w którym jako jedyną formę przeprowadzania części pisemnej egzaminu zawodowego stanowi elektroniczny system przeprowadzania egzaminu zawodowego. Jednocześnie wprowadzono wzór, zgodnie z którym dyrektor okręgowej komisji egzaminacyjnej ustali dla zdającego, który zdał egzamin zawodowy wynik egzaminu zawodowego.

Natomiast dla zdających, którzy zdali egzaminy zawodowe ze wszystkich kwalifikacji wyodrębnionych w danym zawodzie, dyrektor okręgowej komisji egzaminacyjnej ustali końcowy wynik egzaminów zawodowych, również według zaproponowanego wzoru.

Zgodnie z powyższym, na certyfikacie kwalifikacji zawodowej umieszczany będzie jeden wynik łączny z części pisemnej i części praktycznej. W proponowanym przepisie wprowadzono wagę na poszczególne części egzaminu, co powoduje zwiększenie znaczenia części praktycznej. Natomiast na dyplomie zawodowym, zamiast wyników dla każdej kwalifikacji umieszczana będzie średnia z wszystkich kwalifikacji w danym zawodzie.

Zachowane będą przy tym progi procentowe niezbędne do zdania egzaminu zawodowego, tj. co najmniej 50% punktów możliwych do uzyskania z części pisemnej oraz co najmniej 75% punktów możliwych do uzyskania z części praktycznej.

Wprowadzenie łącznych wyników z egzaminów zawodowych na dokumentach usprawni proces przyjęć na studia, ponieważ wyniki z egzaminu zawodowego będą mogły być brane pod uwagę przy rekrutacji oraz ułatwi pracodawcom rozumienie dokumentów potwierdzających kwalifikacje i umiejętności nowo zatrudnianych pracowników;

14) art. 44zzzv ustawy o systemie oświaty:

Z związku z dodaniem art. 44zzzia dotyczącego asystentów technicznych rozszerzono delegację do określenia w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu zawodowego, w tym m. in. wymagań jakie musi spełnić asystent techniczny oraz jego zadań;

15) art. 44q uso, art. 44z uso. art. 44za uso:

W przepisach tych do warunków ukończenia szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe przez ucznia i słuchacza dodano warunek przystąpienia do egzaminu zawodowego, a w przypadku ucznia – młodocianego pracownika, który zawarł umowę z pracodawcą będącym rzemieślnikiem – do egzaminu czeladniczego;

16) w projekcie została również zawarta nowa delegacja (dodany art. 46b w ustawie Prawo oświatowe):

upoważniająca ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania rozporządzenia określającego warunki uzyskania przez zdających odpowiednio dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie nauczonym na poziomie technika albo dyplomu zawodowego w zawodzie nauczonym na poziomie technika, która ma na celu zapewnienie uzyskiwania dyplomów na podstawie różnych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji zawodowych:

Możliwość łączenia świadectw potwierdzających kwalifikację w zawodzie wydanych w oparciu o różne podstawy programowe kształcenia w zawodach albo świadectwa potwierdzającego kwalifikację w zawodzie i certyfikatu kwalifikacji zawodowej w celu uzyskania odpowiednio dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie nauczonym na poziomie technika albo dyplomu zawodowego w zawodzie nauczonym na poziomie technika, zapewni osobom, które kształciły się w poszczególnych kwalifikacjach w różnych podstawach programowych kształcenia w zawodach, począwszy od 2012 r.,

uzyskanie dokumentu potwierdzającego posiadane kwalifikacje zawodowe. Tym samym większa liczba osób będzie mogła wejść na rynek pracy z potwierdzonymi kwalifikacjami zawodowymi.

Konieczność wprowadzenia powyższych regulacji wynika również z obserwacji kształcenia zawodowego. Występują bowiem sytuacje, w których osoby rozpoczęły kształcenie w szkole policealnej przed 1 września 2017 r. w zawodzie kształconym na poziomie technika w oparciu o podstawę programową kształcenia w zawodach obowiązującą od 1 września 2012 r. i uzyskały świadectwo potwierdzające kwalifikację zawodową w zakresie jednej kwalifikacji. Następnie przerwały kształcenie i po powrocie do szkoły policealnej po 1 września 2017 r. kontynuowały kształcenie w danym zawodzie w oparciu o nową podstawę programową kształcenia w zawodach (z 1 września 2017 r.) uzyskują drugie świadectwo potwierdzające kwalifikację zawodową. Na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów osoby te nie mogą uzyskać dyplomu potwierdzającego kwalifikację zawodową.

W związku z zaproponowanymi zmianami projekt zawiera również przepisy przejściowe zawarte w:

1) art.102 i art. 107 niniejszego projektu ustawy:

Ze względu na konieczność zagwarantowania ciągłości funkcjonowania systemu zewnętrznych egzaminów zawodowych, w przepisach przejściowych uregulowano kwestie egzaminatorów wpisanych do ewidencji w zakresie egzaminu potwierdzającego kwalifikację w zawodzie oraz arbitrów wpisanych na listę arbitrów w zakresie egzaminu potwierdzającego kwalifikację w zawodzie w odniesieniu do projektowanych przepisów, które zaczną obowiązywać od 1 września 2019 r.:

- egzaminatorzy wpisani do ewidencji egzaminatorów w zakresie egzaminu potwierdzającego kwalifikację w zawodzie przeprowadzanego w zawodach ujętych w dotychczasowej klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, z dniem 1 września 2019 r. staną się również egzaminatorami w zakresie egzaminu zawodowego w zawodach odpowiadających zawodom, w zakresie których był dokonany dotychczasowy wpis do ewidencji. Jednocześnie, w przypadku zawodów, które zostaną zastąpione z dniem 1 września 2019 r. nowymi zawodami, dokonane przed dniem wejścia w życie rozporządzenia wpisy do ewidencji egzaminatorów, obejmą także zakres egzaminów przeprowadzanych w nowych zawodach, o ile będą odpowiadać dotychczasowym zawodom, których dotyczył wpis,
- arbitrzy, wpisani na listę arbitrów w zakresie egzaminu potwierdzającego kwalifikację w zawodzie, z dniem 1 września 2019 r. staną się również arbitrami w zakresie egzaminu zawodowego w zawodach odpowiadających zawodom, w zakresie których był dokonany dotychczasowy wpis na listę. Jednocześnie, w przypadku zawodów, które zostaną zastąpione z dniem 1 września 2019 r. nowymi zawodami, dokonane przed dniem wejścia w życie rozporządzenia wpisy na listę arbitrów, obejmą także zakres egzaminów przeprowadzanych w nowych zawodach, o ile będą odpowiadać dotychczasowym zawodom, których dotyczył wpis.

2) art. 109 niniejszego projektu ustawy:

Dotyczy komunikatu dyrektora CKE w sprawie listy kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, z których zadania egzaminacyjne w części praktycznej egzaminu zawodowego są jawne, wraz z podaniem miejsca udostępnienia tych zadań do publicznej wiadomości.

Przepis określa, iż ww. komunikat dotyczy egzaminu zawodowego, przeprowadzanego dla absolwentów szkół ponadpodstawowych: technikum, branżowej szkoły I stopnia, branżowej szkoły II stopnia i szkoły policealnej.

3) art. 110 niniejszego projektu ustawy:

W przepisie określono terminy dla egzaminu maturalnego, który będzie przeprowadzany w oparciu o Rozdział 3b ustawy o systemie oświaty w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą: dla absolwentów:

- czteroletniego liceum ogólnokształcącego – począwszy od roku szkolnego 2022/2023,
- pięcioletniego technikum - począwszy od roku szkolnego 2023/2024,
- branżowej szkoły II stopnia, którzy ukończyli kształcenie w branżowej szkole I stopnia jako absolwenci ośmioletniej szkoły podstawowej począwszy od roku szkolnego 2023/2024,

oraz dla absolwentów:

- dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego - począwszy od roku szkolnego 2027/2028,
- dotychczasowego czteroletniego technikum - począwszy od roku szkolnego 2028/2029,
- branżowej szkoły II stopnia, którzy ukończyli kształcenie w branżowej szkole I stopnia jako absolwenci dotychczasowego gimnazjum - począwszy od roku szkolnego 2029/2030.

4) art. 112 niniejszego projektu ustawy:

W przepisie wskazano datę roku szkolnego 2020/2021, od którego do absolwentów dotychczasowego czteroletniego technikum oraz dodatkowo absolwentów branżowej szkoły II stopnia, którzy ukończyli kształcenie w branżowej szkole I stopnia jako absolwenci dotychczasowego gimnazjum, mają zastosowanie przepisy art. 44zzd ust. 4b ustawy o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2019 r. tj. zwolnienie od obowiązku przystąpienia do części pisemnej egzaminu maturalnego z jednego przedmiotu dodatkowego.

5) art. 113 niniejszego projektu ustawy:

Przepis wskazujący, iż dotychczasowe upoważnienia do przeprowadzenia części praktycznej egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz części pisemnej tego egzaminu z wykorzystaniem systemu elektronicznego pozostają w mocy przez okres, na jaki zostały udzielone.

6) art. 114 niniejszego projektu ustawy:

Przepis, w którym określono, że dla osób składających po raz pierwszy wniosek o dopuszczenie do egzaminu eksternistycznego potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w terminie od dnia 31 stycznia 2019 do dnia 31 stycznia 2021r. egzamin ten jest

przeprowadzany w oparciu o podstawę programową obowiązującą od 1 września 2017 r., gdy wniosek ten zostanie złożony po dniu 31 stycznia 2021 r., osoby składające wniosek przystępują do egzaminów eksternistycznych zawodowych przeprowadzanego w oparciu o podstawę programową obowiązującą od 1 września 2019 r.

6) art. 115 niniejszego projektu ustawy:

Przepis określający, że do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie stosuje się przepisy dotychczasowe, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących asystentów technicznych.

7) art. 116 niniejszego projektu ustawy:

W ust. 1 przepis określa, że uczniowie, absolwenci i inne osoby, którzy realizowali podstawę programową kształcenia w zawodach, o której mowa w art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, zdają egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie na dotychczasowych zasadach, są to:

- 1) uczniowie dotychczasowego czteroletniego technikum i branżowej szkoły I stopnia oraz słuchacze szkoły policealnej;
- 2) absolwenci dotychczasowego czteroletniego technikum – do zakończenia roku szkolnego 2026/2027;
- 3) absolwenci branżowej szkoły I stopnia – do zakończenia roku szkolnego 2025/2026;
- 4) absolwenci szkoły policealnej – do zakończenia roku szkolnego 2025/2026;
- 5) osoby, które ukończyły kwalifikacyjny kurs zawodowy – do dnia 31 października 2027r.;
- 6) osoby dorosłe, które ukończyły praktyczną naukę zawodu dorosłych lub przyuczenie do pracy dorosłych - do dnia 31 października 2027 r.

W ust. 2 określono, że do egzaminu zawodowego przeprowadzanego zgodnie z przepisami rozdziału 3b ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przystępują wszyscy uczniowie, którzy rozpoczną naukę od roku szkolnego 2019/2020, w tym uczniowie dotychczasowego czteroletniego technikum, którzy realizowali podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, o których mowa w art. 46 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Ponadto do tego egzaminu przystąpią:

- 1) absolwenci dotychczasowego czteroletniego technikum – począwszy od roku szkolnego 2027/2028;
- 2) absolwenci branżowej szkoły I stopnia – począwszy od roku szkolnego 2026/2027;
- 3) absolwenci szkoły policealnej – począwszy od roku szkolnego 2026/2027;
- 4) osoby, które ukończyły kwalifikacyjny kurs zawodowy oraz osoby, które ukończyły praktyczną naukę zawodu dorosłych lub przyuczenie do pracy dorosłych – począwszy od dnia 1 listopada 2027 r.;
- 5) absolwenci, o których mowa w art. 302a ust. 1 pkt 1–3 ustawy zmienianej w art. 41 niniejszego projektu ustawy – począwszy od roku szkolnego 2025/2026;

6) osoby, o których mowa w art. 302a ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy zmienianej w art. 41 niniejszego projektu ustawy – począwszy od dnia 1 listopada 2025 r.

- którzy realizowali kształcenie w oparciu podstawę programową kształcenia w zawodach, o której mowa w art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Ponadto, w art. 118 niniejszego projektu ustawy, proponuje się, aby egzamin czeladniczy, o którym mowa w art. 3 ust. 3b ustawy o rzemiośle, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, był przeprowadzany począwszy od roku szkolnego 2021/2022, dla osób, które realizowały od roku szkolnego 2019/2020 podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego.

Natomiast egzamin czeladniczy przeprowadzany na podstawie dotychczasowych przepisów będzie przeprowadzany dla:

- uczniów dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej i branżowej szkoły I stopnia, będących młodocianymi pracownikami, odbywających przygotowanie zawodowe u pracodawcy będącego rzemieślnikiem,
- absolwentów dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej i branżowej szkoły I stopnia, którzy odbyli przygotowanie zawodowe u pracodawcy będącego rzemieślnikiem – do zakończenia roku szkolnego 2025/2026,

którzy realizowali podstawę programową kształcenia w zawodach, o której mowa w art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Wraz z wprowadzonymi zmianami, polegającymi w szczególności na wprowadzeniu obowiązku przystąpienia przez ucznia szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe do egzaminu zawodowego, w art. 119 niniejszego projektu ustawy, zostały ustalone maksymalne limity wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na zadania związane z przeprowadzaniem egzaminu gimnazjalnego, egzaminu ośmioklasisty, egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, egzaminu zawodowego oraz egzaminów eksternistycznych na lata 2019 - 2028. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania monitoruje wykorzystanie limitów wydatków na to zadanie oraz, w razie potrzeby, wdraża mechanizmy korygujące.

1.10. Eksperyment pedagogiczny.

Zaproponowane regulacje prawne precyzują wymagania, jakie musi spełnić publiczna szkoła lub placówka, aby móc realizować eksperyment pedagogiczny dotyczący zawodu nieumieszczonego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Projektowane przepisy zakładają aktywne włączenie pracodawców w proces kształcenia praktycznego uczniów.

W art. 45 ustawy – Prawo oświatowe określono elementy wniosku o wyrażenie zgody na prowadzenie eksperymentu pedagogicznego w zawodzie nieokreślonym w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego - wyszczególniono wymagane dokumenty niezbędne do oceny warunków realizacji eksperymentu, tj. program nauczania tego zawodu i projekt podstawy programowej kształcenia w tym zawodzie (na podstawie wymagań w niej określonych będzie przeprowadzany egzamin zawodowy, a w przypadku szkoły artystycznej

– egzamin dyplomowy), tygodniowy lub semestralny rozkład zajęć, harmonogram realizacji eksperymentu wraz z określeniem niezbędnych zasobów kadrowych, finansowych, rzeczowych oraz lokalowych, pozytywną opinię wojewódzkiej rady rynku pracy o zasadności kształcenia w zawodzie, którego dotyczy wnioski oraz pozytywną opinię organizacji pracodawców, stowarzyszenia zawodowego, samorządu gospodarczego lub innej organizacji gospodarczej właściwej dla tego zawodu ze względu na treść wniosku. W przypadku zawodu nieokreślonego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego dodano również wymóg przedłożenia przez wnioskodawcę projektu suplementu do certyfikatu kwalifikacji zawodowej i suplementu do dyplomu zawodowego oraz przykładowych zestawów zadań egzaminacyjnych.

Ponadto, określono konieczność sprawowania opieki nad eksperymentem przez właściwą dla zawodu jednostkę naukową.

Ograniczono możliwość złożenia wniosku wyłącznie na jeden cykl kształcenia. Zmiana ta wynika z założeń eksperymentu, tj. m.in. badania, obserwacji, na podstawie których podejmowane są decyzje o ewentualnej zasadności wprowadzenia nowego zawodu do systemu oświaty. Wprowadzona zmiana stworzy warunki do przeprowadzenia pogłębionej analizy zapotrzebowania rynku pracy na dany zawód.

Z uwagi na zapisy art. 46 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe wprowadzono warunek wydania zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na realizację eksperymentu w zawodzie po uzyskaniu pozytywnej opinii ministra właściwego dla zawodu.

Ponadto, w stosunku do wszystkich eksperymentów wprowadzono konieczność przekazania do organu sprawującego nadzór pedagogiczny, nie później niż do dnia 30 września, sprawozdania z realizacji eksperymentu w poprzednim roku szkolnym. W przepisie dodano wymóg zawarcia w sprawozdaniu wyników i wniosków z przeprowadzonego przez dyrektora szkoły nadzoru pedagogicznego w zakresie realizowanego eksperymentu, a w przypadku eksperymentu pedagogicznego dotyczącego zawodu nieokreślonego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego albo klasyfikacji zawodów szkolnictwa artystycznego – z uwzględnieniem informacji o realizacji harmonogramu.

W sprawozdaniu końcowym z przeprowadzonego eksperymentu wprowadzono konieczność zawarcia wniosków z jego realizacji oraz wniosków dotyczących ewentualnej potrzeby wprowadzenia zawodu kształconego w ramach eksperymentu do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. W przepisie wprowadzono wymóg dołączenia do sprawozdania opinii jednostki naukowej sprawującej opiekę nad eksperymentem, w tym, w przypadku eksperymentu pedagogicznego dotyczącego zawodu nieokreślonego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego albo klasyfikacji zawodów szkolnictwa artystycznego, organizacji pracodawców, stowarzyszenia zawodowego, samorządu gospodarczego lub innej organizacji gospodarczej właściwej dla tego zawodu ze względu na treść wniosku. Intencją wprowadzenia powyższych przepisów jest zwiększenie przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny kontroli nad realizacją eksperymentu, jak też ułatwienie ministrowi właściwemu dla zawodu podjęcie decyzji dotyczącej wprowadzenia zawodu do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.

W art. 178 ustawy – Prawo oświatowe uszczegółowiono analogicznie do zapisów art. 45 wykaz dokumentów, jakie należy dołączyć do wniosku o wyrażenie zgody na prowadzenie niepublicznej szkoły eksperymentalnej celem właściwej oceny warunków realizacji kształcenia w tej szkole.

W art. 80 niniejszego projektu ustawy uregulowano kwestię postępowania z wnioskami o eksperyment na rok szkolny 2019/2020. Wnioski te będą rozpatrywane zgodnie z dotychczasowymi przepisami, przy czym w przypadku eksperymentu dotyczącego zawodu nieokreślonego w klasyfikacji zawodów, o której mowa w art. 46 ust.1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym, będzie stosować się odpowiednio przepisy art. 45 ust. 11a w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą (wniosek będzie mógł dotyczyć wyłącznie jednego cyklu kształcenia, w którym będzie prowadzony ten eksperyment).

Jednocześnie, eksperymenty pedagogiczne, których realizacja rozpoczęła się przed dniem 1 września 2020 r., są prowadzone zgodnie z przepisami dotychczasowymi.

1.11. Ujednolicenie pensum nauczycieli praktycznej nauki zawodu.

Aktualnie nauczyciele kształcenia zawodowego wykonują swoje obowiązki odpowiednio:

- w ramach pensum 18 godzin tygodniowo – nauczyciele przedmiotów teoretycznych w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe i na kwalifikacyjnych kursach zawodowych,
- w ramach pensum 22 godzin tygodniowo – nauczyciele praktycznej nauki zawodu we wszystkich typach szkół i na kwalifikacyjnych kursach zawodowych.

Obecnie znaczna większość nauczycieli praktycznej nauki zawodu zatrudnionych na podstawie przepisów ustawy - Karta Nauczyciela (około 97% etatów) wykonuje swoje obowiązki w ramach pensum w przedziale 18-22 godziny tygodniowo. Wynika to m.in. z rozbieżności pojęć związanych z kształceniem praktycznym – w ramowych planach nauczania oraz w podstawie programowej kształcenia w zawodach mowa jest o kształceniu zawodowym praktycznym, natomiast w Karcie Nauczyciela oraz w przepisach w sprawie praktycznej nauki zawodu mowa jest o praktycznej nauce zawodu, która może być realizowana w ramach zajęć praktycznych i na praktykach zawodowych. W związku z tym, część nauczycieli prowadzących kształcenie zawodowe praktyczne w pracowniach szkolnych ma pensum 18 godzin, a nauczyciele prowadzący kształcenie zawodowe praktyczne w warsztatach szkolnych mają pensum 22 godziny. Uporządkowanie pojęć poprzez nazwanie kształcenia zawodowego praktycznego praktyczną nauką zawodu spowoduje zrównanie pensum dla wszystkich nauczycieli praktycznej nauki zawodu.

Rozkład liczby etatów w tym przedziale przedstawia się następująco:

<i>Pensum</i>	<i>Liczba etatów</i>	<i>Udział procentowy</i>
18	1 564	25%
19	235	4%
20	374	6%

21	277	5%
22	3 699	60%
Suma	6 150	100%

Średnie pensum w analizowanej grupie (18-22) wynosi 20,7 godziny tygodniowo.

W związku z powyższym proponuje się, aby nauczycieli praktycznej nauki zawodu we wszystkich typach szkół i na kwalifikacyjnych kursach zawodowych obowiązywał tygodniowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych – w wymiarze 20 godzin. (zmiana art. 42 ust. 3 lp. 5 ustawy Karta Nauczyciela zawarta w art. 6 pkt. 8 li. c niniejszego projektu ustawy).

Ujednoczenie pensum dla wszystkich nauczycieli praktycznej nauki zawodu na poziomie 20 godzin tygodniowo (z uwzględnieniem dodatkowych godzin ponadwymiarowych 2,5) będzie skutkowało 192 dodatkowymi etatami. Skutki finansowe tego rozwiązania zostały wykazane w Ocenie Skutków Regulacji dołączonej do niniejszego projektu.

1.12. Wprowadzenie obowiązkowych szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego.

Wśród projektowanych przepisów, w art. 6 niniejszego projektu ustawy (zmiana ustawy – Karta Nauczyciela), znalazły się rozwiązania prawne dotyczące doskonalenia nauczycieli, skierowane wprost do nauczycieli kształcenia zawodowego. Dla tej grupy nauczycieli: nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczycieli praktycznej nauki zawodu zaprojektowano nową formę doskonalenia – obowiązkowe szkolenia branżowe, które będą realizowane w obowiązkowym wymiarze 40 godzin cyklicznie w okresach trzyletnich w przedsiębiorstwach związanych z nauczaniem zawodem. Celem szkoleń branżowych jest doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do wykonywania pracy, w tym w szczególności:

- zapoznanie z technologiami stosowanymi w przedsiębiorstwie,
- zapoznanie się z urządzeniami, narzędziami i innym sprzętem technicznym stosowanym w procesach produkcyjnych lub usługach,
- poznanie specyfiki pracy w rzeczywistych warunkach w branży związanej z nauczaniem zawodem,
- doskonalenie praktycznych umiejętności zastosowania wiedzy teoretycznej,
- zdobycie nowych doświadczeń zawodowych związanych z wybranym zawodem,
- nawiązanie kontaktów zawodowych umożliwiających ich wykorzystanie w procesie kształcenia zawodowego,
- doskonalenie umiejętności interpersonalnych w bezpośrednim kontakcie z pracownikami,
- rozpoznanie potrzeb i możliwości zatrudnienia absolwentów szkół na regionalnym lub lokalnym rynku pracy.

Dyrektor szkoły lub placówki prowadzącej kształcenie zawodowe będzie miał obowiązek zorganizowania szkoleń branżowych dla swoich nauczycieli, tj.: ustalenia harmonogramu szkoleń na dany rok szkolny oraz skierowania nauczyciela na szkolenie branżowe u przedsiębiorcy z własnej inicjatywy lub na wniosek nauczyciela. Dyrektor szkoły może również zorganizować szkolenia branżowe w ramach nawiązanej współpracy z pracodawcą, o której mowa w zmienianym art. 68 ust. 7 ustawy – Prawo oświatowe.

Po odbyciu szkolenia branżowego nauczyciel będzie zobowiązany do przedłożenia dyrektorowi szkoły lub placówki prowadzącej kształcenie zawodowe, informacji potwierdzonej przez przedsiębiorcę o odbyciu szkolenia branżowego, zawierającej w szczególności wymiar tego szkolenia.

Jest to nowe zadanie nałożone na dyrektora szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe, ale w wyniku odbytych szkoleń branżowych nauczyciele zatrudnieni w szkole podniosą swoje umiejętności i kompetencje, poszerzą swoją wiedzę na temat nowych technologii i o nowe sposoby wykonywania zadań zawodowych, na temat funkcjonowania przedsiębiorstw w danej branży, na temat wykorzystywania nowoczesnych maszyn i urządzeń w pracy związanej z nauczaniem zawodu itp. W ten sposób szkoła będzie dysponowała nauczycielami zawodu z wysokimi kwalifikacjami, co będzie skutkowało podniesieniem jakości kształcenia, a w ślad za tym wysoką zdawalnością przez uczniów egzaminów zawodowych. Taka szkoła będzie się cieszyła renomą w regionie i dużym zainteresowaniem kandydatów oraz zaufaniem rodziców. Absolwenci szkoły będą poszukiwani na rynku pracy oraz będą dobrze przygotowani do dalszego podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych i poziomu wykształcenia. W przypadku poniesienia przez przedsiębiorcę kosztów przeprowadzenia szkolenia branżowego, w projekcie wskazano źródła finansowania tych szkoleń. Określono, że szkolenie to jest finansowane ze środków własnych przedsiębiorcy lub dofinansowane:

- 1) ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego;
- 2) ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, z uwzględnieniem szkoleń branżowych;
- 3) w ramach programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej;
- 4) z programów edukacyjnych Unii Europejskiej.

Dofinansowanie udzielane podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą w rozumieniu art. 2 pkt 17 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 362), stanowi pomoc de minimis udzielaną zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, s. 1) lub rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, s. 9).

Szczegółowe cele i organizację szkoleń branżowych, a także wysokość, kryteria i tryb przyznawania środków przeznaczonych na szkolenia branżowe, z uwzględnieniem kompetencji organów prowadzących szkoły, a także kuratorów oświaty oraz dyrektorów szkół i placówek w zakresie planowania i wydatkowania środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli zostaną określone przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na podstawie delegacji zaprojektowanej w dodanym art. 70d ustawy – Karta Nauczyciela.

1.13. Odstąpienie od dopuszczania do użytku szkolnego podręczników przeznaczonych do kształcenia zawodowego, w tym zastąpienie tradycyjnych podręczników do kształcenia w zawodach materiałami edukacyjnymi w wersji elektronicznej lub papierowej.

Minister Edukacji Narodowej w ramach swoich kompetencji dopuszcza podręczniki do użytku szkolnego zgodnie z przepisami art. 22an-22aw ustawy o systemie oświaty. Do chwili obecnej Minister Edukacji Narodowej dopuścił do użytku szkolnego 844 podręczniki przeznaczone do kształcenia w 80 zawodach z 209 zawodów ujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (z wyłączeniem 5 zawodów artystycznych), przy czym np. w zawodzie technik handlowiec zostało dopuszczonych 65 podręczników, a w zawodzie technik geodeta 1 podręcznik. Wnioskodawcy o dopuszczenie podręcznika do kształcenia zawodowego najczęściej zainteresowani są zawodami, w których kształci się możliwie duża liczba uczniów. Najwięcej wniosków o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego dotyczyło takich zawodów jak np.: technik handlowiec (65 podręczników), technik hotelarstwa (43 podręczniki), technik pojazdów samochodowych (41 podręczników), technik ekonomista (33 podręczniki), technik rolnik (32 podręczniki), technik żywienia i usług gastronomicznych (31 podręczników), kucharz (31 podręczników), technik usług fryzjerskich, technik informatyk (27 podręczników), sprzedawca (27 podręczników). Nadal wpływają wnioski o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników właśnie do ww. zawodów. Tak więc w większości zawodów wpisanych do klasyfikacji zawodów szkolnych brak jest dopuszczonych do użytku szkolnego podręczników, a nauczyciele korzystają z dostępnych na rynku materiałów, korzystając z możliwości realizowania programu nauczania bez zastosowania podręcznika.

Analiza sytuacji w obszarze dostępu do materiałów dydaktycznych dla kształcenia zawodowego pozwala stwierdzić, że wydawnictwa o dużym doświadczeniu w przygotowaniu podręczników dla uczniów wraz z obudową metodyczną dla nauczycieli coraz częściej wycofują się z obszaru kształcenia zawodowego. Tworzenie e-materiałów dla kształcenia zawodowego może zmienić sytuację w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, szczególnie w przypadku zawodów, do których nigdy nie było podręczników lub nie były aktualizowane. Obecnie w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 realizowane są konkursy związane z przygotowaniem e-zasobów do kształcenia zawodowego. W ramach konkursu pn. *Zwiększenie wykorzystania zmodernizowanych treści, narzędzi i zasobów wspierających proces kształcenia zawodowego* powstaje 125 materiałów multimedialnych (e-zasobów) z zakresu języka obcego ukierunkowanego zawodowo. W kolejnym konkursie pn. *Tworzenie materiałów multimedialnych (e-zasobów) z zakresu Podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej opracowywanych jest* 25 materiałów

multimedialnych (e-zasobów) z zakresu podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

W związku z powyższym proponuje się odstąpienie od dopuszczania przez ministra właściwego do spraw oświaty podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach. W projekcie zdefiniowano na nowo materiał edukacyjny, odmiennie przeznaczony do kształcenia ogólnego i odmiennie przeznaczony do kształcenia zawodowego. Materiał edukacyjny przeznaczony do kształcenia ogólnego zdefiniowano jako zastępujący lub uzupełniający podręcznik, umożliwiający realizację programu nauczania do danych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, na danym etapie edukacyjnym, natomiast materiał edukacyjny do kształcenia zawodowego jako umożliwiający realizację programu nauczania w zawodzie. Do tego materiału można również zaliczyć podręczniki przeznaczone do kształcenia w zawodach dopuszczone do użytku szkolnego na podstawie dotychczasowych przepisów. Materiał edukacyjny zarówno do kształcenia ogólnego jak i zawodowego może mieć postać papierową lub elektroniczną.

W art. 22aa doprecyzowano przepis dotyczący realizacji programów nauczania o możliwość wykorzystania w jego realizacji urządzeń, sprzętu lub oprogramowania, z uwzględnieniem potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów.

W celu wsparcia szkół w dostępie do materiałów edukacyjnych, w tym do kształcenia zawodowego, wprowadzono – w dodanym ust. 4b w art. 22c ustawy o systemie oświaty – możliwość dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, zlecenia opracowania materiału edukacyjnego, w tym do kształcenia zawodowego.

To nauczyciel w dalszym ciągu będzie decydował o realizacji programu nauczania zawodu z zastosowaniem materiału edukacyjnego, materiału ćwiczeniowego lub urządzenia (np. symulatora), sprzętu lub oprogramowania, które będą przydatne do realizacji kształcenia w zawodach, może też realizować program nauczania bez ich zastosowania. Natomiast dyrektor szkoły, na podstawie propozycji zespołów nauczycieli, ustali zestaw materiałów edukacyjnych, urządzeń, sprzętu lub oprogramowania, przydatnych do realizacji kształcenia w zawodach obowiązujący we wszystkich oddziałach danej klasy.

W związku z wprowadzanymi zmianami w projekcie ustawy, w art. 99 - art. 104 określono również przepisy przejściowe dotyczące:

- 1) postępowań w sprawach o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników do kształcenia w zawodach – proponuje się, aby były one rozpatrywane na podstawie dotychczasowych przepisów do dnia 30 czerwca 2021 r.;
- 2) wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia w zawodach – proponuje się, aby wykaz ten był prowadzony się do dnia 31 sierpnia 2022 r.;
- 3) decyzji o dopuszczeniu do użytku szkolnego podręczników do kształcenia w zawodach – proponuje się, aby wygasły z dniem 31 sierpnia 2022 r.;
- 4) listy rzeczoznawców w zakresie podręczników do kształcenia w zawodach – proponuje się, aby minister właściwy do spraw oświaty i wychowania zaprzestał prowadzenia listy z dniem 1 września 2022 r.

Proponuje się ponadto, aby przepisy art. 22aa i art. 22ab ustawy o systemie oświaty w brzmieniu dotychczasowym miały zastosowanie do dotychczasowego czteroletniego technikum i branżowej szkoły I stopnia w odniesieniu do oddziałów dla uczniów będących absolwentami dotychczasowego gimnazjum, tak aby uczniowie, którzy rozpoczęli kształcenie w tych szkołach mogli dokończyć kształcenie zgodnie z dotychczasowymi zasadami.

1.14. Organizacja i funkcjonowanie szkół niepublicznych.

Obecnie w systemie oświaty mogą funkcjonować: szkoły publiczne, szkoły niepubliczne z uprawnieniami szkół publicznych oraz szkoły niepubliczne bez uprawnień szkół publicznych.

W systemie oświaty nie mogą jedynie funkcjonować niepubliczne szkoły podstawowe, które nie posiadają uprawnień szkoły publicznej.

Należy podkreślić, że tylko szkoły publiczne oraz szkoły niepubliczne z uprawnieniami szkół publicznych mogą wydawać świadectwa promocyjne lub świadectwa świadczące o ukończeniu danego typu szkoły, a uczniowie tylko tych szkół mogą przystępować do egzaminów przeprowadzanych przez okręgowe komisje egzaminacyjne.

Tak więc osoba kształcąca się w szkole niepublicznej, która nie posiada uprawnień szkoły publicznej, po ukończeniu kształcenia w tej szkole nie może otrzymać żadnego dokumentu poświadczającego uzyskanie określonego w przepisach poziomu wykształcenia ani kwalifikacji zawodowych. Osoby podejmujące kształcenie np. w niepublicznych szkołach policealnych, kształcących w zawodach ujętych w klasyfikacji zawodów i specjalności ustalonej na potrzeby rynku pracy przez ministra właściwego do spraw pracy, dopiero po ich ukończeniu orientują się, że wydawane przez szkoły tzw. certyfikaty nie są respektowane przez pracodawców, gdyż nie mają rangi dokumentu urzędowego.

Dlatego też w projekcie określono, że w systemie oświaty mogą funkcjonować wyłącznie szkoły publiczne oraz szkoły niepubliczne z uprawnieniami szkół publicznych.

Projektowane rozwiązania nie dotyczą szkół artystycznych.

W związku z powyższym określono (w art. 14 ustawy – Prawo oświatowe) wymagania, jakie musi spełnić szkoła niepubliczna. Szkoła niepubliczna jest szkołą, która realizuje programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego, a w przypadku szkoły prowadzącej kształcenie w zawodach – również podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego albo szkolnictwa artystycznego. W stosunku do obowiązujących przepisów dotyczących wymagań, jakie musi spełnić szkoła niepubliczna, aby uzyskać uprawnienia szkoły publicznej szkoła niepubliczna powinna również:

- realizować obowiązkowe zajęcia edukacyjne w okresie nie krótszym oraz w wymiarze nie niższym niż łączny wymiar poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych określony w ramowym planie nauczania szkoły publicznej danego typu,
- organizować rok szkolny ustalony dla szkół publicznych,
- wydawać świadectwa i inne druki szkolne ustalone dla szkół publicznych.

W zmienianym art. 168 ustawy – Prawo oświatowe określono, że szkoła niepubliczna będzie mogła zostać wpisana do ewidencji szkół niepublicznych, jeśli osoba zgłaszająca szkołę

przedstawi pozytywną opinię kuratora oświaty o spełnianiu wymagań zawartych w art. 14 ustawy – Prawo oświatowe, a w przypadku szkoły prowadzącej kształcenie w zawodach, dla których zgodnie z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego, ministrem właściwym jest minister właściwy do spraw zdrowia – także opinię tego ministra albo otrzymała zgodę, w drodze decyzji administracyjnej, na założenie szkoły niepublicznej niespełniającej wymagań art. 14 ust. 3 lub 4, w tym na założenie szkoły eksperymentalnej, wydaną odpowiednio przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania albo ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego (art. 178 projektu). Ponadto, w przypadku szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe, osoba zgłaszająca tę szkołę do ewidencji powinna przedstawić opinię wojewódzkiej rady rynku pracy co do zgodności z potrzebami rynku pracy uruchamianego kształcenia w danym zawodzie w szkole. Zgłoszenie do ewidencji, oprócz aktualnie wymaganych danych, powinno również zawierać wskazanie adresu siedziby szkoły lub placówki oraz innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. W związku z tym, że szkoła niepubliczna prowadząca kształcenie zawodowe jest szkołą, która realizuje program nauczania uwzględniający podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, osoba zgłaszająca szkołę do ewidencji powinna określić nazwy zawodów, w jakich będzie kształcić szkoła, ale wyłącznie tych, które zostały określone w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.

Dzięki takiemu rozwiązaniu niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe będą mogły prowadzić kształcenie wyłącznie w zawodach z klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.

W projekcie, w zmienianym art. 172 ustawy – Prawo oświatowe, zostały również uszczegółowione wymagania dotyczące statutu szkoły niepublicznej, w ten sposób, aby statut szkoły niepublicznej określał również:

- szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego uczniów,
- prawa i obowiązki pracowników oraz uczniów szkoły lub placówki, w tym przypadki, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów szkoły lub placówki, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw uczniów,

a w przypadku niepublicznej szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe także:

- nazwę zawodu lub zawodów, w których kształci szkoła,
- organizację zajęć edukacyjnych w ramach kształcenia zawodowego, w tym organizację praktycznej nauki zawodu,
- organizację kształcenia ogólnego i zawodowego dla pracowników młodocianych,
- formę kształcenia – w przypadku szkoły dla dorosłych, branżowej szkoły II stopnia i szkoły policealnej.

Kurator oświaty w ciągu 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności przez niepubliczną szkołę podstawową lub szkołę ponadpodstawową będzie zobowiązany sprawdzić spełnianie warunków określonych w art. 14 ust. 3 w ciągu 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności przez szkołę.

W związku z proponowanymi zmianami w projekcie niniejszej ustawy zostały usunięte zapisy dotyczące szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkoły publicznej jak np. dotyczące zasady przechodzenia ucznia ze szkoły niepublicznej nieposiadającej uprawnień szkoły publicznej do szkoły publicznej lub szkoły niepublicznej z uprawnieniami szkoły publicznej (zmieniony art. 164 ustawy – Prawo oświatowe).

W konsekwencji zmian ustalających warunki jakie musi spełniać szkoła niepubliczna, wprowadzono zmiany w art. 178 ustawy Prawo oświatowe. Zgodnie ze zmienionym brzmieniem art. 178 ust. 1 szkoła niepubliczna, która nie będzie spełniała warunków z art. 14 ust. 3, w wyjątkowych sytuacjach, będzie mogła uzyskać zgodę, w postaci decyzji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, na funkcjonowanie w systemie oświaty, w tym również jako szkoła eksperymentalna. Decyzja ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania będzie podstawą do dokonania wpisu lub zmiany wpisu do ewidencji szkół niepublicznych. W przypadku szkół artystycznych ę zgodę na założenie i prowadzenie niepublicznej szkoły artystycznej oraz nadania jej uprawnień publicznej szkoły artystycznej, niespełniającej warunków określonych w art. 14 ust. 4 będzie mógł wyrazić Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego i specjalistyczna jednostka nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1. Działalność tak powstałych szkół niepublicznych będzie monitorowana przez organy nadzoru, z wszelkimi konsekwencjami.

W art. 90 niniejszego projektu ustawy zawarto również przepisy przejściowe, dotyczące szkół niepublicznych funkcjonujących przed dniem wejścia w życie niniejsze ustawy i stanowiące, że:

- 1) szkoła niepubliczna nieposiadająca uprawnień szkoły publicznej działająca przed dniem 1 września 2019 r., może prowadzić swoją działalność na podstawie dotychczasowych przepisów do czasu zakończenia kształcenia w tej szkole, jednak nie dłużej niż do 31 sierpnia 2021 r., a od roku szkolnego 2019/2020 nie przeprowadza się już rekrutacji do tych szkół;
- 2) szkoła niepubliczna posiadająca uprawnienia szkoły publicznej przed dniem wejścia w życie niniejsze ustawy staje się szkołą niepubliczną w rozumieniu niniejszej ustawy i jest zobowiązana dostosować swoją działalność oraz statut szkoły do nowych przepisów w terminie do dnia 30 listopada 2019 r.;
- 3) uczniowie i słuchacze, którzy rozpoczęli swoje kształcenie w szkołach niepublicznych przed dniem 1 września 2019 r. kończą kształcenie w tych szkołach na podstawie dotychczasowych przepisów;
- 4) do szkół tych będą miały zastosowanie przepisy art. 34 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych w dotychczasowym brzmieniu, pozwalającym powiatom przekazywanie tym szkołom dotacji.

Ponadto, szkoła niepubliczna, której nadano uprawnienia szkoły publicznej, w tym poprzez uznanie jej za eksperymentalną, funkcjonująca na podstawie decyzji wydanej przez właściwego ministra, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, może nadal funkcjonować na warunkach określonych w tej decyzji.

Natomiast wnioski o uznanie szkoły za eksperymentalną, złożone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, rozpatruje się na podstawie dotychczasowych przepisów. Jednak

wnioskodawca dostosuje wniosek o uznanie szkoły za eksperymentalną do wymagań określonych w art. 178 ust. 1 i 3, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie do dnia 31 maja 2019 r. W przypadku niedostosowania wniosku postępowanie zostanie umorzone.

W projekcie zakłada się pozostawienie dotychczasowych rozwiązań systemowych odnoszących się do niepublicznych szkół artystycznych. Powstanie niepublicznej szkoły artystycznej uwarunkowane jest wpisem do ewidencji niepublicznych szkół artystycznych. Szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne mogą ubiegać się o nadanie uprawnień publicznej szkoły artystycznej z dniem rozpoczęcia działalności. Jedynie szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej uzyskują te uprawnienia z mocy ustawy. Pozostałe niepubliczne szkoły artystyczne, realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne, mogą uzyskać uprawnienia publicznej szkoły artystycznej po spełnieniu warunków określonych w art. 14 ust. 4 ustawy Prawo oświatowe albo w trybie określonym w art. 178 ustawy, jeśli nie spełniają ww. warunków. Uprawnienia publicznej szkoły artystycznej nadawane są przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Uzasadnieniem dla utrzymania obecnie funkcjonujących rozwiązań w tym zakresie jest specyfika szkolnictwa artystycznego. Dotychczas, w niepublicznych szkołach artystycznych nieposiadających uprawnień szkoły publicznej realizowane są programy nauczania często odbiegające od tych, które realizują szkoły publiczne, także w zakresie specjalności niewystępujących w szkolnictwie publicznym. Niejednokrotnie są to szkoły autorskie zakładane i prowadzone przez autorytety artystyczne o dużym dorobku artystycznym oraz doświadczeniu metodycznym. Biorąc więc pod uwagę wzbogacenie dostępnej oferty edukacyjnej oferowanej przez szkolnictwo artystyczne, jaką są właśnie takie szkoły, zasadne jest utrzymanie rozwiązań pozwalających na ich dalsze funkcjonowanie w systemie oświaty.

Obecnie w systemie oświaty działają 333 niepubliczne szkoły artystyczne, wśród których aż 174 nie posiada uprawnień szkoły publicznej. Stanowią więc one ponad 15% wszystkich szkół artystycznych (publicznych i niepublicznych).

1.15. Finansowanie kształcenia zawodowego - konsekwencje proponowanych zmian.

W art. 28 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zaproponowano zmiany w zakresie podziału części oświatowej subwencji ogólnej, w tym:

- dołączenie do grupy szkół i placówek nierealizujących obowiązku szkolnego i nauki, branżowych szkół II stopnia - w zakresie uwzględnienia, w przypadku tych szkół, przy podziale części oświatowej subwencji ogólnej, dodatkowych środków dla uczniów, którzy zdali egzamin (tzw. „waga za efekt”),
- doprecyzowanie sposobu określenia nadwyżki lub deficytu zapotrzebowania na pracowników w danym zawodzie, uwzględnianego przy podziale części oświatowej subwencji ogólnej (planowane wejście od roku 2020),
- doprecyzowanie nazw egzaminów, w zakresie dodatkowego uwzględnienia w subwencji, liczby uczniów, którzy zdali egzamin (tzw. „waga za efekt”).

Wprowadzono równie przepis przejściowy na 2022 r. wyłączający absolwentów szkoły branżowej II stopnia z uwzględniania w podziale subwencji w zakresie subwencji naliczanej za zdany egzamin. W 2022 r. pojawią się pierwsi absolwenci szkoły branżowej II stopnia, ale mogą oni zostać uwzględnieni do subwencji, w zakresie subwencji naliczanej za zdany egzamin, dopiero na rok budżetowy 2023.

Ponadto zaproponowano zmiany w zakresie przekształceń placówek kształcenia praktycznego. Zmiana ta nie będzie generowała zmian finansowych, gdyż zakładanie i prowadzenie publicznych szkół ponadpodstawowych, w tym placówek kształcenia praktycznego, należy do zadań własnych powiatu. W związku z powyższym, do powiatu należy decyzja o organizacji nauki w placówkach kształcenia praktycznego. Decyzja ta wpisuje się w element samodzielnej polityki oświatowej danej jednostki samorządu terytorialnego, w tym również w zakresie ich finansowania.

Branżowe szkoły II stopnia uwzględniono również w przepisach dotyczących dotowania szkół z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Szczegółowo opisano to w części uzasadnienia dotyczącej dotacji.

W związku ze zmianami w zakresie kształcenia zawodowego planuje się w części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2019 m. in. dalsze zróżnicowanie finansowania ze względu na kosztochłonność kształcenia w danym zawodzie oraz uwzględnienie zjawiska nadwyżki i deficytu zapotrzebowania na pracowników w danym zawodzie.

1.16. Zmiany w szkolnictwie artystycznym.

Formy kształcenia w szkole artystycznej

W art. 18 ustawy Prawo oświatowe poprzez dodanie ust. 2c określa się formy kształcenia w szkołach artystycznych. Podstawową formą kształcenia w szkole artystycznej jest forma dzienna, z tymże w definicji określonej w art. 3 pkt 29a ustawy Prawo oświatowe doprecyzowuje się, że w przypadku szkół artystycznych przez kształcenie w formie dziennej należy rozumieć kształcenie, które odbywa się przez 5 lub 6 dni w tygodniu w dowolnych godzinach w ciągu dnia.

W zawodach szkolnictwa artystycznego, dla prawidłowego osiągnięcia efektów uczenia się określonych w podstawie programowej bardzo istotne jest systematyczne rozwijanie umiejętności artystycznych specyficznych dla danego zawodu. Umiejętności te dotyczą zarówno warsztatu wykonawczego, dla którego ważna jest sprawność fizyczna ucznia, jak i rozwoju intelektualnego oraz wrażliwości artystycznej. Dlatego przyjęto formę dzienną jako podstawową formę kształcenia w szkołach artystycznych.

Należy zauważyć, że w szkołach artystycznych realizowane jest albo wyłącznie kształcenie artystyczne albo łącznie kształcenie ogólne oraz kształcenie artystyczne. W pierwszym przypadku, w większości sytuacji uczeń realizuje kształcenie ogólne w innej szkole, zajęcia edukacyjne artystyczne organizowane są więc przez szkołę w porze umożliwiającej takim uczniom prawidłową realizację obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki. W drugim przypadku, ze względu na konieczność realizacji przez ucznia w ogólnokształcącej szkole artystycznej dwóch podstaw programowych, również konieczne jest rozłożenie określonych w ramowych planach nauczania zajęć edukacyjnych w sposób umożliwiający ich realizację.

Specyfika kształcenia w szkołach artystycznych uzasadnia więc przyjęcie odrębnych rozwiązań dotyczących dziennej formy kształcenia w takich szkołach.

W przypadku policealnych szkół artystycznych, przeznaczonych dla starszej młodzieży, często absolwentów szkół artystycznych, przewidziano możliwość realizacji kształcenia w formie zaocznej, jeżeli w przepisach wydanych na podstawie art. 46a ust. 2 określono ramowy plan nauczania dla formy zaocznej.

Specjalistyczna jednostka nadzoru

W projekcie ustawy dookreślono i doprecyzowano przepisy odnoszące się do specjalistycznej jednostki nadzoru nad szkołami i placówkami artystycznymi oraz placówkami zapewniającymi opiekę i wychowanie uczniom szkół artystycznych w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

W art. 53 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe zmienia się dotychczasową regulację zastępując fakultatywną możliwość utworzenia takiej jednostki przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na zobowiązanie do jej utworzenia. Aktualnie, zarówno w przepisach ustawowych, jak i aktach wykonawczych, określono liczne zadania dla tej jednostki, m. in. w zakresie:

- realizacji przez szkołę eksperymentu pedagogicznego lub nadania niepublicznej szkole artystycznej uprawnień szkoły publicznej uznając ją za eksperymentalną (art. 45 ust. 10 i ust. 15 oraz art. 178 ustawy Prawo oświatowe),
- opiniowania spraw skreślenia z listy uczniów w szkole artystycznej (art. 68 ust. 3a ustawy Prawo oświatowe),
- uchylecia statutu szkoły lub placówki artystycznej (art. 114 ustawy Prawo oświatowe),
- prowadzenia ewidencji niepublicznych szkół artystycznych (art. 168 ustawy Prawo oświatowe),
- weryfikacji spełniania warunków posiadania uprawnień szkoły publicznej przez niepubliczne szkoły artystyczne (art. 176 ustawy Prawo oświatowe),
- powoływania państwowej komisji egzaminacyjnej przeprowadzającej egzaminy dyplomowe w szkołach artystycznych (art. 44zn ustawy o systemie oświaty),
- przeprowadzania egzaminów eksternistycznych w szkołach artystycznych (przepisy rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie egzaminów eksternistycznych z zakresu szkół artystycznych),
- zadań związanych z dotowaniem publicznych szkół artystycznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jst oraz osoby fizyczne, a także niepublicznych szkół artystycznych (m.in. art. 46 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych oraz przepisy rozporządzeń Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: w sprawie dotacji dla niepublicznych szkół artystycznych oraz w sprawie dotacji dla publicznych szkół artystycznych zakładanych i prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego i przez osoby fizyczne).

Specjalistyczna jednostka nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1 – Centrum Edukacji Artystycznej, została utworzona w 1992 r. na mocy rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 26 maja 1992 r. w sprawie utworzenia Centrum Edukacji Artystycznej (Dz. U. Nr 47,

poz. 210) i działa nieprzerwanie do chwili obecnej. Aktualnie działa zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 22 września 2004 r. w sprawie specjalistycznej jednostki nadzoru (Dz. U. Nr 226, poz. 2292 z późn. zm.), utrzymanego w mocy na podstawie art. 365 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe.

Zważywszy, więc na zadania realizowane przez Centrum Edukacji Artystycznej, specjalistyczną jednostkę nadzoru, oraz znaczenie w systemie szkół i placówek artystycznych wydaje się niezasadne utrzymywanie przepisu jedynie fakultatywnie umożliwiającego utworzenie takiej jednostki i powierzenie jej zadań.

Doprecyzowuje się również przepis art. 53 ust. 1a ustawy Prawo oświatowe, poprzez dookreślenie, że powierzenie specjalistycznej jednostce nadzoru zadań placówki doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych następuje w trybie rozporządzenia, o którym mowa w art. 53 ust. 1. Zmiana ta została wprowadzona ze względu na wątpliwości zgłoszone przez Rządowe Centrum Legislacji w trakcie procedowania projektu rozporządzenia powierzającego zadania specjalistycznej jednostce nadzoru, w tym w szczególności zadania placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół artystycznych.

Centrum Edukacji Artystycznej – specjalistyczna jednostka nadzoru, w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego, przeprowadza przesłuchania muzyczne, przeglądy plastyczne i baletowe oraz testy w zakresie przedmiotów teoretycznych dla uczniów szkół i placówek artystycznych. Zważywszy na fakt, iż w szkołach artystycznych egzamin dyplomowy jest przeprowadzany przez państwowe komisje egzaminacyjne, powoływane w każdej szkole, w której taki egzamin ma być przeprowadzany, a nie centralnie jak ma to miejsce w przypadku egzaminów przeprowadzanych przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne, ważnym zadaniem Centrum jest badanie jakości kształcenia artystycznego poprzez ww. formy przesłuchań muzycznych, przeglądów plastycznych i baletowych oraz testów w zakresie przedmiotów teoretycznych kształcenia artystycznego. Coroczne wyniki prowadzonego badania umożliwiają porównywanie efektywności prowadzonego kształcenia nie tylko w poszczególnych zawodach artystycznych, ale również w zakresie danej specjalności czy specjalizacji, a nawet gry na poszczególnych instrumentach nauczanej w szkołach muzycznych. Dzięki czemu możliwa jest precyzyjna identyfikacja celów wsparcia metodycznego realizowanego w ramach zadań wspierających nadzoru pedagogicznego oraz zadań placówki doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych. W projekcie ustawy dodaje się zatem ust. 1b w art. 53a precyzujący realizację tego zadania przez specjalistyczną jednostkę nadzoru. Projekt zakłada, że minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb i formy badania jakości kształcenia artystycznego;
  - 2) zakres informacji ogłaszanych przez specjalistyczną jednostkę nadzoru, dotyczących badania jakości kształcenia artystycznego w danym roku szkolnym oraz sposób i termin ich ogłoszenia
- uwzględniając wymogi sprawności, skuteczności i efektywności badania jakości kształcenia w szkołach i placówkach artystycznych.

Projektowana ustawa zakłada również włączenie specjalistycznej jednostki nadzoru do procedury wydawania zezwolenia na założenie publicznej szkoły artystycznej przez osobę prawną inną niż jst oraz osobę fizyczną. Proponuje się uzupełnić art. 88 o ust. 6a, zgodnie z którym minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego rozstrzyga o udzieleniu zezwolenia po uzyskaniu opinii specjalistycznej jednostki nadzoru.

W ustawie przewidziano także zmianę ustawy o finansowaniu zadań oświatowych dotyczącą zadań specjalistycznej jednostki nadzoru związanych z dotowaniem szkół artystycznych. Zgodnie z dodawanym art. 41a, specjalistyczna jednostka nadzoru ustala wysokość i przekazuje dotacje, o których mowa w art. 40 ust. 1 i 3 oraz art. 41 ust. 1, 2, 5 i 6 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych (dotacje dla publicznych i niepublicznych szkół artystycznych). Dyrektor specjalistycznej jednostki nadzoru wydaje jako organ pierwszej instancji decyzje o zwrocie dotacji, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 oraz z 2018 r. poz. 1000). Dotychczas zadania Centrum Edukacji Artystycznej w tym zakresie były określone przepisami: rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 3 stycznia 2017 r. w sprawie dotacji dla publicznych szkół artystycznych zakładanych i prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego i przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 11) oraz rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 3 stycznia 2017 r. w sprawie dotacji dla niepublicznych szkół artystycznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 12). Przekazanie zaś specjalistycznej jednostce nadzoru kompetencji do wydawania jako organ pierwszej instancji decyzji o zwrocie dotacji, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 oraz z 2018 r. poz. 1000) ma na celu zwiększenie efektywności prowadzenia takich postępowań, jak również, dzięki dwuinстанcyjności postępowania, pogłębienie zaufania obywateli do władzy publicznej.

Przypisanie poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji dyplomom ukończenia szkoły artystycznej

W art. 8 pkt 6 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 986) proponuje się przypisanie dyplomom ukończenia szkoły artystycznej 5 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji. Przepis w dotychczasowym brzmieniu przypisywał takim dyplomom poziom 4.

W 2016 r. eksperci reprezentujący zarówno środowisko akademickie, jak i szkoły artystyczne stopnia średniego, we współpracy z ekspertami Instytutu Badań Edukacyjnych, uczestniczącymi we wdrażaniu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, w wyniku analizy efektów kształcenia zawartych w podstawie programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa zawodowego, przypisali poszczególnym efektom kształcenia deskryptory zawarte w Polskiej Ramie Kwalifikacji. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że:

- w przypadku zawodów: muzyk, plastyk, aktor scen muzycznych, aktor cyrkowy – efekty kształcenia wskazują, iż są to kwalifikacje pełne na 5 poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji,
- w przypadku zawodów: tancerz, animator kultury i bibliotekarz – efekty kształcenia wskazują, iż są to kwalifikacje pełne na 6 poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji.

W konsekwencji Minister Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 8 pkt 6 ww. ustawy, po przeprowadzeniu konsultacji i uzgodnień, przypisał w rozporządzeniu z dnia 13 grudnia 2016 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz.U. z 2016 r. poz. 2094) dla ww. zawodów odpowiednio poziom 5 albo 6 PRK.

Zważywszy na fakt, iż w stosunku do wszystkich dyplomów ukończenia szkół artystycznych, w wyniku analizy efektów kształcenia, przypisano co najmniej 5 poziom PRK, zasadne jest uwzględnienie tego w przepisie ustawowym.

Dodatkowo, w związku z określeniem w niniejszej ustawie, upoważnienia dla ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do określenia w drodze rozporządzenia klasyfikacji zawodów szkolnictwa artystycznego (art. 46a ustawy Prawo oświatowe) – do uzasadnianego przepisu wprowadzono również odpowiednią zmianę.

Upoważnienia ustawowe

W projekcie ustawy wprowadza się również odrębne upoważnienia do określenia przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w drodze rozporządzeń:

- 1) organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad w odniesieniu do szkół i placówek artystycznych;
- 2) klasyfikacji zawodów szkolnictwa artystycznego oraz podstawy programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego;
- 3) ramowych planów nauczania dla poszczególnych typów szkół artystycznych; warunki i tryb wydawania oraz wzory świadectw, dyplomów i innych druków, w tym umieszczenie na wzorach znaków graficznych, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, tryb i sposób dokonywania sprostowań, zmiany imienia (imion) lub nazwiska oraz wydawania duplikatów świadectw, dyplomów i innych druków, tryb i sposób dokonywania uwierzytelnienia dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą, wysokość i sposób dokonywania opłat za wydawanie duplikatów świadectw, dyplomów oraz innych druków, a także za dokonywanie uwierzytelnienia dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą.

2. Wprowadzenie nowych rozwiązań w innych obszarach

2.1. Zapewnienie warunków umożliwiających realizację opieki stomatologicznej, poprzez wskazanie podmiotów realizujących świadczenia gwarantowane z zakresu leczenia stomatologicznego. (art. 10 ust. 1 pkt 7 i art. 103a ustawy Prawo oświatowe).

Proponowane zmiany dotyczą poprawy funkcjonowania profilaktycznej opieki zdrowotnej i leczenia stomatologicznego w środowisku szkolnym. Aktualnie w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 59 z późn. zm.) określa się jedynie warunki dotyczące zapewnienia przez szkołę możliwości korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej. Planuje się, że przez wprowadzony obowiązek informacyjny nastąpi poprawa dostępności uczniów do świadczeń opieki stomatologicznej. Przekazanie informacji o świadczeniodawcach działających na danym obszarze powinno korzystnie wpłynąć

na koordynację tej opieki oraz zwiększenie komunikacji pomiędzy podmiotami sprawującymi opiekę nad uczniami.

2.2. Obowiązek zapewnienia przez szkołę podstawową uczniom pomieszczeń umożliwiających bezpieczne spożycie posiłków podczas zajęć w szkole oraz jednego gorącego posiłku w trakcie dnia.

Obecnie w prawie oświatowym nie istnieje obowiązek prowadzenia stołówki szkolnej. Zgodnie z art. 106 ustawy zmienianej w art. 1, w celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań opiekuńczych, w szczególności wspierania prawidłowego rozwoju uczniów, szkoła może zorganizować stołówkę. Korzystanie z posiłków w stołówce szkolnej jest odpłatne, a wysokość opłat za posiłki ustala dyrektor szkoły w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę.

W marcu 2018 r. przeprowadzono ankietę dotyczącą realizacji przez szkoły i przedszkola opiekuńczej funkcji w zakresie zapewnienia uczniom (wychowankom) żywienia w szkole (przedszkolu). W ankiecie wzięło udział 82,70% szkół podstawowych (samodzielnych – 9 002/10 885 szkół), w których uczy się 2,358 tys. /2,802 tys. uczniów. Ogółem wg danych z Systemu Informacji Oświatowej (stan w dniu 30 września 2017 r.) wszystkich szkół podstawowych jest 14 492, a uczęszcza do nich 3 430 tys. dzieci. „Jakiegokolwiek” posiłki organizuje 7 867 (87,39%) szkół, (uczęszcza do nich 2 173,3 tys. (92,14%) uczniów i wychowanków). Jedynie 934,6 tys. (43,01%) spośród nich korzysta, z co najmniej jednego gorącego posiłku. Średni koszt jednego gorącego posiłku (jedno lub dwa dania gorące) wnosi 5,21 zł.

Obecnie obowiązek organizacji świetlicy dotyczy szkół podstawowych, z wyłączeniem szkół podstawowych dla dorosłych, zatem dzieci w tych szkołach przebywają często ponad 8 godzin dziennie. Dla prawidłowego rozwoju dziecka, szczególnie w młodszym wieku szkolnym oraz w sytuacji narastającej epidemii nadwagi i otyłości, niezbędne jest zapewnienie możliwości spożycia posiłków z uwzględnieniem obowiązujących norm żywieniowych dla poszczególnych grup wiekowych. W okresie wzrostu i rozwoju organizmu właściwe żywienie wpływa nie tylko na stan zdrowia i funkcje poznawcze, lecz pomaga także chronić organizm przed poważnymi konsekwencjami zdrowotnymi w późniejszym okresie. Zbilansowany i gorący posiłek jest istotny dla racjonalnego odżywiania uczniów. Ponadto, prawidłowe nawyki żywieniowe najczęściej kształtują się w młodym wieku. Jednym z elementów realizacji opiekuńczej i profilaktycznej funkcji szkoły podstawowej będzie obowiązek zapewnienia uczniom jednego gorącego posiłku w trakcie pobytu w szkole.

Zapewnienie uczniom dostępu do gorących posiłków oraz planowany rządowy program „Stołówka szkolna+” zachęci samorządy prowadzące szkoły podstawowe do odtworzenia stołówek i kuchni w szkołach. Jednocześnie rozwiązania te doprowadzą do stworzenia właściwych warunków spożywania posiłku w szkole i będą sprzyjać kształtowaniu prawidłowych nawyków żywieniowych oraz postaw prozdrowotnych wśród dzieci.

2.3. Przeciwdziałanie narkomanii w szkołach i placówkach przez rozszerzenie programu wychowawczo-profilaktycznego o coroczną diagnozę potrzeb rozwojowych uczniów.

Obecnie w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 59 z późn. zm.) nie ma przepisu wprowadzającego obowiązek przygotowania i realizacji działań profilaktycznych z zakresu profilaktyki narkomanii, w szczególności dotyczących nowych substancji psychoaktywnych, psychotropowych i środków zastępczych w szkołach i placówkach oświatowych. Dlatego też wprowadzono zmianę brzmienia art. 26 ustawy – Prawo oświatowe. Zmiana ta umożliwi faktyczne dostosowanie programu wychowawczo – profilaktycznego do potrzeb społeczności szkolnej i w efekcie skuteczną realizację treści i działań o charakterze wychowawczym i profilaktycznym, w tym przeciwdziałaniu czynnikom ryzyka ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

2.4. Umożliwienie awansu zawodowego nauczycielom języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw lub w innych formach przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą.

Projektowana, w art. 6 niniejszego projektu ustawy, nowelizacja ustawy Karta Nauczyciela, wprowadza możliwość awansu zawodowego dla nauczycieli języka polskiego oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim, w:

- 1) organizacjach społecznych zarejestrowanych za granicą;
- 2) szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw.

Uzasadnieniem dla projektowanej nowelizacji ustawy Karta Nauczyciela, wprowadzającej możliwość awansu zawodowego dla nauczycieli języka polskiego oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim za granicą, jest dążenie do utworzenia mechanizmu podnoszenia jakości nauczania języka polskiego i w języku polskim w szkołach za granicą.

Projektowane rozwiązanie zapewni także stały kontakt i współpracę szkół za granicą ze środowiskiem oświatowym w Polsce. Projektowane rozwiązanie jest także odpowiedzią na postulat polskich środowisk światowych za granicą objęcia awansem zawodowym nauczycieli prowadzących zajęcia z języka polskiego i w języku polskim w szkołach organizacji Polaków oraz szkołach w systemach oświaty innych państw, którzy po powrocie do pracy w szkole w Polsce będą mogli podjąć zatrudnienie zgodne z posiadanym stopniem awansu zawodowego.

Przystąpienie do procedury awansu zawodowego jest dobrowolne. Ze względu na organizację nauczania w szkołach za granicą, nie przewiduje się stopnia awansu nauczyciela stażysty.

Do procedury awansu zawodowego będą mogli przystąpić nauczyciele posiadający kwalifikacje określone przepisach w sprawie kwalifikacji nauczycieli, uczący w szkołach za granicą przedmiotów zgodnych z posiadanymi kwalifikacjami, niezależnie od formy zatrudnienia ani od liczby godzin zajęć prowadzonych tygodniowo.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania lub jednostka, której minister powierzy prowadzenie awansu zawodowego nauczycieli za granicą przydzieli nauczycielom rozpoczynającym staż opiekunów wybranych spośród nauczycieli mianowanych i dyplomowanych rekrutujących się ze szkół w Polsce oraz szkół polskich przy

przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych RP. Zadaniem opiekunów będzie udzielanie nauczycielom pomocy, w szczególności w przygotowaniu i realizacji w okresie stażu planu rozwoju zawodowego oraz opracowanie opinii o realizacji planu rozwoju zawodowego nauczyciela.

Po zakończeniu stażu i uzyskaniu pozytywnej oceny stopnia realizacji planu rozwoju, nauczyciele będą mogli przystąpić do egzaminu lub rozmowy kwalifikacyjnej przed komisją powoływaną przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania lub jednostkę, której minister powierzy prowadzenie awansu zawodowego nauczycieli za granicą. W skład komisji wchodzić będą dwaj przedstawiciele ministra – jeden z nich pełnić będzie funkcję przewodniczącego, dwaj eksperci z listy ekspertów prowadzonej przez ministra i opiekun stażu.

Egzamin oraz rozmowę komisja będzie mogła przeprowadzić w formie wideokonferencji na platformie awansu zawodowego nauczycieli, przy wykorzystaniu narzędzi teleinformatycznych umożliwiających przesyłanie dźwięku i obrazu w rzeczywistym czasie.

Czas trwania stażu oraz okresy między uzyskaniem stopnia awansu zawodowego a rozpoczęciem stażu na kolejny stopień awansu, są zgodne z rozwiązaniami przyjętymi dla nauczycieli szkół w Polsce, natomiast zakres wymagań niezbędnych do uzyskania poszczególnych stopni awansu zawodowego i sposób odbywania stażu przez nauczycieli szkół za granicą oraz tryb działania komisji egzaminacyjnej

i kwalifikacyjnej zostaną, ze względu na specyfikę pracy nauczycieli w szkołach za granicą, określone w odrębny sposób w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej wydanym na podstawie projektowanych przepisów.

Ponadto, nauczyciele spełniający wymagania kwalifikacyjne i posiadający dorobek zawodowy, którzy w ciągu ostatnich 10 lat przepracowali co najmniej 5 lat szkolnych będą mogli ubiegać się o nadanie stopnia nauczyciela kontraktowego, a nauczyciele spełniający wymagania kwalifikacyjne i posiadający dorobek zawodowy, którzy przepracowali w ciągu ostatnich 20 lat co najmniej 15 lat szkolnych, będą mogli ubiegać się o nadanie stopnia nauczyciela mianowanego. W obu przypadkach stopień awansu będzie nadawał minister lub jednostka, której minister powierzy prowadzenie awansu zawodowego nauczycieli za granicą, na podstawie analizy dokumentów potwierdzających posiadanie przez nauczyciela kwalifikacji, okres prowadzenia zajęć i dorobek zawodowy.

Projektowane przepisy uwzględniają także regulacje związane z przechodzeniem nauczycieli ze szkół do szkół. Nauczycielowi szkoły za granicą, który w okresie stażu podjął zatrudnienie w szkole w Polsce, szkole polskiej, o której mowa w art. 8 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy – Prawo oświatowe, lub szkole i zespole szkół, o których mowa w art. 8 ust. 5 pkt 2 lit. c ustawy – Prawo oświatowe, lub szkołach europejskich, o których mowa w Konwencji o Statucie Szkół Europejskich, lub rozpoczął prowadzenie zajęć w innej szkole za granicą, do stażu zalicza się okres dotychczas odbytego stażu, jeżeli otrzymał pozytywną opinię opiekuna stażu o stopniu realizacji planu rozwoju zawodowego oraz podjął zatrudnienie lub rozpoczął prowadzenie zajęć nie później niż w okresie 12 miesięcy od dnia zakończenia prowadzenia zajęć w szkole za granicą.

Nauczycielowi szkoły w Polsce, który rozpoczął prowadzenie zajęć w szkole za granicą, szkole polskiej, o której mowa w art. 8 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy – Prawo oświatowe, lub szkole i zespole szkół, o których mowa w art. 8 ust. 5 pkt 2 lit. c ustawy – Prawo oświatowe, lub szkołach europejskich, o których mowa w Konwencji o Statucie Szkół Europejskich, do stażu zalicza się okres dotychczas odbytego stażu, jeżeli otrzymał co najmniej dobrą ocenę pracy za okres odbytego stażu oraz podjął zatrudnienie lub rozpoczął prowadzenie zajęć nie później niż w okresie 12 miesięcy od dnia ustania zatrudnienia w szkole w Polsce.

Nauczyciel szkoły za granicą, który w trakcie stażu podejmuje zatrudnienie w szkole w Polsce, kontynuuje staż po uprzedniej zmianie planu rozwoju zawodowego, na zasadach dotyczących nauczyciela w Polsce. Dyrektor szkoły przydziela nauczycielowi opiekuna stażu spośród nauczycieli zatrudnionych w szkole.

Nauczyciel szkoły za granicą, który w trakcie stażu rozpoczyna prowadzenie zajęć w innej szkole za granicą, kontynuuje staż po uprzedniej zmianie planu rozwoju zawodowego z tym samym opiekunem stażu.

Nauczyciel szkoły w Polsce, który w trakcie stażu rozpoczął prowadzenie zajęć w szkole za granicą, kontynuuje staż po uprzedniej zmianie planu rozwoju zawodowego, na zasadach określonych w niniejszym rozdziale. Dotychczasowy opiekun stażu, po zarejestrowaniu się na elektronicznej platformie awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą może realizować zadania opiekuna stażu nauczyciela szkoły za granicą.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania albo kierownik jednostki organizacyjnej, której minister powierzy prowadzenie awansu zawodowego nauczycieli za granicą opiekunem nauczyciela szkoły za granicą umowę cywilnoprawną.

W celu realizacji zadań związanych z awansem zawodowym nauczycieli szkół za granicą, minister prowadzić będzie elektroniczną platformę i nią administrować. Dostęp do elektronicznej platformy awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą posiadać będą upoważnione osoby realizujące zadania w zakresie awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą oraz nauczyciele szkół za granicą realizujący procedurę awansu i ich opiekunowie stażu.

Przyjęcie proponowanego rozwiązania zwiększy obciążenie budżetu w części, której dysponentem jest Minister Edukacji Narodowej – są to koszty obsługi zadania związane z wynagrodzeniem dla opiekunów stażu, ekspertów komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych, przygotowaniem i obsługą internetowej platformy, dodatkowymi etatami w MEN oraz ORPEG oraz prowadzeniem szkoleń dla opiekunów oraz nauczycieli realizujących staż. Uzyskanie przez nauczycieli za granicą wyższych stopni awansu zawodowego nie będzie miało bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu państwa.

Przepisy dotyczące awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Wraz z wprowadzonymi zmianami, w art. 121 niniejszego projektu ustawy, zostały ustalone maksymalne limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na zadania związane z awansem zawodowym nauczycieli szkół za granicą na lata 2021 - 2030. Minister właściwy

do spraw oświaty i wychowania monitoruje wykorzystanie limitów wydatków na to zadanie oraz, w razie potrzeby, wdraża mechanizmy korygujące.

2.5. Zmiana nazwy „szkolnych punktów konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej” na „szkoły polskie przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej”.

Zmiana nazwy „szkolnych punktów konsultacyjnych” na „szkoły polskie” ma na celu oddanie faktycznej roli, jaką pełnią te jednostki w środowiskach polonijnych i będzie dotyczyła funkcjonujących obecnie 67 jednostek.

Przepisy dotyczące zmiany nazwy „szkolnych punktów konsultacyjnych” na „szkoły polskie” wejdą w życie z dniem 1 września 2019 r.

3. Doprecyzowanie i uporządkowanie dotychczasowych rozwiązań

3.1. Przepisy związane z procedurą dopuszczania do użytku szkolnego podręczników.

W projektowanej ustawie o systemie oświaty w art. 22ao wprowadza się doprecyzowanie wymogów w zakresie postaci i formy podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego. Podręcznik wydawany w postaci papierowej powinien być dostępny również w wersji cyfrowej stanowiącej proste odwzorowanie treści zawartych w podręczniku papierowym zamieszczonej na nośniku elektronicznym lub w Internecie. Wprowadzenie tego wymogu ma na celu umożliwienie uczniom wyboru postaci podręcznika, w stosunku do potrzeb, również zdrowotnych. Dostęp do cyfrowej wersji podręcznika umożliwi korzystanie z tego podręcznika uczniom niepełnosprawnym, dla których z uwagi na daną niepełnosprawność, wersja elektroniczna podręcznika jest dogodniejsza do odczytu aniżeli papierowa. Ponadto możliwość korzystania z obu postaci podręcznika wpłynie na odciążenie uczniowskich tornistrów. Planuje się wprowadzenie tego przepisu w życie od 1 stycznia 2020 roku.

W przypadku podręczników wydawanych wyłącznie w postaci elektronicznej, w tym multimedialnych, tak jak dotychczas, muszą być opracowane w sposób pozwalający na zastosowanie rozwiązań umożliwiających odczyt przez uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Zmiana art. 22as i 22at ma na celu doprecyzowanie przepisów dotyczących wymogów formalnych wpisu na listę rzeczoznawców i przesłanek skreślenia z listy rzeczoznawców do spraw podręczników.

W art. 22aw ustawy o systemie oświaty stanowiącym delegację do wydania przepisów wykonawczych, wprowadza się obowiązek określenia w rozporządzeniu szczegółowych warunków, jakie powinny spełniać udostępniane przez wydawców pliki źródłowe podręcznika dopuszczonego do użytku szkolnego przekazywane ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania lub podmiotowi wskazanemu przez ministra celem opracowania

na jego podstawie podręczników i materiałów dostosowanych do potrzeb uczniów niepełnosprawnych.

Określone w rozporządzeniu w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników, wymogi dotyczące formatu udostępnianych przez wydawców plików źródłowych wejdą życie 1 września 2020 r. (po zakończeniu cyklu wydawniczego podręczników przeznaczonych dla szkoły podstawowej).

3.2.Przepisy dotyczące przyznawania stypendiów.

Art. 90h ustawy o systemie oświaty: W obecnym stanie prawnym stypendium Prezesa Rady Ministrów może być przyznane uczniowi szkoły dla młodzieży, której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości. Dotychczasowe przepisy oświatowe nie definiują pojęcia szkoły dla młodzieży. Dlatego też można uznać, że katalog szkół dla młodzieży obejmował wszystkie typy szkół, które nie są szkołami dla dorosłych, tj. szkoły podstawowe, gimnazja, technika, licea ogólnokształcące, branżowe szkoły dla młodzieży I stopnia oraz branżowe szkoły II stopnia.

W zmienionym stanie prawnym branżowe szkoły II stopnia, są szkołami dla młodzieży i dla dorosłych. Aby móc zachować dotychczasową grupę potencjalnych odbiorców stypendiów, a więc uczniów szkół dla młodzieży, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości, należy uszczegółowić katalog szkół, do których będą uczęszczali uczniowie, którzy mogą się ubiegać o przyznanie stypendium tj.: liceum ogólnokształcące, technikum, branżowa szkoła II.

Artykuł 90t ustawy o systemie oświaty daje możliwość tworzenia regionalnych lub lokalnych programów wyrównawczych i wspierających. Jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć regionalne lub lokalne programy: wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży.

Dotychczasowy przepis art. 90 t ust. 4, nie wskazuje wprost, którzy uczniowie mają być odbiorcami, przyjętych przez jednostki samorządu terytorialnego, programów wyrównawczych czy wspierających, ponieważ do kompetencji gminy należy określenie wszelkich warunków, od spełniania, których zależeć będzie przyznanie takiej pomocy, w tym określenie grupy odbiorców uprawnionych do jej uzyskania.

Przepis art. 90t ust. 1, nie wskazuje na inne kryteria czy też cechy szkół, które pozwalałyby na rozróżnianie uczniów. Jedynie kategoria bycia uczniem uzdolnionym posiadającym określone wyniki w nauce, powinna stanowić podstawę do wsparcia jego edukacji. Szczegółowe warunki udzielania np. *stypendium za wyniki w nauce*, powinny być ustalone w taki sposób, aby zapewnić realizację wsparcia uczniów uzdolnionych bez ich różnicowania według innych niż określone w ustawie kryterium „wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży”.

Analogicznie również, w przypadku pomocy na „wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży”, jedynie kategoria mniejszych szans edukacyjnych (barier edukacyjnych), powinna stanowić podstawę od przyznania wsparcia.

Jak wynika, z dotychczasowej praktyki, ze względu na niejednoznaczne brzmienie art. 90t, zapisy w regulaminach programów, przyjmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, zawierały grupę odbiorców, którymi byli np.: uczniowie stale zamieszkujących daną gminę. Tym samym, z możliwości nabycia prawa do pobierania np. stypendium za wyniki w nauce, wykluczeni zostali uczniowie, którzy uczęszczali do szkoły funkcjonującej na terenie danej gminy, ale nie byli jej mieszkańcami.

Doprecyzowanie art. 90t ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, jest ustawowym zapewnieniem równego traktowania wszystkich uczniów uczęszczających do danej szkoły, bez względu na miejsce zamieszkania czy zameldowania tego ucznia. Zapis ma również na celu uniknięcie ewentualnego kategoryzowania i stygmatyzowania uczniów, którzy być może osiągają lepsze wyniki w nauce, a jednocześnie nie posiadają prawa do otrzymania stypendium motywacyjnego. Umożliwi to jednostkom samorządu terytorialnego, posiadającym środki na finansowanie stypendiów, objęciem pomocą również ww. grupy uczniów. Intencją wprowadzenia zapisu jest szeroko rozumiane dobro ucznia i zawarcie w ustawie zapisów nieograniczających niektórym dzieciom i uczniom możliwości skorzystania z pomocy, którą ustanawia organ prowadzący szkołę, do której uczęszczają.

Konsekwencją powyższej zmiany jest zmiana przepisu artykułu 90g ustawy o systemie oświaty, który stwarza możliwość przyznawania przez szkoły stypendiów za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe.

Stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe przyznaje dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, w ramach środków przyznanych przez organ prowadzący na ten cel w budżecie szkoły.

W związku, ze zmianą wprowadzoną w art. 90t ust. 4 wskazującą wprost odbiorców regionalnych lub lokalnych programów tworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, analogicznie należy również wprost wskazać odbiorców stypendiów, które może przyznawać szkoła, aby wyraźnie wskazać kompetencje dyrektora szkoły w tym zakresie.

Dotychczasowe przepisy ustawy o systemie oświaty, pozostawiają gminom możliwość przyjęcia do szkół i przedszkoli dzieci spoza obwodu danej gminy, pozostawiając dyrektorom szkół oraz organom prowadzącym swobodę podjęcia decyzji w tym zakresie.

Brak wyraźnego wskazania na poziomie ustawy odbiorców ww. stypendiów i pozostawienie przepisu w obecnym brzmieniu, może spowodować różną interpretację przepisu, a tym samym ograniczanie się do przyznawania stypendiów tylko dla uczniów mieszkających w obwodzie szkoły, do której uczęszczają.

3.3. Zasady opiniowania arkuszy organizacji szkoły przez zakładowe organizacje związkowe.

W projektowanych zmianach ustawowych (art. 110 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe) doprecyzowano przepis, wskazujący zasady opiniowania arkuszy organizacji pracy szkoły przez zakładowe organizacje związkowe. Dotychczasowy przepis budził wątpliwości interpretacyjne dotyczące tego, czy zawsze należy zasięgać opinii zakładowych organizacji

związkowych. Proponuje się, aby opinia zakładowych organizacji związkowych była konieczna tylko wówczas, gdy spełnione zostaną warunki określone w art. 25¹ ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, dotyczące przedstawiania dyrektorowi szkoły lub przedszkola przez właściwą zakładową organizację związkową informacji o łącznej liczbie członków tej organizacji na terenie danej jednostki organizacyjnej (szkoły, przedszkola). Przepis art. 25¹ ust. 2 ustawy o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881 t.j.) wyraża obowiązek przedstawiania co kwartał – według stanu na ostatni dzień kwartału – w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale informacji o łącznej liczbie członków tej organizacji, w tym o liczbie członków będących pracownikami. Jeżeli dana organizacja związkowa nie ma swojego przedstawiciela w szkole, wówczas nie jest konieczne zasięgnięcie opinii tego związku zawodowego. Projektowana zmiana jest odpowiedzią na oczekiwania środowiska oświatowego, głównie dyrektorów szkół i przedszkoli.

3.4. Przepisy dotyczące korzystania z wychowania przedszkolnego.

W art. 2 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe: zmiana ma charakter doprecyzowujący, określający, że system oświaty obejmuje przedszkola, w tym: specjalne, integracyjne, z oddziałami specjalnymi lub integracyjnymi, a także inne formy wychowania przedszkolnego, które ze względu na swoją specyfikę funkcjonują w oparciu wyodrębnione przepisy. Dotychczas obowiązujące sformułowanie mogło sugerować, że do innych form wychowania przedszkolnego mają zastosowanie przepisy dotyczące przedszkoli.

W art. 31 ust. 10 ustawy Prawo oświatowe: zmiana ma charakter uściślający i wskazuje, że jeżeli liczba dzieci, którym gmina ma obowiązek zapewnić możliwość korzystania z wychowania przedszkolnego, zamieszkałych na obszarze danej gminy, zgłoszonych podczas postępowania rekrutacyjnego do placówek wychowania przedszkolnego, przewyższy liczbę miejsc w danym przedszkolu, oddziale przedszkolnym lub innej formie wychowania przedszkolnego, dyrektor przedszkola lub dyrektor szkoły podstawowej informuje o nieprzyjęciu dziecka do przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego wójta (burmistrza, prezydenta miasta). W tym przypadku wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest obowiązany pisemnie wskazać rodzicom inne publiczne przedszkole, oddział przedszkolny w publicznej szkole podstawowej albo publiczną inną formę wychowania przedszkolnego, albo niepubliczne przedszkole, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, oddział przedszkolny w niepublicznej szkole podstawowej, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, albo niepubliczną inną formę wychowania przedszkolnego, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, które mogą przyjąć dziecko. Dotychczas obowiązujący przepis nie wskazywał, w jakim terminie wójt, burmistrz, prezydent miasta ma dokonać tego wskazania. Obecnie proponuje się, by wójt (burmistrz, prezydent miasta) był obowiązany do takiego wskazania, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia zakończenia postępowania rekrutacyjnego, jednak nie później niż przed rozpoczęciem postępowania uzupełniającego. Pozwoli to na racjonalne wykorzystanie miejsc wychowania przedszkolnego w gminie, a jednocześnie uchroni gminę przed sytuacją, w której do placówek wychowania przedszkolnego przyjęte zostaną dzieci z innych gmin, w sytuacji, gdy

nie zostały zaspokojone potrzeby w zakresie wychowania przedszkolnego w gminie macierzystej.

W art. 22 ust. 3 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych: zmiana dotyczy dookreślenia wymaganych elementów regulaminu otwartego konkursu ofert. Proponuje się, by regulamin określał w szczególności: czas korzystania przez gminę z placówek wychowania przedszkolnego, z tym że czas ten powinien umożliwiać uczniowi uczęszczanie do danej placówki wychowania przedszkolnego do czasu zakończenia przez niego korzystania z wychowania przedszkolnego oraz miejsca, w których uczniowie będą kontynuowali wychowanie przedszkolne, po zakończeniu korzystania przez gminę z wyłonionych w otwartym konkursie placówek wychowania przedszkolnego.

Rodzice dzieci korzystających z niepublicznych przedszkoli wyłonionych w drodze otwartego konkursu skarżyli się, że nie są informowani przez organy gminy, jak długo ich dzieci będą mogły korzystać z nauczania, wychowania i opieki w tych przedszkolach. Ponadto, w wielu przypadkach okazywało się, że z usług niepublicznego przedszkola gmina korzystała tylko przez jeden rok, co skutkowało koniecznością zmiany środowiska, w jakim funkcjonowało dziecko. Dodatkowo, nie wskazywano dziecku miejsca dalszej edukacji przedszkolnej, co skutkowało koniecznością ponownego przystępowania do rekrutacji. Rodzice skarżyli się, że w ten sposób uniemożliwia się im skorzystanie z przepisu art. 153 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe, stanowiącego, że rodzice mają prawo do corocznego składania na kolejny rok szkolny deklaracji o kontynuowaniu wychowania przedszkolnego w danym przedszkolu. Proponowana zmiana zakłada, że skorzystanie przez gminę z miejsc oferowanych przez niepubliczne przedszkola w celu zrealizowania zadania nałożonego przepisem art. 31 ust. 9 ustawy Prawo oświatowe, nie będzie się odbywało ze szkodą dla rodziców i ich dzieci.

W art. 52 ust. 3 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych – proponuje się, by sposób naliczania opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego obowiązujący dotychczas prowadzonego przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz osoby fizyczne publiczne przedszkola, szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi oraz inne formy wychowania przedszkolnego, zgodnie z art. 52 ust. 8 ww. ustawy, rozszerzyć także na publiczne przedszkola, szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi oraz inne formy wychowania przedszkolnego prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego. Nadchodzące z gmin sygnały świadczą o tym, że niejednokrotnie brak tej regulacji prowadził do znacznej dowolności w tym zakresie: np. rozliczeń minutowych, które były uciążliwe dla pracowników przedszkoli, a ponadto skutkowało rozrostem zbędnej dokumentacji. W innych przypadkach stosowano zasadę „kwadransa”, co z kolei skutkowało konfliktami z rodzicami, którzy kwestionowali wysokość naliczanych im kwot za korzystanie przez ich dziecko z wychowania przedszkolnego. Proponowane rozwiązanie ujednotoci sposób naliczania opłat w czasie wykraczającym poza czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki. Jednocześnie proponuje się wprowadzenie przepisu przejściowego, zachowującego dotychczasowe rozwiązania stosowane w gminach, do czasu podjęcia nowych uchwał w tym zakresie.

3.5. Przepisy dotyczące kształcenia specjalnego:

- 1) ***możliwość kontynuowania przygotowania przedszkolnego w ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym przez dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności sprzężone, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, bez dookreślenia jej stopnia (art. 38 ust. 5 ustawy - Prawo oświatowe)***

W celu ujednoczenia przepisów art. 38 ust. 5 z art. 2 pkt 7, proponuje się zmianę brzmienia art. 38 ust. 5 polegającą na odstąpieniu z dookreślenia stopnia niepełnosprawności intelektualnej w przypadku niepełnosprawności sprzężonych występujących u dzieci, którym odroczone spełnianie obowiązku szkolnego. Zmiana ta umożliwi dzieciom z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedna jest niepełnosprawnością intelektualną, kontynuowanie przygotowania przedszkolnego w ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym.

W dotychczasowym przepisie wskazano, że w przypadku odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego, przygotowanie przedszkolne w ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym kontynuuje dziecko posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności sprzężone, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

Natomiast przepis art. 2 pkt 7, wskazuje na możliwość realizacji obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego w ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym przez dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z nich jest niepełnosprawność intelektualna, bez dookreślenia stopnia tej niepełnosprawności.

- 2) ***możliwość zapewnienia przez gminę dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły ponadpodstawowej oraz ośrodka w przypadkach, w których gmina nie ma takiego obowiązku (art. 39 ust. 4a ustawy - Prawo oświatowe)***

Proponowana zmiana wychodzi naprzeciw postulatom zgłaszanym do MEN przez Posłów RP, Rzecznika Praw Obywatelskich, rodziców dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz instytucje działające na rzecz uczniów niepełnosprawnych. Zaproponowane przepisy umożliwią gminom zapewnienie dzieciom i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności objętych kształceniem specjalnym na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły lub ośrodka również w przypadkach, w których gmina nie ma takiego obowiązku.

- 3) ***zdefiniowanie pojęcia najbliższa szkoła w kontekście zapewnienia przez gminę bezpłatnego dowozu dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (art. 39 ust. 9 ustawy - Prawo oświatowe)***

Uzupełnienie przepisu jest odpowiedzią na liczne sygnały wpływające do MEN ze strony gmin, rodziców dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz instytucji działających na rzecz uczniów niepełnosprawnych, w tym np. Rzecznika Praw Obywatelskich, który postulował zasadność wprowadzenia definicji najbliższej szkoły. W interwencjach zgłaszanych do MEN wielu rodziców dzieci i młodzieży niepełnosprawnej zgłaszało problemy z zapewnieniem

przez gminy bezpłatnego dowozu i opieki ich dzieci do szkół zapewniających najlepszą realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, które nie były położone najbliżej geograficznie miejscu zamieszkania ich dziecka. Rodzice dzieci i młodzieży niepełnosprawnej wskazywali przy tym, że bardzo często szkoła położona najbliżej miejsca zamieszkania ich dziecka nie gwarantuje organizacji kształcenia specjalnego, w tym pełnej realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz wskazań zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym, o którym mowa powyżej, orzeczenia, zgodnych z potrzebami intelektualnymi i psychofizycznymi ich dziecka. W wielu przypadkach gminy decydowały o zapewnieniu bezpłatnego dowozu i opieki jedynie do szkół położonych najbliżej geograficznie miejsca zamieszkania dziecka, nie respektując praw rodziców do wyboru szkoły najlepszej dla ich dziecka. Zgodnie z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jedynie rodzice (opiekunowie prawni) mają wyłączne prawo do decydowania o swoim dziecku, o ile prawo to nie zostanie im ograniczone lub nie zostaną go pozbawieni. Polityka oświatowa państwa polskiego realizuje również postanowienia Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych, w szczególności w odniesieniu do artykułu 24, który zobowiązuje państwa ratyfikujące Konwencję do zapewnienia edukacji włączającej na wszystkich szczeblach kształcenia.

4) łączenie klas w szkołach podstawowych specjalnych, szkołach ponadpodstawowych specjalnych, w tym działających w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej (art. 96 ust. 6 ustawy - Prawo oświatowe)

Na potrzebę doprecyzowania i rozszerzenia przepisów umożliwiających tworzenie klas łączonych w szkołach podstawowych specjalnych i szkołach ponadpodstawowych specjalnych w zakresie danego etapu edukacyjnego, w tym zorganizowanych w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej, działających w szczególnie trudnych warunkach demograficznych lub geograficznych, wskazują przede wszystkim dyrektorzy tych szkół i organy prowadzące. Szczególnie jest to bardzo istotne w przypadku szkół specjalnych z małą liczbą uczniów w oddziałach (np. w mniejszych miejscowościach) i szkół specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych, w których rotacja uczniów-pacjentów jest bardzo duża. Wprowadzenie powyższego rozwiązania umożliwi dyrektorom szkół specjalnych bardziej elastyczną i dostosowaną do rzeczywistych warunków na danym terenie organizację pracy szkół, zapewniającą uczniom optymalne warunki, kształcenia, wychowania i opieki.

5) zobowiązanie niepublicznych przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego, szkół i placówek do stosowania przepisów dotyczących zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży określonych dla publicznych jednostek systemu oświaty (art. 177 ustawy Prawo oświatowe)

Proponowana zmiana wychodzi naprzeciw postulatom zgłaszanym przez rodziców dzieci uczących się w niepublicznych jednostkach systemu oświaty. Zasadne jest uzupełnienie przepisu art. 177 ustawy - *Prawo oświatowe* o zobowiązanie przedszkoli niepublicznych, oddziałów przedszkolnych w niepublicznych szkołach podstawowych, niepublicznych innych

form wychowania przedszkolnego, szkół i placówek niepublicznych do:

- organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017r. *w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży* (Dz. U. poz. 1616);
- zapewnienia dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. *w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* (Dz.U. poz. 1591).

Uzupełnienie przepisu w sposób jednoznaczny zobowiąże przedszkola niepubliczne, oddziały przedszkolne w niepublicznych szkołach podstawowych, niepubliczne inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły i placówki niepubliczne do organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z zasadami określonymi w przepisach ww. rozporządzeń.

3.6. Przepisy dotyczące organizacji oświaty samorządowej:

1) przepisy dotyczące ustalania obwodów szkół podstawowych

Zdarza się, że gminy ustalają szkołom podstawowym obwody, które posiadają część wspólną lub są ze sobą tożsame. W przypadku nakładania się na siebie obwodów dwóch samodzielnych szkół nie jasne jest, który dyrektor szkoły jest odpowiedzialny za kontrolę obowiązku szkolnego. Ponadto, z praktyki wynika, że wspólny obwód dwóch szkół (np. publicznej szkoły gminnej i publicznej szkoły działającej na podstawie zezwolenia wydanego przez odpowiedni organ gminy) prowadzi do zaniechania działalności szkoły gminnej bez przeprowadzenia procedury likwidacyjnej opisanej w art. 89 ustawy prawo oświatowe. Utworzenie szkoły filialnej w miejsce szkoły samodzielnej i ustalenie obwodu szkoły filialnej (w praktyce dla klas objętych strukturą szkoły filialnej) tożsamego z obwodem szkoły macierzystej może prowadzić do likwidacji ww. szkoły filialnej z powodu braku lub niewielkiej liczby uczniów.

W związku z tym proponuje się dodanie w art. 39 ustawy - Prawo oświatowe nowego przepisu (ust. 5a) doprecyzowującego kwestię ustalania obwodów samorządowych i niesamorządowych szkół podstawowych, w tym szkół obejmującej strukturą organizacyjną część klas szkoły podstawowej oraz szkół filialnych. Zgodnie proponowanym przepisem obwód szkoły, w tym szkoły podstawowej obejmującej strukturą organizacyjną część klas szkoły podstawowej oraz szkoły filialnej, nie może posiadać części wspólnej z obwodem innej szkoły. Doprecyzowano również, że obwód szkoły podstawowej obejmującej strukturą organizacyjną część klas szkoły podstawowej lub szkoły filialnej posiada, w zakresie klas nieobjętych strukturą organizacyjną tej szkoły, część wspólną z obwodem innej szkoły. Przepisy nowego ustępu 5a, dodanego w art. 39 ustawy - Prawo oświatowe, wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. i będą miały zastosowanie do obwodów ustalanych, w uchwałach podejmowanych na podstawie przepisów art. 39 ust. 5, na okres od 1 września 2019 r.

Konieczność ustalenia sieci szkół podstawowych i ich obwodów, na okres od 1 września 2019 r., jest konsekwencją przepisów art. 210 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe, zgodnie z którymi rady gmin miały obowiązek ustalenia planu sieci szkół i obwodów szkół podstawowych na okres od 1 września 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. Ustalenie obwodów szkół podstawowych z uwzględnieniem powyższych zasad będzie, zgodnie z nowym brzmieniem art. 39 ust.8, podlegało opiniowaniu kuratora oświaty.

2) kwestie wykazywania w uchwałach podejmowanych na podstawie art. 39 ustawy Prawo oświatowe (uchwały w sprawie ustalenia planu sieci szkół podstawowych) innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych szkoły podstawowej

Zgodnie z ustawą Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (patrz. art. 206 i art. 210), rady gminy miały obowiązek wskazania, w podejmowanych do 31 marca 2017 r., w uchwałach w sprawie dostosowania sieci szkół do nowego ustroju szkolnego „innej lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych” w odniesieniu do szkół podstawowych (umieszczane w uchwałach ww. inne lokalizacji były lokalizacjami utworzonymi przez podjęciem tych uchwał lub w wyniku włączenia gimnazjów do szkół podstawowych na podstawie postanowień zawartych w tych uchwałach). Sieci szkół i obwodowy ustalone w uchwałach podejmowanych na podstawie art. 210 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe dotyczą okresu od 1 września 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. Oznacza to konieczności podjęcia uchwał na podstawie art. 39 ust. 5 ustawy Prawo oświatowe i ustalenie sieci szkół (obwodów) w okresie od 1 września 2019 r. (analogiczny obowiązek mają powiaty). Zgodnie z przepisami ustawy Prawo oświatowe (art. 39 ust. 6), rada gminy - podejmując uchwałę, o której mowa w art. 39 ust. 5 - dąży do tego, aby szkoły podstawowe były szkołami: o pełnej strukturze organizacyjnej i funkcjonującymi w jednym budynku lub jego bliskiej lokalizacji. Dążenie to podlega ocenie kuratora oświaty w ramach opiniowania ww. uchwały. W związku z powyższym proponuje się, (w dodawanym do art. 39 ustępie 6a), żeby konsekwentnie w stosunku do obecnie obowiązujących uchwał podjętych na podstawie art. 210 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe, rady gmin wskazywały w uchwale, o której mowa w art. 39 ust. 5, adresy siedzib szkół podstawowych oraz adresy ewentualnych innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, tak jak to miało miejsce w przypadku uchwały w sprawie dostosowania sieci szkół do nowego ustroju. Spełnienie tego warunku również będzie, zgodnie z nowym brzmieniem art. 39 ust. 8, podlegało opiniowaniu kuratora oświaty. Należy przy tym zaznaczyć, że w opinii Ministerstwa Edukacji Narodowej, w przypadku utworzenia innej lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w wyniku działań innych niż włączenie gimnazjum do szkoły innego typu na podstawie ww. art. 210, zastosowanie mają przepisy art. 89 ustawy - Prawo oświatowe. Nowe przepisy art. 39 ust. 6a wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. i będą miały zastosowanie do uchwał ustalających sieć na okres od 1 września 2019 r.

3) przepisy w zakresie trybu tworzenia zespołu szkół lub placówek albo szkół i placówek oraz włączenia szkoły lub placówki do istniejącego zespołu

Obowiązujące do 31 sierpnia 2017 r. przepisy art. 62 ust. 5 ustawy o systemie oświaty, a także obecnie obowiązujące przepisy art. 91 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe stanowią, że w przypadku wyłączenia szkół lub placówek z zespołu oraz rozwiązania zespołu nie mają zastosowania przepisy art. 89 (artykuł ten dotyczy procedury likwidacji i przekształcania szkół i placówek). W związku z tym pojawiają się wątpliwości w zakresie ewentualnego stosowania przepisów art. 89 do tworzenia zespołu szkół lub placówek albo szkół i placówek oraz włączenia szkoły lub placówki do istniejącego zespołu. Ponieważ art. 89 ustawy Prawo oświatowe dotyczy procedury likwidacji szkół i placówek, a nie zespołów, aby wyeliminować pojawiające się wątpliwości, proponuje się doprecyzowanie art. 91 ustawy Prawo oświatowe poprzez wskazanie, że artykuł 89 ustawy Prawo oświatowe nie ma zastosowania w przypadku tworzenia zespołu lub włączania do niego kolejnej szkoły lub placówki. Oznacza to, że przepisy art. 89 nie dotyczą również centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego tworzonych zgodnie z przepisami art. 93.

4) przepisy dotyczące zadań kuratora, jako organu wyższego stopnia, w rozumieniu przepisów ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego

Zgodnie z art. 51 ust. 4 lit. a ustawy Prawo oświatowe, kurator wykonuje zadania organu wyższego stopnia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego - w sprawach szkół publicznych, zakładanych i prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne, oraz szkół i placówek niepublicznych. Przepis ten w identycznym brzmieniu, wprowadzonym ustawą o zmianie ustawy o systemie oświaty z dnia 25 lipca 1998 r. (Dz.U. Nr 117, poz. 759) znajdował się dotychczas w ustawie o systemie oświaty. Wyliczenie znajdujące się art. 51 ust. 4 lit. a ustawy Prawo oświatowe nie obejmuje spraw placówek publicznych, co oznacza, że niekonsekwentnie, w sprawach tych placówek - zgodnie z art. 17 kpa - organem wyższego stopnia w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego są samorządowe kolegia odwoławcze. Proponuje się, uzupełnić wyliczenie znajdujące się w art. 51 ust. 4 lit. a tak, aby kurator był organem wyższego stopnia w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego - w sprawach szkół publicznych i placówek publicznych, zakładanych i prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne, oraz szkół i placówek niepublicznych.

5) przepisy w zakresie obowiązku publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących sieci szkół i przedszkoli

Obowiązujące do 31 sierpnia 2017 r. przepisy ustawy o systemie oświaty, jak i obecnie obowiązujące przepisy ustawy Prawo oświatowe stanowią, że uchwała rady gminy w sprawie planu sieci publicznych szkół podstawowych podlega ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Przepisy ustawowe nie zawierają analogicznej regulacji w zakresie publikacji uchwały rady gminy w sprawie ustalenia sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz uchwały rady powiatu w sprawie planu sieci szkół ponadpodstawowych i specjalnych. Na niejednolitość praktyki w zakresie publikacji

ww. uchwał, wynikającą z konstrukcji przepisów ustawowych, wskazała Najwyższa Izba Kontroli w Informacji z kontroli pt. Zapewnienie przez gminy opieki przedszkolnej nad dziećmi do lat trzech w województwie świętokrzyskim (znak: LKI.410.004.00.2016, nr ewid. 31/2016/P/16/069/LKI). W związku z powyższym, proponuje się jednoznaczne doprecyzowanie, że ww. uchwały podlegają publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Nowe regulacje nie będą miały zastosowania do uchwał podjętych przed wejściem w życie nowych przepisów, tj. przed 1 stycznia 2019 r.

6) potwierdzenie przekształcenia z mocy prawa szkół przekazanych na podstawie art. 5 ust. 5g ustawy o systemie oświaty lub art. 9 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe

Art. 261. ustawy przepisy wprowadzające ustawę prawo oświatowe stanowi, że szkoła publiczna, która została przekazana do prowadzenia osobie prawnej niebędącej jednostką samorządu terytorialnego lub osobie fizycznej na podstawie umowy, o której mowa w art. 5 ust. 5g ustawy o systemie oświaty podlega zmianom organizacyjnym zgodnie z przepisami ustawy wprowadzającej ustawę Prawo oświatowe. W terminie do dnia 10 sierpnia roku, w którym nastąpi przekształcenie z mocy prawa, dokonuje się odpowiedniego dostosowania umowy, na podstawie której przekazano prowadzenie szkoły. W związku z wątpliwościami zgłaszanymi przez podmioty stosujące przepisy art. 9 ustawy Prawo oświatowe proponuje się wprowadzenie regulacji, że w przypadku szkół przekazanych na podstawie art. 5 ust. 5g ustawy o systemie oświaty lub art. 9 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, uchwałą stwierdzającą przekształcenie szkoły z mocy prawa w związku ze zmianą ustroju szkolnego, podejmuje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego po zwrotnym przejęciu prowadzenia szkoły na podstawie przepisów art. 9 ust. 5 lub 6 ww. ustawy.

3.7. Przepisy dotyczące zadań, o których mowa w art. 107 ust. 6, 8 i 9 ustawy – Prawo oświatowe, realizowanych w stosunku do internatu

W ustawie – Prawo oświatowe dotychczas nie było określone, że zadania w stosunku do internatu, o których mowa w art. 107 ust. 6, 8 i 9, realizuje organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego, tj. wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, marszałek województwa. Nowelizacja ma charakter porządkowy, zmierza do jasnej interpretacji i określenia zadań i kompetencji organów prowadzących szkoły z internatami w stosunku do internatów.

3.8. Umożliwienie uczniom szkoły ponadpodstawowej realizującym indywidualny program lub tok nauki przystąpienia do egzaminu maturalnego przeprowadzanego (w okresie przejściowym) dla absolwentów klas ponadgimnazjalnych

Zaproponowana zmiana przepisów Art. 297a ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe, ma na celu umożliwienie uczniom zdolnym – absolwentom szkół ponadpodstawowych, których kształcenie realizowane jest w ramach indywidualnego toku nauki lub indywidualnego programu nauki, przystąpienia do egzaminu maturalnego w terminie wcześniejszym niż wyznaczony regularnym tokiem nauki realizowanym w szkole danego typu. Przepis należy do przepisów czasowych, będzie obowiązywał w okresie przejściowym w latach 2019- 2023.

Uczniowie realizujący nauczanie w szkole ponadpodstawowej w ramach indywidualnego toku nauki lub indywidualnego programu nauki często kończą szkołę wcześniej niż wynika to z toku nauki w danej szkole i stają się jej absolwentami. Zatem zasadnym jest umożliwienie przystąpienia tym uczniom do egzaminu maturalnego z wcześniejszymi rocznikami absolwentów tak, aby nie tracili możliwości kontynuowania nauki w szkole wyższej. W okresie przejściowym, ze względów organizacyjnych, uczniowie realizujący indywidualny program lub tok nauki będą mieli możliwość przystąpienia do egzaminu maturalnego, do którego przystępują uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, ponieważ pierwszy egzamin maturalny, dla absolwentów szkół ponadpodstawowych będzie organizowany w roku 2023 – dla absolwentów czteroletniego liceum, a dla absolwentów pięcioletniego technikum oraz branżowej szkoły II stopnia, którzy ukończyli kształcenie w branżowej szkole I stopnia, jako absolwenci ośmioletniej szkoły podstawowej, w roku 2024. Indywidualny tryb, w jakim uczą się ww. uczniowie, zapewni im właściwe przygotowanie do egzaminu maturalnego, jeżeli będą chcieli skorzystać z przysługującego im prawa przyznanego na podstawie wprowadzanego przepisu.

Uczniowie realizujący indywidualny program lub tok nauki w szkole ponadpodstawowej, którzy skorzystają w okresie przejściowym z możliwości wcześniejszego przystąpienia do egzaminu maturalnego, przystępują do niego zgodnie z przepisami zawartymi w rozdziale 3b ustawy o systemie oświaty dotyczącymi egzaminu maturalnego przeprowadzanego dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

3.9. Zasady dokonywania opłaty za egzamin maturalny zawartych w art. 44zzq ustawy o systemie oświaty

W myśl art. 44zzq ustawy o systemie oświaty absolwent, który po raz trzeci i kolejny przystępuje do egzaminu maturalnego z tego samego przedmiotu obowiązkowego lub tego samego przedmiotu dodatkowego, lub do tego samego przedmiotu dodatkowego, który w poprzednich latach zgłaszał w deklaracji przystąpienia do egzaminu maturalnego, ale nie przystąpił do tego egzaminu, musi wnieść opłatę za każdy egzamin, do którego chce przystąpić. Opłatę – w wysokości 50 zł za każdy egzamin – należy wnieść w terminie od dnia 1 stycznia do dnia 7 lutego roku kalendarzowego, w którym absolwent będzie przystępował do egzaminu maturalnego, na rachunek bankowy właściwej terytorialnie okręgowej komisji egzaminacyjnej. Niewniesienie we wskazanym terminie opłaty za egzamin maturalny skutkuje brakiem możliwości przystąpienia do tego egzaminu. Zważywszy na fakt, że absolwent ma czas do 7 lutego, aby podjąć ostateczną decyzję o przystąpieniu do egzaminu maturalnego, konieczne jest wydłużenie terminu na wniesienie przez niego opłaty.

W proponowanej zmianie w art. 44zzq ust. 3 ustala się nowy termin, do którego absolwent jest zobowiązany dokonać wpłaty za egzamin maturalny – do 7 marca roku szkolnego, w którym absolwent będzie przystępował do egzaminu. W tej sytuacji okręgowe komisje egzaminacyjne będą mogły również dokonać weryfikacji złożonych deklaracji i ewentualnie dodatkowo poinformować zdającego (za pośrednictwem dyrektora szkoły) o konieczności wniesienia opłaty. Ponadto proponuje się dodanie nowego przepisu (dodany ust. 3a), dającego możliwość przyjęcia opłaty za egzamin maturalny po terminie wskazanym w ust. 3 (po 7 marca). W przypadku udokumentowanego przez absolwenta zdarzenia zdrowotnego lub

losowego, który uniemożliwił mu dotrzymanie terminu wpłaty wskazanego w ust. 3, dyrektor okręgowej komisji egzaminacyjnej, po uzgodnieniu z dyrektorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, będzie mógł przyjąć opłatę za egzamin maturalny, jednak nie później niż do 31 marca roku szkolnego, w którym przeprowadzany jest egzamin.

Wprowadzenie proponowanych zmian może mieć istotny wpływ na zmniejszenie liczby osób, które nie mogą przystąpić do egzaminu maturalnego, ze względu na niewniesienie stosownej wpłaty.

Proponuje się, aby ta zmiana obowiązywała od dnia 1 stycznia 2019 r.

3.10. Przepisy ustawy o systemie oświaty w zakresie delegacji odnoszącej się do świadectw i innych druków szkolnych

Delegacja zawarta w art. 11 ustawy została rozbudowana zgodnie z uwagami Rządowego Centrum Legislacji o kwestie dotyczące warunków i trybu dokonywania zmiany imienia (imion) lub nazwiska na świadectwie, dyplomie, zaświadczeniu i dokumentacji przebiegu nauczania prowadzonej przez szkołę, warunków i trybu poświadczania zgodności kopii z oryginałem świadectwa, zaświadczenia lub innego druku szkolnego oraz zakresu danych i informacji zamieszczanych we wzorach świadectw, certyfikatów, zaświadczeń, aneksów, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych.

3.11. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela (art. 6 projektu niniejszego projektu ustawy), będącego konsekwencją wcześniejszych zmian tej ustawy lub wynikającego z konieczności uzupełnienia obowiązujących przepisów:

1) określenie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli przedszkoli pracujących z grupami obejmującymi dzieci 6-letnie oraz dzieci młodsze (art. 42 ust. 7 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela)

W ustawie – Karta Nauczyciela w art. 42 ust. 3 w tabeli w lp. 1 i 2 określony jest tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli przedszkoli i innych placówek przedszkolnych. Wymiar ten uzależniony został od wieku dzieci, z którymi pracuje nauczyciel i tak w przypadku nauczycieli przedszkoli i innych placówek przedszkolnych pracujących z grupami dzieci 6-letnich wynosi on 22 godziny tygodniowo, zaś z grupami dzieci młodszych niż 6-letnie – 25 godzin tygodniowo.

W praktyce w przedszkolach i innych placówkach przedszkolnych tworzone są również grupy obejmujące zarówno dzieci 6-letnie jak i dzieci młodsze. Wątpliwości budzi wówczas, jaki tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych powinien realizować nauczyciel. Kwestia ta była dotychczas w różny sposób rozwiązywana przez poszczególne organy prowadzące. Dlatego też zachodzi potrzeba jej uregulowania na poziomie ustawy. Proponuje się przyznanie organowi prowadzącemu przedszkole kompetencji do określania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli pracujących z grupami obejmującymi dzieci 6-letnie i dzieci młodsze, z zastrzeżeniem jednakże, że określony przez ten organ wymiar nie może przekroczyć 25 godzin tygodniowo. Takie rozwiązanie pozwoli organom prowadzącym na zachowanie status quo w przypadkach, w których ww. nauczyciele realizowali „pensum” w wymiarze

wyższym niż 22 godziny. „Pensum” tych nauczycieli, tak jak dotychczas, nie będzie jednak mogło być wyższe niż 25 godzin tygodniowo.

2) zmiana wymogu posiadania wyróżniającej oceny pracy na ocenę bardzo dobrą, w przypadku ubiegania się przez dyrektora szkoły o stopień nauczyciela dyplomowanego (art. 9e ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela)

Zgodnie z przepisem art. 9e ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 września 2018 r. dyrektor szkoły posiadający na tym stanowisku nieprzerwany okres pracy wynoszący, co najmniej 3 lata, a w przypadku nauczyciela posiadającego, co najmniej stopień naukowy doktora co najmniej 2 lata, oraz legitymujący się wyróżniającą oceną pracy może złożyć wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego po upływie 5 lat od dnia nadania stopnia nauczyciela mianowanego, a w przypadku nauczyciela posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora po upływie 4 lat.

Z dniem 1 września 2018 r. wchodzi w życie przepisy, które rozszerzają skalę oceny pracy nauczycieli z trzystopniowej na czterestopniową. Nową oceną będzie ocena bardzo dobra. Tym samym wyróżniająca ocena pracy stanie się oceną przyznawaną wyłącznie nauczycielom szczególnie wyróżniającym się, jakością swojej pracy. Zasadne zatem jest, aby jednym z wymogów złożenia przez dyrektora szkoły wniosku o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego było posiadanie co najmniej bardzo dobrej oceny pracy.

W zakresie awansu zawodowego nauczycieli skorygowane zostało również odesłanie zawarte w art. 9g ust. 6 pkt 6 ustawy – Karta Nauczyciela.

3) doprecyzowanie kwestii ustalania oceny pracy dyrektora szkoły, nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły, oraz nauczyciela pełniącego w zastępstwie obowiązki dyrektora szkoły przez okres co najmniej 6 miesięcy (art. 6a ust. 7b ustawy – Karta Nauczyciela)

W myśl art. 6a ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela, oceny pracy dyrektora szkoły, nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora szkoły oraz nauczyciela pełniącego w zastępstwie obowiązki dyrektora szkoły przez okres co najmniej 6 miesięcy dokonuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, a w przypadku gdy organ prowadzący szkołę jest jednocześnie organem sprawującym nadzór pedagogiczny - oceny dokonuje ten organ. W przypadku placówek doskonalenia nauczycieli oceny pracy dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli, nauczyciela, któremu czasowo powierzono pełnienie obowiązków dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli, oraz nauczyciela pełniącego w zastępstwie obowiązki dyrektora placówki doskonalenia nauczycieli przez okres co najmniej 6 miesięcy dokonuje kurator oświaty w porozumieniu z organem prowadzącym placówkę.

W związku z napływającymi informacjami dotyczącymi pojawiających się problemów w zakresie uzyskania porozumienia co do ustalenia oceny pracy dyrektora szkoły, proponuje się wprowadzenie dodatkowej regulacji, zgodnie z którą w przypadku gdy organ sprawujący nadzór pedagogiczny, a w przypadku placówek doskonalenia nauczycieli – kurator oświaty,

nie uzyska porozumienia w sprawie oceny pracy nauczycieli, o których mowa powyżej, w terminie 30 dni od dnia przedstawienia projektu oceny, rozstrzygnięcie w tej sprawie podejmie odpowiednio organ sprawujący nadzór pedagogiczny albo kurator oświaty, po uprzednim rozpatrzeniu stanowiska organu prowadzącego szkołę albo placówkę doskonalenia nauczycieli w tym zakresie.

4) doprecyzowanie kwestii dotyczącej prawa do urlopu wypoczynkowego w wymiarze proporcjonalnym do przepracowanego okresu (art. 64 ustawy – Karta Nauczyciela po ust. 5a dodaje się ust. 5b)

W związku z napływającymi informacjami dotyczącymi pojawiających się problemów w zakresie ustalenia wymiaru urlopu wypoczynkowego dla dyrektora i wicedyrektora szkoły oraz nauczyciela pełniącego inne stanowisko kierownicze w szkole, a także nauczyciela, który przez okres co najmniej 10 miesięcy pełni obowiązki kierownicze w zastępstwie nauczyciela, któremu powierzono stanowisko kierownicze w przypadku nawiązania lub ustania stosunku pracy w trakcie roku kalendarzowego proponuje się doprecyzowanie, że prawo do urlopu wypoczynkowego przysługuje w wymiarze proporcjonalnym do okresu przepracowanego.

5) kwestie dotyczące ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy (art. 66 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela)

W związku z odrębnym uregulowaniem kwestii urlopu wypoczynkowego dyrektora i wicedyrektora szkoły, nauczyciela pełniącego inne stanowisko kierownicze w szkole oraz nauczyciela, który przez okres co najmniej 10 miesięcy pełni obowiązki kierownicze w zastępstwie nauczyciela, któremu powierzono stanowisko kierownicze, uzupełnienia wymaga przepis art. 66 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela regulujący kwestię ekwiwalentu pieniężnego za okres niewykorzystanego urlopu. Zmiana ta ma charakter porządkujący.

6) doprecyzowanie kwestii dotyczącej terminu wydania przez dyrektora szkoły skierowania na badania lekarskie przeprowadzane przez uprawnionego lekarza (art. 73 ust. 10a ustawy – Karta Nauczyciela)

Zgodnie z art. 73 ust. 10a ustawy – Karta Nauczyciela, dyrektor szkoły na pisemny wniosek nauczyciela o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia wydaje skierowanie na badanie lekarskie przeprowadzane przez lekarza „medycyny pracy”. Przepis nie przewiduje terminu, w jakim powinno zostać wydane skierowanie na badania co może powodować przewlekłość działań dyrektora szkoły. Proponuje się dookreślenie, że skierowanie wydawane jest na pisemny wniosek nauczyciela w terminie nie dłuższym niż 7 dni roboczych.

7) wskazanie środków, z których można finansować również koszty obniżenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych nauczycielom, którym powierzono zadania doradcy metodycznego przed dniem 1 stycznia 2019 r. do końca okresu, na który zostały powierzone

W art. 125 niniejszego projektu ustawy zawarto przepis, zgodnie z którym, ze środków, o których mowa w art. 70a ust. 4, ustawy – Karta Nauczyciela, można finansować również koszty obniżenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych nauczycielom, którym powierzono zadania doradcy metodycznego przed dniem 1 stycznia 2019 r. do końca okresu, na który zostały powierzone.

Przepisami art. 76 pkt 33 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. poz. 2203) wprowadzono zmianę w art. 70a ustawy – Karta Nauczyciela, która zacznie obowiązywać od 1 stycznia 2019 r.

Kompetencje dotyczące organizacji doradztwa metodycznego przekazano wojewodom. Wojewodowie będą udzielali dotacji jednostkom samorządu terytorialnego prowadzącym placówki doskonalenia nauczycieli zatrudniające doradców metodycznych na sfinansowanie wynagrodzenia tych nauczycieli z tytułu powierzenia zadań doradcy.

Zadania doradcy metodycznego są powierzane na 3 lata. Wynagrodzenia doradców metodycznych, którym obecnie powierzono zadania i zatrudniono na podstawie dodatkowych umów o pracę w placówce doskonalenia nauczycieli będą mogły być sfinansowane na podstawie ww. przepisów (42,36 etatu).

Natomiast dla doradców metodycznych, którzy realizują zadania w ramach zniżki godzin (318,63 etatu) należało wprowadzić przepis przejściowy umożliwiający po 1 stycznia 2019 r. - do czasu wygaśnięcia powierzenia – realizowanie zadań doradcy metodycznego i ich finansowanie ze środków wyodrębnianych w budżecie wojewodów.

3.12. Rezygnacja z odrębnych regulacji dotyczących warunków doskonalenia nauczycieli za granicą (uchylenie art. 70b ustawy – Karta nauczyciela)

Art. 70b ustawy – Karta Nauczyciela stanowił, że doskonalenie nauczycieli może odbywać się za granicą, na podstawie umów międzynarodowych, porozumień o współpracy bezpośredniej zawieranych przez szkoły, organy prowadzące szkoły, jednostki samorządu terytorialnego, organy administracji rządowej i placówki doskonalenia, programów edukacyjnych Unii Europejskiej lub na zaproszenie podmiotów zagranicznych. Uprawnia także ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania rozporządzenia określającego warunki kierowania za granicę nauczycieli w celu doskonalenia, uwzględniając w szczególności: możliwość udzielania nauczycielom pozostającym w zatrudnieniu urlopu szkoleniowego lub bezpłatnego oraz okres, na jaki udziela się tych urlopów, a także zasady obliczania wysokości wynagrodzenia za okres urlopu szkoleniowego, możliwość przyznania świadczeń na rzecz rodzin, organy uprawnione do przyznawania świadczeń oraz udzielania urlopów, warunki zaliczania okresu doskonalenia za granicą do okresu zatrudnienia w kraju, warunki odwoływania nauczycieli skierowanych za granicę oraz warunki zwrotu wypłaconych im świadczeń.

Możliwość doskonalenia zawodowego nauczycieli za granicą nie wymaga odrębnej regulacji, wynika bowiem z ogólnie przyjętych warunków doskonalenia nauczycieli - niezależnie od tego czy realizowane jest w kraju czy za granicą - określonych w art. 70a ustawy – Karta Nauczyciela oraz następujących rozporządzeniach:

- rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych województw, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania

oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków (Dz.U. Nr 46. poz. 430 i z 20165 r. poz. 1973),

- rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania nauczycielom urlopów dla dalszego kształcenia się, dla celów naukowych, artystycznych, oświatowych i z innych ważnych przyczyn oraz ulg i świadczeń związanych z tym kształceniem, a także organów uprawnionych do ich udzielania (Dz.U. z 2001 r. nr 1 poz. 5).

3.13. Przepisy ustawy o finansowaniu zadań oświatowych (art. 44 niniejszego projektu ustawy) dotyczące ustalania wysokości i wykorzystania dotacji przekazywanych niesamorządowym szkołom i placówkom z budżetów jednostek samorządu terytorialnego - art. 44 niniejszego projektu ustawy:

1) przepisy dotyczące ustalania kwoty dotacji dla szkół publicznych, w których realizowany jest obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, poprzez wyłączenie ze wzoru określającego wskaźnik zwiększający, szkół, w których nie jest realizowany obowiązek szkolny

Obecnie obowiązujący przepis art. 25 ust. 1 ustawy określa kwotę dotacji na ucznia publicznej szkoły, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, niebędącej szkołą specjalną, w wysokości stanowiącej iloczyn kwoty przewidzianej w części oświatowej subwencji ogólnej na takiego ucznia i wskaźnika zwiększającego określonego w art. 14 ust. 1 ustawy. Obecnie do wyliczenia ww. wskaźnika należy brać wydatki bieżące jednostek samorządu terytorialnego poniesione na wszystkie szkoły danego typu prowadzone przez daną jednostkę samorządu terytorialnego, w tym szkoły, w których nie jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki i które z reguły ponoszą mniejsze wydatki bieżące niż szkoły, w których jest realizowany obowiązek nauki lub obowiązek szkolny. Dotychczasowe rozwiązanie nie jest korzystne dla dotowanych publicznych szkół podstawowych i liceów ogólnokształcących, dla dzieci i młodzieży.

W związku z powyższym proponuje się, aby ustalając wskaźnik zwiększający, o którym mowa w art. 14 ust.1 ustawy, dla ww. szkół nie uwzględniać wydatków bieżących ponoszonych przez szkoły danego typu, w których nie jest realizowany obowiązek szkolny (dotyczy to w rzeczywistości przede wszystkim liceów ogólnokształcących). Wskaźnik zwiększający służy do określenia kwoty, którą dana jednostka samorządu terytorialnego musi przekazać w dotacji ponad część oświatową subwencji ogólnej przewidzianą dla danej jednostki samorządu terytorialnego na danego ucznia. Ważnym jest zatem, aby wskaźnik ten nie był obniżany poprzez uwzględnienie w jego wyliczeniu szkół dotowanych, na podstawie odrębnego przepisu, jedynie w wysokości równej kwocie przewidzianej w części oświatowej subwencji ogólnej. Zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 33 pkt 3 projektu ustawy, nowe regulacje wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

2) uszczegółowienie art. 35 ust. 1, w zakresie przepisów dotyczących ograniczenia kwoty środków z dotacji, wypłacanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego, przeznaczonych na wynagrodzenia osób zatrudnionych w szkołach i

placówkach publicznych i niepublicznych prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne

Z uwagi na fakt, że wprowadzony w ustawie o finansowaniu zadań oświatowych przepis art. 35 ust. 1 lit. a budzi wątpliwości interpretacyjne w ustawie zaprojektowano niezbędne doprecyzowania, które wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2020 r. (patrz art. 133 pkt 5 projektu ustawy). Proponuje się, aby limit środków pochodzących z dotacji, które można przeznaczyć na wynagrodzenia (uwzględniając pochodne wynagrodzenia, premie, nagrody i wszystkie dodatkowe wypłaty) zarówno w szkole lub placówce publicznej, jak i niepublicznej, prowadzonej przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną określić w ujęciu rocznym (w wysokości do 12-krotnego wynagrodzenia nauczyciela dyplomowanego, o którym mowa w art. 30 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2017 r., poz. 1189) . Ponadto limit ten dotyczyć będzie maksymalnego wymiaru czasu pracy, o którym mowa w art. 129 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks Pracy (Dz. U. z 2018 r., poz. 108 z późn. zm.). Oznaczać to będzie konieczność wyznaczania kwoty wynikającej limitów określonych w ustawie, proporcjonalnej do ww. wymiaru czasu pracy i do okresu zatrudnienia pracownika w danym roku budżetowym.

3) zmiana sposobu dotowania publicznych szkół ponadpodstawowych prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe

Niesamorządowe, ponadpodstawowe szkoły publiczne z definicji są szkołami, które nie pobierają opłat za naukę. Konstrukcja dotychczasowych przepisów art. 31 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych pozwala na otrzymanie dotacji, z budżetu powiatu na słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych, po zdaniu przez nich egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zakresie danej kwalifikacji. W związku z tym, niesamorządowym, ponadpodstawowym szkołom publicznym trudno było zgromadzić środki niezbędne do uruchomienia kwalifikacyjnego kursu zawodowego. Aby wspomóc szkoły w powyższym zakresie, proponuje się zmianę sposobu dotowania niesamorządowych, publicznych szkół ponadpodstawowych prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe. Szkoły te będą otrzymywać część dotychczasowej dotacji w transzach miesięcznych na słuchaczy uczestniczących w kursie, a drugą część po zdaniu przez nich egzaminu zawodowego w zakresie danej kwalifikacji (projektowany art. 31a). Niepubliczne szkoły ponadpodstawowe prowadzące kwalifikacyjne kursy zawodowe, będą dotowane na dotychczasowych zasadach tzn. dotacja będzie wypłacana jednorazowo na słuchaczy, którzy zdali egzamin zawodowy w zakresie danej kwalifikacji.

W związku z ww. zaproponowaną zmianą, środki na słuchaczy ww. kursów, otrzymane w ramach dotacji wypłacanej miesięcznie, będą podlegać analogicznym zasadom jak środki dotacji wypłacane na uczniów dotowanych szkół publicznych:

- dotacje będą przekazywane na rachunek bankowy szkoły w tyłu częściach ile miesięcy trwa dany kwalifikacyjny kurs zawodowy, w wysokości odpowiadającej liczbie słuchaczy takiego kursu w danym miesiącu (art. 34 ustawy zmienianej w art. 44 niniejszej ustawy),

- dotacje będą przeznaczane na wydatki wymienione art. 35 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 44 i rozliczne na zasadach dotychczas dotyczących innych dotacji wypłacanych w częściach miesięcznych,
- kwota dotacji dla publicznych szkół ponadpodstawowych prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe ulegać będzie także aktualizacji na podstawie art. 43 i art. 45 ustawy zmienianej w art. 44 niniejszej ustawy.

W efekcie zaproponowanych zmian wprowadzono nowe brzmienie art. 33 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, który określa warunki, jakie muszą być spełnione, aby organ dotujący był zobowiązany do wypłaty dotacji. Przepisy te łączą ww. warunki określone dla szkół ponadpodstawowych prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe z warunkami określonymi dla szkół i placówek w dotychczasowym brzmieniu art. 33. Zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 133 pkt 3 projektu ustawy, nowe regulacje wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

Słuchacze kwalifikacyjnych kursów zawodowych rozpoczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie zmienionego art. 31 i nowego 31a ustawy o finansowaniu zadań oświatowych będą dotowani na dotychczasowych zasadach.

4) *dotowanie branżowych szkół II stopnia*

Zgodnie ze zmienianą ustawą – Prawo oświatowe, branżowa szkoła II stopnia nie jest szkołą dla dorosłych i nie jest szkołą, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki. Dotowanie tych szkół będzie odbywało się na zasadach ustalonych dla takich szkół (art. 25 ust. 3, 4 i 5 ustawy zmienianej w art. 44 projektu ustawy – w przypadku szkół publicznych oraz art. 26 ust. 2 i 5 ustawy zmienianej w art. 44 projektu ustawy – w przypadku szkół niepublicznych). Dotacja na słuchacza branżowej szkoły II stopnia będzie obejmowała zarówno realizację obowiązkowych zajęć kształcenia ogólnego, jak i zajęć kształcenia zawodowego realizowanych w formie kwalifikacyjnego kursu zawodowego. W przypadku niepublicznych branżowych szkół II stopnia zachowany został warunek uczestnictwa w co najmniej 50% zajęć obowiązkowych, przy czym warunek ten stosuje się łącznie do zajęć ogólnokształcących i zajęć prowadzonych podczas trwania kwalifikacyjnych kursów zawodowych, w ramach których branżowe szkoły II stopnia będą przygotowywać uczniów do zawodu.

W wyniku proponowanej zmiany dookreślenia uległy też art. 25 ust. 5 i 6 oraz art. 26 ust. 5 i 6, w zakresie dotowania „za efekt kształcenia”, czyli dotowania za uzyskanie przez słuchacza branżowej szkoły II stopnia świadectwa dojrzałości lub certyfikatu kwalifikacji zawodowej w kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie nauczonym w branżowej szkole II stopnia.

W stosunku do nowoutworzonych publicznych branżowych szkół II stopnia specjalnych do dotacji udzielanych na rok 2019 i 2020 proponuje się przyjąć wskaźnik zwiększający, o którym mowa w art. 14 ust. 2, w wysokości ustalonej przez daną jednostkę samorządu terytorialnego dla dotowanych techników specjalnych.

Ponadto, branżowe szkoły II stopnia kształcące w formie dziennej, w których zorganizowano internat, niezależnie od dotacji udzielanych na podstawie przepisów art. 25 i art. 26 ustawy

o finansowaniu zadań oświatowych będą mogły otrzymywać dodatkową dotację z budżetu powiatu, z racji prowadzenia internatu, na zasadach i w wysokości ustalonej przez radę powiatu.

5) przepisy dotyczące wyboru szkoły lub placówki wychowania przedszkolnego, która będzie otrzymywać dotację, w przypadku, gdy ten sam uczeń uczęszcza do dwóch szkół lub placówek

Proponuje się, dodanie kolejnych ustępów w art. 24 oraz art. 27 ustawy zmienianej w art. 44 projektu ustawy. Nowe przepisy wskażą, że w przypadku, gdy uczeń został wpisany do ksiąg uczniów w dwóch (lub więcej) szkołach lub placówkach wychowania przedszkolnego w tym samym terminie, a zastosowanie opisanej w ustawie procedury nie wyłoni szkoły lub placówki wychowania przedszkolnego, która ma otrzymywać dotację, wyboru placówki wychowania przedszkolnego lub szkoły, która otrzyma dotację dokona właściwa jednostka samorządu terytorialnego. Zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 133 pkt 3 projektu ustawy, nowe regulacje wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

6) doprecyzowanie definicji zajęć obowiązkowych, w których zobowiązany jest uczestniczyć uczeń lub słuchacz, przywołanych w art. 26 ust. 2, art. 34 ust. 3 i art. 41 ust. 2 ustawy

Zgodnie z § 23 ust. 1 pkt 3 i ust. 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, dyrektor szkoły policealnej dla dorosłych zwalnia słuchacza z obowiązku realizacji zajęć edukacyjnych "podstawy przedsiębiorczości", jeżeli przedłoży on świadectwo ukończenia szkoły dającej wykształcenie średnie, potwierdzające zrealizowanie tych zajęć.

W związku z powyższym proponuje się doprecyzowanie przepisów art. 26 ust. 2, art. 34 ust. 3 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych tak, aby do zajęć obowiązkowych, w których zobowiązany jest uczestniczyć uczeń lub słuchacz nie były wliczane zajęcia, z których uczeń został zwolniony na podstawie odrębnych przepisów. Zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 133 pkt 3 projektu ustawy, nowe regulacje wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

7) doprecyzowanie w art. 2 definicji organu rejestrującego, który jest w myśl przepisów ustawy jest podmiotem zobowiązanym do udzielania dotacji

Doprecyzowanie jest niezbędne w związku z wątpliwościami interpretacyjnymi dotyczącymi podstawy prawnej dotowania szkół publicznych przekazanych do prowadzenia osobie prawnej niebędącej JST lub osobie fizycznej na mocy art. 5 ust. 5g ustawy o systemie oświaty lub art. 9 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe. Przepisy art. 34 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 44 projektu ustawy mówią, że publiczne przedszkole lub szkoła przekazana do prowadzenia osobie prawnej niebędącej jednostką samorządu terytorialnego oraz osobie fizycznej na podstawie umowy, o której mowa w art. 9 ust. 1 ustawy - Prawo oświatowe, otrzymuje dotacje, o których mowa odpowiednio w art. 15, art. 16 ust. 1 i 3, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1, art. 25 ust. 1-5 i 8 oraz art. 30, a także dodawany art. 31a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 44 projektu ustawy, od dnia przekazania tego przedszkola lub szkoły. Niemniej jednak wskazując m.in. w art. 25 ust. 1 ustawy na organ zobowiązany do dotowania szkoły

publicznej niesamorządowej, jako organ rejestrujący należy również dookreślić, że przez organ rejestrujący należy rozumieć także jednostkę samorządu terytorialnego, która przekazała osobie prawnej niebędącej jednostką samorządu terytorialnego lub osobie fizycznej prowadzenie szkoły, przedszkola lub placówki w drodze umowy określonej w art. 5 ust. 5g ustawy o systemie oświaty lub na podstawie umowy, o której mowa w art. 9 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe (w tym przypadku przekazanie dotyczy szkoły lub przedszkola). Zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 133 pkt 3 projektu ustawy, nowe regulacje wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

8) *uspójnienie brzmienia art. 51 ust. 9 ustawy innymi przepisami ustawowymi*

Niezbędne jest uspójnienie art. 51 ust. 9 ustawy z pozostałymi przepisami ustawowymi. Należy w wyżej przywołanym przepisie sformułowanie „ucznia w wieku do lat 5” zastąpić sformułowaniem „ucznia objętego wychowaniem przedszkolnym do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończy 6 lat”.

9) *doprecyzowanie przepisów art. 33 ustawy w nowym brzmieniu w zakresie dotyczącym wniosku o udzielenie zezwolenia na założenie szkoły lub placówki publicznej*

Zaproponowane zmiany mają charakter porządkujący oraz pozwolą na uzyskanie dotacji w przypadku, gdy wniosek o udzielenie zezwolenia na założenie publicznej szkoły lub placówki zostanie złożony w terminie ustawowym (tj. do 30 września roku poprzedzającego rok, w którym ma nastąpić uruchomienie szkoły lub placówki), a jednostka samorządu terytorialnego nie wydała zezwolenia do ww. 30 września. Zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 133 pkt 3 projektu ustawy, nowe regulacje wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

10) *doprecyzowanie przepisów art. 8 ust. 2 pkt 3 w zakresie środków przeznaczonych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego na kształcenie specjalne i organizację zajęć rewalidacyjno-wychowawczych*

Doprecyzowanie polega na dookreśleniu, że przepis dotyczy oddziałów specjalnych w szkołach niebędących szkołami specjalnymi, oddziałów integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych, a także szkół integracyjnych. Zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 133 pkt 3 projektu ustawy, nowe regulacje wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

11) *zmiana przepisu dotyczącego sposobu wyliczania wskaźnika zwiększającego*

Zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, do wyliczenia wskaźnika zwiększającego nie należy w zakresie kwoty przewidzianej w części oświatowej subwencji ogólnej wliczać środków otrzymanych z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej. Proponowana zmiana tego przepisu, pozwalając na wliczanie tych środków do kwoty przewidzianej w części oświatowej subwencji ogólnej, pozwoli na urealnienie wskaźnika zwiększającego poprzez wyliczenie stosunku wydatków bieżących danej jednostki samorządu terytorialnego na dany typ szkoły (które zawierają wydatki środków, których źródłem jest rezerwa części oświatowej subwencji ogólnej) do kwoty przewidzianej w części oświatowej subwencji ogólnej dla danej jednostki samorządu terytorialnego. Zgodnie

z postanowieniami zawartymi w art. 133 pkt 3 projektu ustawy, nowe regulacje wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

3.14. Przepisy ustawy w zakresie systemu informacji oświatowej (SIO) – art. 32 niniejszego projektu ustawy

W ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2159 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o SIO, wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uszczegóławia się zakres danych gromadzonych w bazie danych systemu informacji oświatowej (SIO), dotyczących liczby uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną, o dane dotyczące ilu z tych uczniów posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – gromadzenie tych danych ma na celu ewentualne objęcie zwiększonym finansowaniem także tych uczniów, którzy korzystają z takiej pomocy, a nie posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Uszczegóławia się również dane dotyczące liczby uczniów uczestniczących w zajęciach wychowania do życia w rodzinie – dane te będą gromadzone według klas, do których uczniowie uczęszczają oraz według płci. Ponadto, rozszerza się zakres gromadzonych danych o liczbę uczniów korzystających ze świetlicy szkolnej, według klas, do których uczniowie uczęszczają. Zmiany mają na celu zapewnienie użytecznych danych oświatowych;
- 2) w zbiorze danych szkół i placówek oświatowych zmienia się sposób gromadzenia danych dziedzinowych dotyczących powierzchni gruntów, obiektów budowlanych oraz pomieszczeń szkoły i placówki oświatowej, o których mowa w art. 8 pkt 1 lit a i b ustawy o SIO. Ponadto, w odniesieniu do danych dziedzinowych ucznia obejmujących informacje o spełnianiu przez ucznia obowiązku szkolnego w szkole obwodowej, o których mowa w art. 14 pkt 32 ustawy o SIO, również zostaje zmieniony termin przekazywania tej informacji do bazy danych SIO. Dotychczas powyższe dane były przekazywane w ciągu 7 dni od dnia zmiany w stanie faktycznym. Po zmianie, w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych dziedzinowych gromadzonych w systemie informacji oświatowej oraz terminów przekazywania niektórych danych do bazy danych systemu informacji oświatowej (Dz. U. poz. 1653 z późn. zm.) zostaną określone terminy, zgodnie z którymi, dane te będą przekazywane do bazy danych SIO przez podmioty do tego zobowiązane. Zmiana terminów ma na celu poprawienie jakości oraz przejrzystości przekazywania tychże danych;
- 3) wprowadza się możliwość przekazywania do bazy danych SIO aktualnych danych dotyczących imienia i nazwiska dyrektora szkoły, placówki oświatowej lub zespołu szkół i placówek oświatowych, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 26 i ust. 1a pkt 6 ustawy o SIO, również przez dyrektora szkoły, placówki oświatowej lub zespołu szkół i placówek oświatowych. Dotychczas, dane te były przekazywane jedynie przez jednostki samorządu terytorialnego. Zmiana ma na celu usprawnienie przekazywania tej informacji do SIO;

- 4) uchyła się art. 45 i art. 48 ustawy o SIO, w związku z art. 16 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), zgodnie z którym osoba, której dane dotyczą, ma m.in. prawo żądania od administratora niezwłocznego sprostowania dotyczących jej danych osobowych, które są nieprawidłowe;
- 5) rozszerza się zakres danych, które mogą być pozyskiwane z bazy danych SIO przez okręgowe komisje egzaminacyjne w związku z organizacją egzaminów;
- 6) w ramach procedury przyznawania danych dostępowych do bazy danych SIO, wprowadza się możliwość przyznawania danych dostępowych oraz zablokowania dostępu do bazy danych SIO, w danej jednostce, przez upoważnionego na piśmie, przez kierownika podmiotu zobowiązanego do przekazywania danych do bazy danych SIO, pracownika tej jednostki. Innymi słowy, upoważniony pisemnie przez kierownika jednostki do przyznawania danych dostępowych do bazy danych SIO pracownik, będzie mógł, pod warunkiem, że sam będzie miał przyznane dane dostępowe, przyznawać dane dostępowe lub zablokować dostęp do bazy danych SIO innym pracownikom upoważnionym przez kierownika podmiotu do dostępu do bazy danych SIO. Zmiana ułatwi oraz usprawni proces przyznawania danych dostępowych oraz blokowania dostępu do bazy danych SIO w danej jednostce;
- 7) w art. 71 ustawy o SIO zostaje dodany ust. 3a mówiący o tym, że w przypadku uwierzytelnienia wniosku o przyznanie danych dostępowych do bazy danych SIO przy użyciu kwalifikowanego podpisu elektronicznego albo podpisu potwierdzonego profilem zaufanym ePUAP nie jest wymagane we wniosku drugie imię osoby, której mają być przyznane dane dostępowe. Zmiana ma charakter techniczny i związana jest z tym, że drugie imię nie jest daną wymaganą podczas rejestracji w Profilu Zaufanym;
- 8) pozostałe zmiany mają charakter dostosowujący przepisy ustawy o SIO do zmian wprowadzanych w kształceniu zawodowym. W szczególności, w związku z wprowadzeniem egzaminu zawodowego zastępującego egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie, do czasu zakończenia przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, tj. do dnia 31 sierpnia 2028 roku, w bazie danych SIO będą gromadzone dane o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie. Ponadto, w związku z zastąpieniem świadectwa potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie po zdaniu egzaminu eksternistycznego potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie certyfikatem kwalifikacji zawodowej po zdaniu egzaminu eksternistycznego zawodowego oraz dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe dyplomem zawodowym, w bazie danych SIO będą gromadzone, do dnia 31 sierpnia 2018 roku, dane o uzyskaniu świadectwa potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie po zdaniu egzaminu eksternistycznego potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz informacja o uzyskaniu dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

3.15. Przepisy ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji

W związku z rosnącą rolą sektorowych rad ds. kompetencji w procesie włączania kwalifikacji rynkowych do ZSK do ustawy o ZSK (w art. 11) wprowadza się przepisy wymieniające wprost sektorowe rady ds. kompetencji, jako podmioty mogące inicjować:

- 1) włączenie Sektorowych Ram Kwalifikacji do ZSK,
- 2) przegląd kwalifikacji rynkowej,
- 3) zmianę statusu kwalifikacji rynkowej (z archiwalnej na funkcjonującą).

Dodatkowo, w celu wzmocnienia roli sektorowych rady ds. kompetencji w procesie włączania kwalifikacji rynkowych do ZSK, wyposaża się je w kompetencję do oceny:

- 1) wniosków o włączenie kwalifikacji do ZSK,
- 2) celowości włączenia Sektorowych Ram Kwalifikacji do ZSK.

Propozycje te spowodują, że zainteresowane środowiska branżowe uzyskają realny i zarazem merytoryczny wpływ na proces włączania kwalifikacji rynkowych do ZSK.

Ponadto w art. 8 wprowadza się zmianę dostosowującą ustawę o ZSK do zmian wprowadzonych w ustawie – Prawo oświatowe i polegającą na potwierdzeniu nadania kwalifikacji na poziomie 3 PRK po otrzymaniu dyplomu zawodowego uzyskanego po ukończeniu branżowej szkoły I stopnia (pkt 3a) oraz potwierdzeniu nadania kwalifikacji na poziomie 4 PRK po otrzymaniu dyplomu zawodowego uzyskanego po ukończeniu technikum albo branżowej szkoły II stopnia (pkt 5a).

4. Zmiany niektórych innych ustaw

Niniejszy projekt ustawy wprowadza również zmiany w niektórych innych ustawach. Polegają one w szczególności na dostosowaniu tych ustaw do wprowadzonej nowej siatki pojęciowej.

Uzasadnienia merytorycznych zmian w ustawach wymienionych w: art. 1, art., 2, art. 4, art. 6, art. 7, art. 9, art. 10, art. 16, art. 17, art. 19, art. 20, art. 23, art. 25, art. 29, art. 31, art. 32, art. 39, art. 41, oraz art. 44 uwzględniono w pkt. 1-3 niniejszego uzasadnienia.